

Uvodnik

Andrej Bratuž

Fašizem ali antifašizem?

V Italiji se je prejšnje dni vnela zanimiva razprava o fašizmu in antifašizmu, ki jo je povzročil prvak nekdanjega MSI in nato šef NZ Gianfranco Fini, sedaj predsednik poslanske zbornice. V bistvu je dejal, da je v današnji družbi potrebno priznati antifašistične vrednote. Dodal je, da so tisti, ki še priznavajo vrednote in vlogo nekdanje Salojske republike, na napačni strani.

Gotovo so Finijeve izjave sprožile val začudenja in zadreg. Ali je temu botrovalo tudi dejstvo, da je danes sam predsednik poslanske zbornice in s tem eden najvišjih institucionalnih predstavnikov države? Ne vemo, verjetno pa je.

Večkrat smo že omenili znano tezo italijanskega zgodovinarja Nina Valerija, da je fašizem dedna bolezen italijanskega ljudstva. Naj bo tako ali drugače, je izjava prvaka postfašistične stranke zanimiva in tudi "pedagoška". V samih vrstah Nacionalnega zavezništva je nato prišlo do nasprotujočih si in tudi polemičnih komentarjev. Že prej je sam obrambni minister in vidni član AN La Russa skušal v nekem govoru ovrednotiti borbe Salojske republike, kar je gotovo vzbudilo srd predsednika republike Napolitana, saj so bile besede obrambnega ministra izrečene po njegovih besedah ob spominu na 8. september, dan kapitulacije Italije. Ob vsem tem je nekdo pripomnil, kaj bi bilo, če bi se recimo nemški obrambni minister pohvalno izražal o zločinih SS ali pa če bi njegov francoski kolega pozitivno ocenil nekdanjo pronacistično republiko v Vichyju s starim maršalom Petainom, (sicer junakom prve svetovne vojne) vred?

V samih vrstah Nacionalnega zavezništva pa je nato završalo. Skupina mladih v stranki je zavrnila Finijeve izjave. Znani tržaški parlamentarec in sedaj državni podtajnik Menia je tudi ovrgel tezo svojega šefa. V sedanji opoziciji je prvak Demokratske stranke Walter Veltroni Finijeve besede označil za pravilne. Tudi rimski župan Alemanno, prav tako iz vrst NZ, je izjavil, da soglaša s Finijem. Premier Berlusconi je na verjetno izzivalno vprašanje, če je antifašist, odvrnil, da on dela...

Vse te totalitarne ideologije - in fašizem je ena izmed njih - v bistvu nasprotujejo demokraciji. To so v svojih delih izpostavili tudi znani moderni filozofi. Nemški eksistencialist Karel Jaspers je odločno obsodil nacistične zločine. Italijanski mislec, zgodovinar in oče italijanskega liberalizma Benedetto Croce pa ob tem govori o "religiji svobode". Še in še bi lahko naštevali mislece in teoretike sodobnih ideologij, kot Angleža Bertranda Russella, ki so študirali politične ideologije in se pri tem opredelili za demokratične in svobodoljubne vrednote.

V Italiji so se tudi spomnili na zloglasne rasne zakone iz leta 1938, ki so po Hitlerjevem zgledu odvzeli vse državljanske pravice in svobode Židom. Primorski Slovenci smo na lastni koži občutili vse zlo fašistične diktature in še danes čakamo, da bi se iz odporništv nastala republika Italija vsaj opravičila za storjeno zlo, kot je kot eden redkih visokih institucionalnih predstavnikov večkrat pogumno naredil nekdanji goriški prefekt Roberto De Lorenzo, ki je morda tudi zaradi tega moral predčasno zapustiti Gorico.

Naš "J' accuse" je še vedno živa obtožnica, zgodovinski spomin zato zahteva in pričakuje od države tudi zadovoljivo opravičilo. Če je sedaj Gianfranco Fini imel pogum postaviti stvari na pravo mesto, bi lahko to storila tudi italijanska država, ki je skupno s Slovenijo v Evropski uniji, in bi tako pokazala evropsko odprtost in konstruktivnost.

Etika, gibalo razvoja banke in skupnosti

Praznovanje 100-letnice Zadruga banke Doberdob in Sovodnje

Foto DPD

Po nedeljskih državnozbornih volitvah Ovinek v levo

Ni res, da slovenske volitve nimajo še jasno določenega zmagovalca. Čeprav gre za tesno razliko, je le mogoče nedvoumno reči, da je zmagovalec volitev Borut Pahor, poraženec pa Janez Janša. Kljub temu da so zadnje objavljene ankete kazale na Janšo kot relativnega zmagovalca, kljub temu da se je Borut Pahor v predvolilni kampanji in predvsem v televizijskih soočenjih slabo odrezal, kljub temu da je dalj časa izgledalo, da je vojno s tajkuni (vsaj marketinško) zmagal zdaj že skoraj nekdanji premier in da se je celo afera Patria, kljub hudim obtožbam, obrnila njemu v prid. Šlo je sicer na tesno, saj Janšo od Pahorja loči samo 12 tisoč glasov (razlika se bo verjetno še zmanjšala, ko bodo preštetih glasovi iz tujine) in ena odstotna točka. Vseeno pa smo v nedeljo dobili jasnega zmagovalca, Pahorja, in jasnega poraženca, Janšo. To razmerje bi se obdržalo tudi v primeru, da bi Janši z glasovi iz tujine uspelo tako zmanjšati razliko, da bi izpraskal še enega poslanca. (Če bi se tako razmerje spremenilo, bi vsekakor gotovo lahko govorili o čudežu za Janšo). Ostal bi poraženec, ker nima realnopolitičnih možnosti za sestavo koalicije, medtem ko ima Pahor vsaj tri zelo realne opcije (levi trojček SD - Zares - LDS posamično z Desus-om ali s SLS-om ali pa celo z obema), če odštejemo možnost velike koalicije.

Zakaj je Janša poraženec? Pred volitvami je Janša go-

voril, da potrebuje zmago z visoko razliko, ker bi tako lahko sestavil široko razvojno koalicijo in ker da bi levičarske stranke z neformalno koalicijo želele oblikovati vladno ekipo, tudi če bi relativna zmagovalka bila SDS. To se ni zgodilo. Paradoksalno, obstaja v povolilni fantapolitiki realna možnost, da bi Janševa SDS ostala edina parlamentarna stranka v opoziciji (seveda ob vednoopozicijskem šovmenu Zmagu Jelinčiču). Z izpadom NSI-ja je Janša izgubil

edinega gotovega in zvestega partnerja. In prav izpad Nove Slovenije je bil največji Janšev neuspeh tokratnih volitev. Šlo je za proces kanibalizacije Bajukove stranke, ki zunaj meja partnerstva s SDS-om ni bila prepoznavna. Ta trend je nekatere Bajukove volilce preusmeril k Janševi SDS, nekateri pa so verjetno ostali kar doma.

Skratka, medtem ko se je na levici pred volitvami začel proces koaliziranja, je na drugi strani Janševa močna osebnost (in Bajukova nereaktivnost) centrifugalno srkala politične moči okoli sebe. Desus in SLS sta v prejšnjem mandatu marsikdaj imela s premierom kratke stike, pa tudi iz preteklih mandatnih obdobij lahko ugotovljamo, da sta Desus in SLS prav-

zaprav "vladni" stranki ne glede na barvo vlade. To se bo verjetno zgodilo tudi tokrat. Poskranje NSI-ja bi torej bilo kvečjemu "dobra poteza", če bi v Sloveniji volili z izrazito večinskim volilnim sistemom. Ker pa je v sončni deželici pod Alpami uveljavljen proporcionalni sistem z nizkim vstopnim pragom (4%), posamična stranka ne more računati, da si bo zmago priprala sama, posebej še, če jo predvolilne ankete sicer uvrščajo na prvo mesto, a z majhnim naskokom nad ostalimi.

Levica je torej zmagala. A tudi tukaj moramo izpostaviti nekaj dejstev: Borut Pahor, zelo zmeren politik, bo moral obvladovati številne bojevitve akterje, ki so pred kakim letom odločno pripomogli k razpadu stare LDS in so se nato razkropili po levičarskih strankah SD in Zares: v koaliciji se bodo morali spet soočiti nekdanji sovražniki, Tone Rop, Milan M. Cvikel, Cvetka Zalokar Oražem,

Majda Širca, Gregor Golobič, Matej Lahovnik, Ivo Vajgl. Pa še bi lahko naštevali. Drugi dejavnik sta tako opetani novost in svežina, ki ga je levi trojčev razglašal. V prvi vrsti se je s tem seveda ponašal Golobič z novoustanovljeno stranko Zares - nova politika. Ponašal se je, da se 90% njihovih članov, ki jih je več kot 4 tisoč, nikoli ni ukvarjalo s politiko na tako visokem nivoju. V DZ pa so prišli samo predstavniki tistega manjšinskega desetodstotnega dela, ki so še kako prepoznavne politične figure. Če se spet spustimo v naštevaje, najdemo v devetglavi poslanski skupini Zares med drugimi tudi Majdo Širca, Cvetko Zalokar - Oražem, Mateja Lahovnika, Ivo Vajgla, Franca Jurija. Sami novi obrazi, ne? Zadnja opazka, ki jo je treba zabeležiti, je simbolični skupni imenovalec novega vladnega levičarskega trojčka. Nočemo sicer zapadati v retorično paranojo, toda zadnji blagoslov z besedami: "Moj glas SD-ju je glas za ves levi trojček" je zmagoviti (ne)formalni koaliciji dal kdo drug kot Milan Kučan v sozvočju z mlajšim "delfinom" Zoranom Jankovičem. Poenotenje torej, a v znamenju velikega malega predsednika.

Andrej Černic

Pomoč občini Desternik

Na pobudo Slovenske skupnosti in Krožka A. Gregorčič: ob hudih nalivih, ki so v Sloveniji povzročili precejšnjo škodo na bivalnih in gospodarskih objektih, sta stranka Slovenska skupnost in Krožek Anton Gregorčič sklenila, da ponudita pomoč za čimprejšnjo sanacijo in vrnitev v normalne življenjske pogoje. V zadnjem neurju je bila najbolj prizadeta občina Desternik, kjer je 15. avgusta divjala močna nevihta s točo, ki je poškodovala veliko večino stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij, prav tako so uničene poljščine, vinogradi in sadovnjaki. Po prvi oceni je bilo škode na stanovanjskih in gospodarskih poslopih za 11.127.361 EUR. Poškodovanih je bilo 80% hiš in gospodarskih poslopij v občini, to je 850 stanovanjskih hiš in 1.850 gospodarskih poslopij. V ta namen je na razpolago tekoči račun na Zadrugi banki Doberdob-Sovodnje št. IT 54 F 08532 12401 00000740245 z naslovom "POMOČ PRIZADETIM V OBČINI DESTERNIK - SLOVENIJA", na katerega lahko vsakdo daruje za pomoč oškodovanim prebivalcem občine Desternik.

Različno stališče Severne lige

Tondova večina je vložila fašistično naravnani zakon

Skupina deželnih svetnikov iz vrst desne sredine je te dni formalizirala vložitev zakonskega osnutka, ki s pretvezo priznavanja in promoviranja narečij dejansko cilja k negiranju slovenske prisotnosti v Benečiji s posledično oz. istočasno izključitvijo Slovencev na Videmskem iz obeh zaščitnih zakonov. Gre za pobudo z jasnimi fašističnimi predznakom, saj tovrstni napadi na Benečane segajo v čase Mussolinijeve diktature in so se nato na različne načine nadaljevali v povojnih desetletjih. Zakonu deželne desnice, ki sloni na popolnoma izmišljenih predpostavkah in je skregan tako s stroko

kot tudi z zgodovino, se mora upreti vsa demokratična javnost. Različna pa je vsebina deželnega zakonskega osnutka Severne lige, ki predlaga ovrednotenje raznih narečij na osi že priznane prisot-

nosti furlanske, slovenske in nemške kulturno-jezikovne skupnosti. Pričakovati je, da bo Severna liga vztrajala na tem stališču, ki je pozitivno opredelilo njeno zadržanje tudi v času sprejemanja deželnega zaščitnega zakona. Protislovensko in pratievropsko nastrojena desnica brez Severne lige nima števil, da bi sama sprejemala zakon, ki bi negativno vplival na sožitje, na kulturni razvoj naše dežele ter na dinamike čezmejne sodelovanja in integracije.

Igor Gabrovce,
Deželni svetnik SSK
Damijan Terpin,
Deželni tajnik SSK

Seja Izvršnega odbora SSO

Na dnevnem redu aktualne problematike

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij se je, po krajšem poletnem premoru, spet sestel na svoji redni seji, ki je bila 10. septembra v Gorici. Vodja deželnega urada za slovenske šole, dr. Tomaž Simčič, je predstavil stanje slovenskega šolstva ob začetku šolskega leta in probleme, s katerimi se bodo naše šole soočale z napovedano reformo, ki bo stekla s prihodnjim šolskim letom. O napredovanju postopka uredništva slovenskih jasli v ulici

Rocca v Gorici pa je člani izvršnega odbora seznanil predsednik konzulte za vprašanje mestne etnične manjšine pri občini Gorica Ivo Cotič. Sledilo je predsedniško poročilo dr. Štoker. Predsednik SSO je podrobneje spregovoril o srečanju koordinacijskega odbora slovenske in italijanske vlade, ki je bilo v začetku tega tedna. SSO spremlja z zadovoljstvom doseženo raven odnosov in prizadevanja slovenskega zunanega ministra o vključitvi problematik

naše skupnosti v dvostranska pogajanja.

Pred koncem seje so člani povsem uspešno ocenili 43. izvedbo študijskih dni Draga, ki je letos bila posvečena Trubarju. Aktualnost pobude Društva slovenskih izobražencev iz Trsta potrjujeta tako vsebina predavanj kot odziv udeležencev.

SSO se je dotaknil tudi prireditve ob 78-letnici ustrelitve bazo- viških junakov. Zbranstvo prisotnih in sporočila govornikov so na najprimernejši način počastili bazo- viške junake.

Izvršni odbor je soglasno sprejel predlog, da bo na naslednjih sejah posvetil posebno pozornost problemu stabilizacije zaposlenih v javni upravi, ki so do sedaj bili deležni finančnega kritja na podlagi zakona 482.

Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu

Zbiranje podpisov za spremembo ustave Republike Slovenije

Generalni konzulat Republike Slovenije v Trstu obvešča, da je v sredo, 3.9.2008, predsednik stranke NSI-Nova Slovenija, Krščanska ljudska stranka, dr. Andrej Bajuk, vložil v Državnem zboru RS pobudo volivcem za vložitev pred-

loga za začetek postopka za spremembo Ustave Republike Slovenije z osnutkom ustavnega zakona. Predlagana je sprememba 5. in 80. člena Ustave Republike Slovenije ter dopolnitev II. Poglavlja z novim 63. a členom. Po predlogu NSI bi se število poslan-

cev povečalo na 92, tako da bi Slovenci v zamejstvu in Slovenci po svetu dobili svojega predstavnika.

Predlog za začetek postopka za spremembo Ustave lahko poda najmanj 30.000 (trideset tisoč) volivcev.

Predsednik Državnega zbora je določil, da je prvi dan roka za zbiranje podpisov volivcev ponedeljek, 8. 9. 2008, zadnji dan roka pa četrtek, 6. 11. 2008. V navedenem roku bodo lahko volivci dali podporo na predpisanem obrazcu, ki ga volivci, ki so stalno ali začasno v tujini, pridobijo na Generalnem konzulatu Republike Slovenije v Trstu.

Volivec lahko da svojo podporo s podpisom na predpisanem obrazcu samo enkrat. Volivec izpolni prvi del obrazca in se lastnoročno podpiše pred uradno osebo, ki volivčevu identiteto preveri na podlagi vpogleda v osebni dokument in podpis potrdi z lastnoročnim podpisom in žigom diplomatsko-konzularnega predstavništva. Volivec tako izpolnjen obrazec podpore pošlje potniku, NSI-Nova Slovenija - Krščanska ljudska stranka, Cankarjeva 11, 1000 Ljubljana.

Jože Šušmelj
Generalni konzul

Politična zmeda v Finijevi stranki

Kakor je propad komunističnega družbenega sistema postavil italijanske komuniste pred neizogibno potrebo po prilagoditvi novim razmeram, nekaj podobnega se že nekaj časa dogaja tudi na italijanski skrajni desnici, ki velja za nekakšno nadaljevanje fašističnega pojmovanja države in njene oblasti, potem ko se je po vojni uveljavila v Italiji demokratična

ustavna loka. Nekateri voditelji tako nastrojene desnice so v zadnjih desetih letih začeli razmišljati o tem, da bi stranki omogočili vključitev v normalno demokratično dialektiko. To potrebo je še posebej zaznal njen vsedrjavni tajnik Gianfranco Fini, pripadnik mlajše generacije, ki je nasledil znanemu predhodniku Giorgiu Almirantu še iz stare politične šole. V

Gianfranco Fini

politična ureditev. Ustava namreč določa, da je v državi prepovedana obnovitev fašistične stranke, ki se je po nedemokratični poti s tako imenovanim pohodom črnih srac na Rim oktobra 1922 polastila oblasti in odpravila ustavne demokratične svoboščine, uvedla politično diktaturo, se povezala z nacističnim režimom v Nemčiji, pahnila državo v osvajalne vojne proti Franciji, Jugoslaviji, Grčiji, Albaniji, Etiopiji in nazadnje še proti Sovjetski zvezi. Na mirovni konferenci v Parizu se je tako znašla kot poražena napadalka. Šele z obnovitvijo demokratičnega sistema se je Italija postopoma vključevala v mednarodno skupnost in razne povezave enakopravnega sodelovanja. Italijanska desnica pa je demokratični povojni razvoj v državi in v Evropi ovirala iz opozicijskih parlamentarnih klopi, pa tudi z dejanskim posrednim ali neposrednim podpiranjem nekaterih svojih notranjih skupin, ki so skrbele za vzdrževanje napetosti v državi tako z ideološkim bojem kot z različnimi nasilnimi dejanji, kar jo je nujno osamilo od strank

težavosti je postopoma previdno naredil nekaj značilnih korakov v novo smer, začenši na znanem strankinem kongresu v Fuggiju. Nekateri predstavniki stranke so ga začeli kritizirati. Nadaljnje dejanje v procesu razščitvevanja pojmov je bil obisk v Izraelu, med katerim je potrdil že prej izrečeno stališče, da je bil fašizem absolutno zlo skupaj z nacizmom. V stranki so se številni privrženci zmrdovali nad takšnim Finijevim opredeljevanjem in se tudi od njega ločili. Vstop Finijeve stranke v vladno območje in s tem do pomembnih oblastnih vzvodov po sklenitvi zavezništva z Berlusconi-jevim gibanjem Naprej Italija je

težavosti je postopoma previdno naredil nekaj značilnih korakov v novo smer, začenši na znanem strankinem kongresu v Fuggiju. Nekateri predstavniki stranke so ga začeli kritizirati. Nadaljnje dejanje v procesu razščitvevanja pojmov je bil obisk v Izraelu, med katerim je potrdil že prej izrečeno stališče, da je bil fašizem absolutno zlo skupaj z nacizmom. V stranki so se številni privrženci zmrdovali nad takšnim Finijevim opredeljevanjem in se tudi od njega ločili. Vstop Finijeve stranke v vladno območje in s tem do pomembnih oblastnih vzvodov po sklenitvi zavezništva z Berlusconi-jevim gibanjem Naprej Italija je

utišal razna notranja razhajanja in hkrati odločilno ojačil položaj Finija v stranki sami, da je lahko naprej razvijal svoj načrt o vlogi in značaju stranke v novih razmerah. Mimogrede povedano, zadnja leta je posebej prihajal k svojim "prijateljem" v Trst, in ko je bil zunanji minister, se je previdno izogibal spornim izjavam o Sloveniji in ni vključil v svoj delovni program obiska v sosednji Sloveniji. Tako se je ravnal očitno zaradi tega, da ne bi vznemiril omenjenih tržaških "prijateljev".

Za novo politično presenečenje je Fini, ki je pred meseci postal predsednik poslanske zbornice, poskrbel z izjavo na prazniku mladinske organizacije Nacionalnega zavezništva Azione giovani (Mladinska sekcija) v Rimu minulega 13. septembra, ki bi še do pred kratkim bila za desnico bogokletna. V svojem posegu je namreč razvil misel, da je bil fašizem diktatura, ker je ukinil svobodo, enakost in socialno pravičnost. Te vrednote so zapisane v italijanski ustavi, ki je sad antifašizma. Kdor priznava omenjene vrednote, je nujno antifašist, četudi pripada desnici.

Z navedenim logičnim zaključkom je Fini posredno odgovoril svojemu strankarskemu somišljeniku Ignazio La Russi, ki se je kot obrambni minister na komemoraciji 8. septembra kot začetku italijanskega odporniškega prisotnosti samega državnega poglavarja Giorgia Napolitana poklonil spominu na vojake salojske republike (kateri je načeloval sam, po Nemcih osvobojeni Mussolini), češ da "so se s svojega subjektivnega vidika borili za obrambo domovine".

Za dodatno zmedo je v istih dneh poskrbel rimski župan Gianni Alemanno, sicer eden vidnih prvakov Nacionalnega zavezništva. Med obiskom v Izraelu je izjavil, da so po njegovem bili le rasistični zakoni "absolutno zlo", ne pa fašizem v celoti. Vendar ne La Russa ne Alemanno nista imela poguma izpodbijati Finijevega izvajanja glede antifašističnih vrednot, temveč sta mu disciplinirano prikimala. Iskreno ali iz preračunosti?

Alojz Tul

Povejmo na glas

Za nadaljnji razvoj Slovenije

Če rečemo "za nadaljnji razvoj Slovenije", potem imamo ob izidu volitev 2008 v mislih željo, da bi matična država nadaljevala svojo uspešno pot tudi v prihodnje. Volilci so se odločili za drugačno politično opcijo in to kljub strmi gospodarski rasti v zadnjih letih in kljub dejstvu, da je vlada Janeza Janše uresničila še nekaj izjemnih dejanj, med katerimi velja vsekakor omeniti vstop Slovenije v evro, njen vstop v schengensko območje in seveda predsedovanje Evropski uniji. V manjši obliki kot da se je ponovila zgodba Demosove vlade, ki je popeljala Slovenijo v samostojnost in mednarodno priznanje, a ji volilci niso podaljšali mandata. Nemara volilci točno začetju, kdaj je treba ustoličiti desnosredinsko in kdaj levo sredinsko vlado: prva je očitno primernejša za odločnejša dogajanja, druga je prikladnejša za miren in sistemsko premišljeno organiziran razvoj. V vsakem primeru pa velja uspešnost Slovenije pripisati dejstvu, da so najrazličnejše in celo zelo nasprotne politične opredelitve praviloma sposobne soglasja, kadar gre za temeljne in najbolj bistvene odločitve, in v tej točki bi morali storiti vse, da takšna vrlina ne bi nikdar opešala, ali bila postavljena v kot. Če se to ne zgodi, se Sloveniji ni bati zastoja, če le ne bo preveč zaupljiva do velikih kapitalov, ki kot drugod po svetu dosti obetajo, a potem družbi mnogo manj dajo.

Z zornega kota slovenske narodne skupnosti v Italiji velja ob tej priložnosti poudariti, kako

vedno in s posebno pozornostjo spremljamo značaj in kvaliteto odnosa matične države do nas. Zelo dobro se namreč zavedamo, da gre za vez, ki je za nas središčnega pomena, zato si želimo, da bi država Slovenija na ravni sodelovanja s svojimi manjšinami izven meja storila vse, kar je mogoče, ali še kaj več. Prepričani smo, da ta misel ni porojena le iz ožje skrbi za slovensko narodno skupnost v Italiji samo. Iz nje se lahko razbere - in to velja jasno podčrtati -, da je vse boljša raven omenjenega sodelovanja koristna in plodna tudi za Slovenijo, torej za večinski del slovenskega naroda. Na vsak način si je želeli nadgrajevanje vsega, kar je bilo že doseženega v času preteklega mandata, nadgrajevanje npr. ustanovitve Sveta za Slovence v zamejstvu, ki mu je predsedoval predsednik vlade, ali Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je bil ravno tako neposredno poverjen vladi. Kaj dosti več od tega, če omenimo še zgledno zavzetost, ki so jo v odnosu do nas izpričevali uradni in drugi predstavniki matične države, bi bilo neumestno zahtevati. Pa vendar je med mnogimi izkoriščenimi možnostmi nemara ostala ena še neizkoriščena, in sicer, da bi bile dejavnosti Slovencev izven meja prisotne in vplivne na omizjih in odgovarjajočih ministrstvih matične države istočasno z dejavnostmi osrednjega prostora - na ta način bi bil skupni slovenski prostor dodatno dopolnjen in zaokrožen.

Kot rečeno: za nadaljnji razvoj Slovenije.

Janez Povše

Na dnu...

KAJ PA, ČE BO NJIHOV PAHOR
TRAJAL TOLIKO KOT NAŠ?

POGOVOR Milan Gregorič, urednik Kocjančičeve monografije

Življenje in delo Karla Kocjančiča

KRATEK CURRICULUM VITAE IN OPUS

Pred kratkim je pri založbi Mladika izšel zbornik Delo in življenje Karla Kocjančiča, iz katerega povzemamo nekaj osnovnih podatkov o Kocjančičevem življenju in delu. Rodil se je v vasi Gradisce pri Materiji kot tretji od petih otrok matere Terezije in očeta Franca. Otroštvo je preživel v času, ko se je nad Primorsko razdivjal fašistično raznarodovalno nasilje, kar ga je neizbrisno zaznamovalo. Življenjska pot ga je zanesla na obalo, kjer se je zaposlil, ustvaril dom in družino ter si s študijem ob delu pridobil visoko izobrazbo. In tam je pustil za seboj veliko življenjsko delo na področju civilne družbe; zanj je prejel petnajst najrazličnejših priznanj. Najprej v planinstvu, ki mu je posvetil polna štiri desetletja, ter je za svoje nesebično delo prejel najvišja možna priznanja, ki jih planinska zveza podeljuje svojim zaslužnim članom. Na kar je ob pomoči somišljenikov iz vrst primorskih domoljubov ustvaril Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske, ki se je v nekaj letih razmahnilo po vsej Primorski, vključno z zamejstvom, kot tudi med Primorci, živječimi v osrednji Sloveniji, ter šteje danes prek 850 članov. V prvih desetih letih delovanja pod Kocjančičevo taktiko je društvo pustilo za seboj globoko sled. Dosežena je bila zgodovinska rehabilitacija gibanja TIGR in po-prava materialnih krivic, storjenih tigrovcem in njihovim svojcem s strani povojnega jugoslovanskega režima. Postavljenih je bilo prek trideset pomnikov "pozabljenim" primorskim domoljubom. Izšel je dober ducat novih knjig s tigrovsko in drugo domoljubno tematiko. Društvo je ustvarilo svoje glasilo Primorski domoljub, ki izhaja nekajkrat letno. Na pobudo društva nastaja na Velikem Cerju nad Mirmom mogočen spomenik-muzej braniteljem slovenske zemlje. V utemeljitvi za podelitev častnega znaka društva TIGR je posebej poudarjeno, da je bil Kocjančič "pobudnik in organizator pri skoraj vseh društvenih akcijah". Razdajal se je še drugače, npr. tudi s svojo krpljo, ki jo je dal potrebnim na vzpogledu prek šestdesetkrat. Preminil je 14. maja 2003 pri opravljanju svojega družbenega poslanstva kot tragična žrtev prometne nesreče. O Kocjančičevi življenjski poti smo se pogovorili z Milanom Gregoričem, urednikom njegove monografije.

Pozdravljen med bralci Novega glasa. Kaj te je spodbudilo, da si se lotil priprave Kocjančičevega zbornika?

S Kocjančičem sva prijateljevala dolga desetletja in sem od blizu spremljal njegovo veliko delo, s katerim se je zlatimi črkami zapisal v knjigo Primorske. Njegova nenadna tragična smrt me je pretresla in v nagovoru ob odprtem grobu sem mu obljubil, da bom njegovo delo obelodanilo, kar s tem zbornikom tudi uresničujem.

DELO V PLANINSKI ORGANIZACIJI

Na kaj bi bralce najprej opozoril v zvezi s Kocjančičevim življenjskim delom?

Morda najprej na to, da je daroval planinski organizaciji na lokalni in državni ravni štiri polna desetletja in, kot je razvidno iz knjige, prejel za svoje nesebično delo vsa možna priznanja, ki jih domače društvo in planinska zveza Slovenije priznavata svojim zaslužnim članom. Deloval je kot organiza-

tor (predsednik, tajnik, odbornik idr.) v različnih organih društva in zveze, kot gorski vodnik, markacist in publicist.

Kaj nam lahko posebej poveš o njegovem publicističnem delu na področju planinstva?

Ob občasnih objavah v planinski literaturi je bil urednik Zbornika, ki ga je Obalno planinsko društvo Koper izdalo ob svoji 40. obletnici. Bil je pobudnik, oblikovalec in soavtor izredno priljubljenega planinskega vodnika Slovenska Istra, Čičarija, Brkini in Kras, ki je že in bo verjetno tudi še v prihodnje doživljal ponatis. Z njim je obalno-kraško območje dokončno vstopilo v planinski zemljevid Slovenije.

KOCJANČIČ IN SLOVENSKI ROJAKI V ZAMEJSTVU

Kocjančiča poznamo tudi kot rednega obiskovalca in dobrega poznavalca slovenske zamejske stvarnosti.

Res je, že več desetletij je bil prisoten povsod tam, kjer se je onstran nekdanje meje zbiralo slovenstvo. Od bazovske gmajne naprej prek openskega strelišča, Drage, Jeremišiča, Društva slovenskih izobražencev in najrazličnejših kulturnih domov v mestih in vaseh. Pri tem ni potreboval nikakršnih resolucij o kakem skupnem kulturnem ali drugačnem slovenskem prostoru, ampak je ta prostor enostavno živel in soustvarjal. Društvo TIGR je npr. še pred vstopom Slovenije v EU brez oklevanja vključilo v svoje vrste tudi slovenske rojake v Italiji. Šel je še dlje ter je ob 80. obletnici dveh naših velikih nacionalnih tragedij, koroškega plebiscita in Rapalske meje, sodeloval pri organizaciji skupnega primorsko-koroškega zborovanja v Ljubljani.

Kako se je pri tem znašel znotraj naše ideološko in politično zapletene stvarnosti?

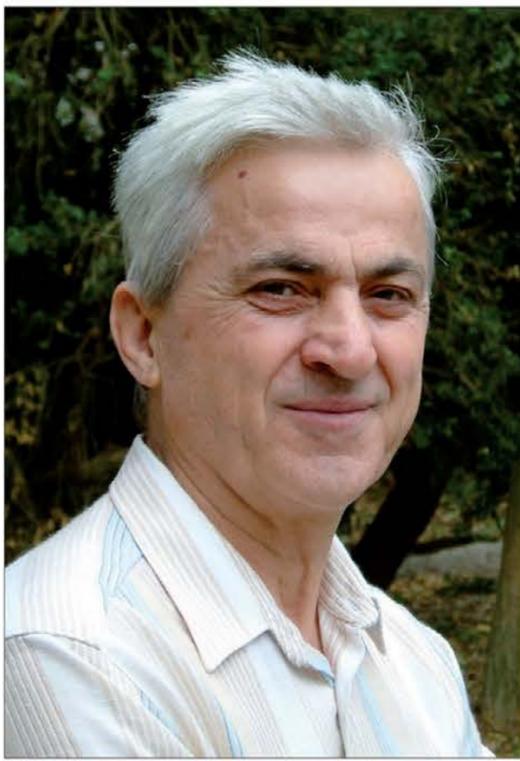
Na neki način je znal presegati to različnost. Pri njem je določala ljubezen do slovenstva, ki se zanj ni končalo na Škofijah ali pri Fernečičih in ki tudi ni moglo biti monopol samo ene ali druge ideološke opcije. Nadja Maganja, ki je bila članica upravnega odbora društva TIGR, je ugotavljala, da je bil Kocjančič "predhodnik tiste Slovenije brez meja, ki je že bila del združene Evrope, saj je društvo delovalo, kot da meje ni več". Opozorila je tudi, "da je Kocjančičeva ljubezen do slovenstva znala premostiti ostre ideološke poglede...", da je postavljala spomenike tudi tistim, ki so jih uradna politika ali uradni zgodovinarji označevali za predstavnike nasprotnega tabora", in s tem postavljala trdne temelje spravi.

DRUŠTVO TIGR KOT ŽIVLJENJSKO DELO KARLA KOCJANČIČA

Kdaj se je začela rehabilitacija organizacije TIGR?

Prvi poskusi rehabilitacije TIGR-a segajo v sredo petdesetih let, ko je skupina primorskih borcev in domoljubov, z Antonom Ukmarjem na čelu, poskušala oprati TIGR krivičnih obsodb, ki jih je bil deležen s strani povojnih jugoslovanskih oz. slovenskih oblasti. Vendar jih

je partija še leta 1958 na seji CK ZKS ostro zavrnila z novimi uničujočimi, nesmiselnimi in krivičnimi obtožbami, kot npr.: "TIGR ni bilo napredno gibanje, čeprav je bilo usmerjeno proti fašizmu..., ker to ni bila zavestna poli-

tična akcija, ampak narodnoosvobodilno gibanje" (Mitja Ribičič); pa da se "za akcijo teh ljudi skriva načrtna tuja (t. j. imperialistična) vohunska organizacija" (Boris Kraigher); ter naj "vse te naše sovražne elemente zasliši notranja uprava" (Ivan Maček) in so bili tako tigrovci še poldrugo desetletje po končani vojni v dobri stari partijski maniri spet dani "v obdelavo".

Kdaj je potem prišlo do rehabilitacije in v kakšnih pogojih?

Zgoditi se je moralo še veliko pomembnih dogodkov, da je lahko stekla rehabilitacija, kot npr. smrt

duhovnih očetov jugoslovanskega komunizma (Kardelj, Tito idr.), slovenska politična pomlad in padec berlinskega zidu ter demokratizacija in ustanovitev slovenske države. V začetku devetdesetih let je tako ista skupina primorskih domoljubov s Karlom Kocjančičem na čelu ponovno začela razmišljati, kako bi rehabilitirali gibanje TIGR. Začelo se je s postavitvijo spominske plošče ustanoviteljem TIGR-a na Nanosu (leta 1927). Sledila je ustanovitev društva TIGR leta 1994 na občnem zboru v Postojni, njegov silni razmah in že prikazana bogata bera v prvem desetletju njegovega delovanja.

Na kaj bi ob vseh teh dosežkih društva posebej opozorili?

Kot prvo to, da je danes TIGR ugledna slovenska veteranska organizacija, ki je s svojim simbolom in praporom prisotna na vseh pomembnejših državnih slavljenih. Pa da je bilo postavljenih prek trideset pomnikov (doprskih kipov, spominskih plošč idr.) "pozabljenim" primorskim domoljubom po celi Primorski in to pod simbolom TIGR-a, ne rdeče zvezde, (Danilu Zeleno, Ivanu Rudolfu, Lavu Črnelcu, dr. Jožetu Deklevi, Zorku Jelinčiču, Dorčetu Šardoču, Virgilu Ščeku, dr. Josipu in Branku Agnelettu, Antonu Rutarju idr.).

Izjemna je tudi publicistična bera društva, saj je v času Kocjančiča izšel dober ducat novih knjig s tigrovsko in domoljubno tematiko, vključno z nekaj zajetnimi številkami Primorskega rodoljuba letno.

Kaj pa spomenik-muzej na Velikem Cerju, kako je prišlo do tega projekta?

Ideja zanj se je rodila znotraj upravnega odbora društva, in to skupine, ki je pripravljala spominsko ploščo na Nanosu. Evstahij Pregelj je namreč opozoril, da se TIGR-u ne bomo mogli oddolžiti zgolj s spominsko ploščo, ampak

da si zasluži poseben dostojen spomenik. Pobuda je bila sprejeta in akcija je stekla. Društvo je pripravilo program spomenika-muzeja in ga dostavilo Fakulteti za arhitekturo v Ljubljani, kjer so pod vodstvom dr. Darka Likarja izpeljali med študenti arhitekture interni natečaj za pridobitev najprej idejne arhitekturne zasnove in potem še konkretnega načrta spomenika-muzeja. Lokacijo sta po ogledu različnih možnih mest izbrala Evstahij Pregelj in Karlo Kocjančič. Na predlog društva je potem slovenska država načrtovani spomenik-muzej sprejela pod svoje okrilje, na kar je stekla izredna investicija občina Miren-Kostanjevica, na teritoriju katere stoji Veliko Cerje, saj si ljubiteljsko društvo tega zaloga ni moglo prežveti nase.

Kaj je odločalo pri izboru lokacije?

Predvsem to, da gre za točko, od koder se vidi vsa Primorska, od Triglava navzdol pa vse tja do Učke in Tržaškega zaliva.

Kakšna pa je zasnova spomenika?

Spomenik je zasnovan v obliki obrambnega stolpa. V kleti zgrajene bo zbirka lokalnih arheoloških najdb. V pritličju bo sprejemni prostor za razstavljenimi eksponati vidnih osebnosti slovenskega naroda. Nadstropja pa obsegajo posamezna zgodovinska obdobja dvajsetega stoletja, ko sta bila Primorska in z njo tudi slovenski narod prisiljena, da se brani (I. svetovna vojna, primorsko protifašistično odporništvostvo, II. svetovna vojna in NOB ter vojna za osamosvojitve Slovenije).

Kdaj bo spomenik-muzej odprt?

Pričakujem, da v roku kakega leta. Trenutno se dela priprava eksponatov.

KOCJANČIČEVA SPRAVNA NARAVNANOST

Društvo TIGR je politično in ideološko pluralna organizacija z močno borčevsko komponento. Kako se to odraža v njegovem delovanju?

Zelo težavno. Vse te različne sestavine društva imajo svoja pričakovanja, ki niso nujno realna. In ko se jim slednja ne uresničijo ali pa se le delno, se ljudje občasno spravijo nad vodstvo društva. Glede na to, da so se predsedniki menjavali, Kocjančič kot dolgoletni tajnik

pa je ostajal, je bil ravno on najbolj primeren strelovod za vse možne očitke. Tudi zato, ker se nikomur ni udingal, ker je branil pluralnost in avtonomijo društva ter je neobremenjeno sodeloval z vsemi, ki jim je bilo slovenstvo nad ideološko ali politično pripadnostjo. Tako je doživel nešteto prikritih in odkritih napadov, da vleče TIGR v levo, pa na desno in ne vem kam še vse. Stvari so šle tako daleč, da je prišlo do poskusa njegove zamenjave s strani vodstva slovenske borčevske organizacije, čemur pa se je področni odbor društva za Slovensko Istro na svoji seji dne 26. 10. 2001 odločno uprl in obsodil ta poskus. O teh Kocjančičevih težavah z okoljem je npr. Borut Rutar občuteno zapisal, "da je bil Kocjančič velikokrat zavrnjen in preslišan. A znal se je vračati, pojasniti, obrazložiti. Bil je kot ptica, ki se po zmrzali vrača v svoje kraje... Bil je kot aktivist, apostol novega izročila, ki je tigrovsko narodnjaško slovensko zavest vnašal v demokratično Slovenijo. Kot razgiban, vznemirljen pomorščak, ki se odpravlja na neznanu morje odkrivati izgubljene celine..." To spravno držo je Kocjančič tudi sicer gojil v svojem vsakdanjem življenju. Saj se je z enako ljubeznijo udeleževal tako borčevskih srečanj kot npr. tistih v Klubu krščanskih izobražencev na Markovcu v Kopru, kot da bi hotel s svojim zgledom pokazati, kako je treba ustvarjati in živeti spravo. Tudi Nadja Maganja je ob priložnosti zapisala, "da je beseda sprava postala v društvu del duhovnega bogastva, ki je lahko zgled drugim".

Kaj bi nam na koncu še posebnega povedali o Karlu Kocjančiču?

Zelo pogosto me spreletava žalostna misel, da je ob množici paradnih primorskih zgodovinarjev in vsakršnih drugih izobražencev moral priti neki preprost kmečki fant iz malega Gradišča v Brkinih, da je usločil hrbet, stisnil zobe in se lotil poprave krivic, ki so bile storjene tigrovcem in mnogim drugim primorskim domoljubom s strani povojnih jugoslovanskih oz. slovenskih oblasti. To dejstvo nam ni v čast. Zato se s to knjigo klanjamo Kocjančičevemu spominu in se mu skromno oddolžujemo za njegovo veliko življenjsko delo.

Jurij Paljk

NABREŽINA Seja deželnega tajništva SSK

Predvsem o Benečiji, Reziji in kongresih

V četrtek, 18. septembra, je v Nabrežini zasedalo deželno tajništvo Slovenske skupnosti, ki se je najprej soočilo s kongresnim obdobjem, ki čaka edino slovensko stranko v Italiji.

Kot piše v tiskovnem sporočilu, je tajništvo sklenilo, da bo slavnostni del kongresa SSK, s poročilom tajnika Terpina in pozdravi institucij ter strank, v petek, 7. novembra, popoldne v dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici, debatni del kongresa, z volitvami novih strankinih organov, t. j. tajnika, predsednika, deželnega tajništva in deželnega sveta SSK pa bo v soboto, 8. novembra, v Benečiji, točneje v hotelu Pri Škofu-Al Vescovo v Podbonescu. S tem želi SSK še posebej, tudi simbolno, podčrtati prepod slovenskega življa v Benečiji, ki se je potrdil tudi z uspehom slovenske stranke v teh krajih na zadnjih deželnih volitvah.

Prav vprašanje slovenske prisotnosti v Benečiji in Reziji je bilo ena glavnih tem zasedanja izvršilnega organa slovenske stranke. Deželni svetnik Gabrovec je prisotnim orisal vsebino obeh zakonskih

izkazali posluš za Benečijo in Rezijo. "Predvsem pa je potrebno koordinirati nekaj političnih iniciativ, katerih pobudniki naj bodo slovenski kulturni in politični dejavniki iz Rezije in Benečije, da se izognemo stalnim očitkom desnice, da iz Trsta in Gorice izvažamo slovenstvo v te kraje", je še dejal Gabrovec, ki je tudi obžaloval cenzuro obeh italijanskih dnevnikov, ki se izvaja na tiskovnih sporočilih edine slovenske

stranke v zvezi s tem in podobnimi politično "delikatnimi" vprašanji. Zelo podobna zgodba se je sicer že dogajala ob javni razpravi v zvezi z deželnim volilnim zakonom, ki jo je vodil zlasti tržaški Il Piccolo in ki je po vrsti

člankov proti evropskemu volilnemu modelu objavil stališče SSK še le potem, ko je bilo direktorju sporočeno, da bomo prisiljeni prirediti manifestacijo pred njegovim uredništvom za obrambo pravice do javne besede.

Predkongresno obdobje SSK pa zaznamuje v teh dneh tudi tržaško pokrajino, kjer bo sredi oktobra pokrajinski kongres stranke, še prej pa se bodo po vsem teritoriju zvrstili sekcijski kongresi. Razvešljajo dejstvo, da se snujejo oz. ozvljavajo nove sekcije, kot npr. na Vzhodnem Krasu, še posebej pa je pomembna ponovna ustanovitev Mladinske sekcije SSK, o kateri je poročal Tomaž Špacapan.

Tajnik Terpin je še poročal o zadnji seji Sveta za Slovence v zamejstvu, ki je potekala v začetku septembra na Brdu pri Kranju in kasnejšem koordinacijskem sestanku z državnim sekretarjem Pelikanom v zvezi s prioritetai iz strategije odnosov R. Slovenije do svojih manjšin, ki je bila že sprejeta na vladni ravni.

Deželno tajništvo SSK pa je še potrdilo priznanje vladi Janeza Janše, ki ga je ob navedenem zasedanju na Brdu v imenu vseh manjšin izrazil tudi predsednik SLOMAK-a, saj se je v odnosu do naše manjšine res izkazala, ne le z besedami, temveč predvsem s konkretnimi ukrepi.

Po papeževem pastoralnem obisku v Franciji

Zakladnica evropske kulture in omike ima korenine v krščanstvu

Sveti oče Benedikt XVI. je pričal Francoze. Tega mnenja so številni opazovalci in komentatorji, ki so tudi v dneh po papeževem pastoralnem obisku Francije ob 150-letnici Marijinih prikazovanj v Lurdu namenili dogodku veliko pozornosti. Ratzinger je v domovini laicizma od 12. do 15. septembra izzval veliko zanimanja v predavalnicah, ob oltarju, na trgih in ulicah ter v časopisju, v tem je gotovo preselel vsa pričakovanja. V Parizu je v Elizejski palači govoril pred predsednikom Sarkozyjem o laičnosti, ki upošteva doprinos vere v javnem življenju; v kolegiju des Bernardins je pred 700 izbranimi intelektualci, kulturniki, umetniki, zgodovinarji, filozofi itd. govoril o odnosu med vero in razumom, protistrupu proti fanatizmu in fundamentalizmu; v Lurdu pa je francoske škofo postavil na trdnata tla glede cerkvenega nauka.

Kar je želel povedati, je povedal; govoril je o veri, razumu, ljubezni, resnici, politiki, laičnosti itd. Ljudi je prepričal, ker teh pojmov ni mešal, ampak je vsakega postavil na svoje mesto. Obrazložil je sicer svoje stališče glede vsakega pojma, pri tem pa se je preudarno izogibal ločevanjem. Ni imel moralističnih pridrig, ni se spuščal v apologijo ali retoriko, ni obsojal. Omejil se je na to, da je posamezne pojme analiziral, razjasnil meje in določil korektno odnose med njimi.

Izobražencem je v čudoviti "lekciji" za ves sodobni svet govoril o meništvu. Pri tem je bil tako jasev in prepričljiv, da je prevzel še naj-

bolj prefinjene racionaliste, ki jih v Franciji ne manjka. Govoril je - če se osredotočimo na del njegovih govorov in osnovne misli skušamo poenostaviti - o "kulturi besede", o tisti kulturi, ki je privedla do nastanka knjižnic, Sol in skupnosti, ki je postavila temelje evropske in zahodne omike. Ko ljudje govorijo z Bogom, se naučijo govoriti med sabo, je povedal. Menihi so Božjo besedo peli, menihi so delali... Tudi to sta izraza besede. V taki viziji je torej prostor za svet in za Cerkev, za tostranstvo in onstranstvo, za molitev in delo, za umetnost in izobrazbo. Papež torej pojasnjuje in ne išče ločitev. Do ločevanj vodita, je podčrtal, fundamentalizem in pozitivizem. Do fundamentalizma pride, če se Beseda jemlje dobesedno, do sv. Pavel pa nas uči, da črka ubija, Duh pa oživlja. Če prevlada pozitivizem, ostanje samo človeške besede. V obeh primerih ni prostora za avtonomijo sveta in laičnost. Kar je postransko, postane bistveno; kar je provizorično, postane dokončno. Človeška svoboda pa zahteva, da v besedah odmeva Beseda, je povedal Benedikt XVI.

Sveti oče je v Franciji želel povedati, da človeški um najde svoj pravi prostor v srečanju z vero. Govoril je o "pozitivni laičnosti", o "krščanskem razsvetljenstvu" in v tem dokazal, da je po mentaliteti zelo "francoski". Poudaril je, da laičnosti ne ogroža krščanstvo, ampak verski ali laični fundamentalizem. Imeti vprašanje o Bogu za neznanstveno pomeni kapitulacijo razuma in humanizma. Če se namreč človek odpove možnostim, ki bi bile višje od razuma, na kaj se reducira? Če hočemo potegniti rdečo nit, naj povemo, da je papež še enkrat postavil pod drobnogled istovetnost Cerkev in vere, poleg tega pa poudaril nujno, da se primerno ovrednoti krščanska tradicija, edino jamstvo prihodnosti katoličanov. Wojtyła je med svojimi obiskoma v Franciji leta 1996 in 1997 sicer priklical več ljudi, v "laični in racionalistični" Franciji pa je tedaj bil deležen več kritik in napadov. Ratzinger je s svojo umirjeno prijaznostjo ljudi očaral in vzbudil radovednost. Presenetilo je jasno sporočilo izobraženca, ki ni oddaljilo ljudi, ampak je celo približalo mlade. V svetu, v katerem je vse zmedeno in relativno, ko je "itak vseeno", želi sveti oče postaviti pike na "i", posredovati jasno stališče v dialogu med evangelijem, koreninami krščanske vere in zahodno miselnostjo. Ljudi vabi, da začnejo znova na jasnih in trdnih osnovah, na tem, kar je bistveno. V Franciji, kjer je "rednih" vernikov ja ali ne 5%, kjer doživljajo dramatično krizo poklicev, sveti oče uvaja novo strategijo: dialog s svetom kulture, politike in drugih verstev. To pa tako, da se vsakdo vrne k svojim koreninam, k svoji močni identiteti. Pri vsem tem je bil tudi dosti bolj sproščen med ljudmi, skoraj razigran med mladimi. "Postaja pravi papež", je komentiral francoski častnik.

dil radovednost. Presenetilo je jasno sporočilo izobraženca, ki ni oddaljilo ljudi, ampak je celo približalo mlade. V svetu, v katerem je vse zmedeno in relativno, ko je "itak vseeno", želi sveti oče postaviti pike na "i", posredovati jasno stališče v dialogu med evangelijem, koreninami krščanske vere in zahodno miselnostjo. Ljudi vabi, da začnejo znova na jasnih in trdnih osnovah, na tem, kar je bistveno. V Franciji, kjer je "rednih" vernikov ja ali ne 5%, kjer doživljajo dramatično krizo poklicev, sveti oče uvaja novo strategijo: dialog s svetom kulture, politike in drugih verstev. To pa tako, da se vsakdo vrne k svojim koreninam, k svoji močni identiteti. Pri vsem tem je bil tudi dosti bolj sproščen med ljudmi, skoraj razigran med mladimi. "Postaja pravi papež", je komentiral francoski častnik.

DD

Kraljeva zastava slovenskih romarjev

Moje romarsko doživetje v Lurdu

Letošnje jubilejno leto romanja v Lurdu je bilo izredno slovesno tudi za Slovence iz naše dežele. Pridružili so se nam številni romarji iz Ljubljane in celo iz Bolgarije, kakor je obširno napisala v članku tega tednika gospa Joana. Gospa Joana je tudi letos velikodušno žrtvovala veliko časa in dela za vpisovanje in sodelovanje z ustanovo UNITALSI in nato z romarji med potovanjem in vse do vrnitve iz Lurda. Tam se je še posebej posvetila naši slovenski skupini, ki je prenočevala v hotelu St. Lazare.

Doživetje v Lurdu, kraju tišine, molitve, upanja in srečanja z različnimi narodi, zlasti bolniki, je potekalo zelo ganljivo za vse priučujoče.

Koprski škof msgr. Metod Piriš je skupaj s slovenskimi duhovniki in verniki spremljal in vodil vse obrede v našem jeziku. Kot romar sem želel napisati teh nekaj vrstic zato, ker sem zelo vesel, da sem ugodil želji pokojnega štmavrskega župnika Stanka Premrla. Slednji je leta 1956 naročil umetniku Tonetu

Kralju poslikavo zastave za našo cerkev. Na njej je naslikana Marija z Jezusom z napisom Slovensko romanje v Lurd 1958, na drugi strani zastave je upodobljena slika vstalega Kristusa, kakor si jo je umetnik zamislil. S to zastavo je župnik z vaščani in zamejskimi Slovenci romal v Lurd ob jubileju 100-letnice. Tam je predstavljala vse slovenske romarje, prav tako kot tudi letos ob 150. jubilejni obletnici Marijinih prikazovanj.

so mi privrele solze veselja, da me je bilo sram, a jih nisem mogel zadržati. Veselo in ponosno je plapolala naša zastava in okrog nje naš mali narod romarjev, ki so goreče molili tudi za tiste, ki so zaradi različnih razlogov ostali doma. Kdo ve, če in kdo bo ob prihodnjem jubileju spet romal v Lurd z našo popotnico. Lep pozdrav vsem romarjem!

Takrat sem bil mlad mašni strežnik v domači cerkvi. Po vrnitvi iz Lurda se je župnik obrnil k meni rekoč: "Kdo ve, če bo to zastavo čez 50 let spet kdo nesel na romanje"? Nasmehnil sem se in niti od daleč slutil, da bom prav jaz tisti, ki bi ugodil njegovi pobožni želji.

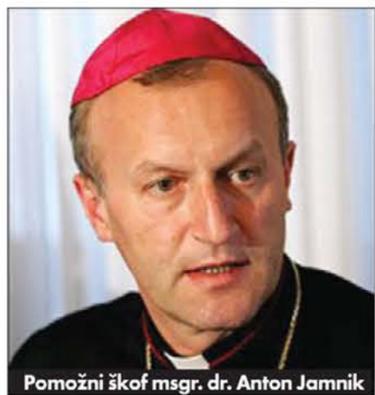
Zelo ganljivo je bilo zame pri procesiji, in čeprav je zastava velika in težka in smo prehodili kar več kilometrov, sploh nisem občutil njene teže. Naj omenim, da je bil križev pot dolg 2.800 m. Velika množica različnih narodov z bolniki na čelu je sledila procesiji do bazilike Pija X. Prav tam sem se spomnil besed pokojnega župnika. Iz oči

Ivan Valentinčič

Slovenska škofovska konferenca je sprejela akt Ustanovljen Katoliški inštitut

Slovenska škofovska konferenca je v torek, 2. septembra 2008, sprejela akt o ustanovitvi zavoda Katoliški inštitut. Z vpisom v sodni register je bil s tem vzpostavljen pravnoformalni okvir za nadaljnje vodenje postopka ustanavljanja katoliškega samostojnega visokošolskega zavoda, ki se bo postopoma predvidoma preoblikoval v katoliško univerzo. Katoliški inštitut bo deloval na področju razvoja projektov, ki bodo omogočili čimprejšnjo izpolnitev pogojev za začetek samostojnega in avtonomnega

Pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik

opravljanja visokošolske in raziskovalne dejavnosti katoliške

Cerkve na Slovenskem. Dejavnost novoustanovljenega zavoda bo tako usmerjena predvsem v pripravo univerzitetnih študijskih programov različnih vrst in stopenj, v zagotavljanje stabilnih in razpršenih virov financiranja, ustreznih pogojev dela in kakovostne raziskovalne infrastrukture ter v izpopolnjevanje obstoječih, pa tudi bodočih visokošolskih učiteljev, znanstvenih delavcev in njihovih sodelavcev. V Katoliškem inštitutu bo predvidoma najprej ustanovljena fakulteta za področje poslovnih ved.

Za direktorja novoustanovljenega zavoda je bil za mandatno

dobo petih let imenovan ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik. Svet zavoda sestavljajo dr. Vinko Potočnik, dr. Andrej Saje in mag. Andrej Naglič. V Katoliškem inštitutu je oblikovan tudi razvojni svet, v katerega bodo povabljeni strokovnjaki s področja družboslovnih, naravoslovnih in tehničnih ved. Naloga razvojnega sveta je oblikovanje strokovnih podlag za razvoj in delovanje fakultet in znanstvenoraziskovalnih centrov, ki bodo delovali pod okriljem Katoliškega inštituta.

Z ustanovitvijo in delovanjem Katoliškega inštituta si bo Katoliška Cerkev na Slovenskem prizadevala dejavno sodelovati pri odkrivanju in uveljavljanju dostojanstva človeške osebe na področju visokošolske in znanstvenoraziskovalne dejavnosti.

26. NAVADNA NEDELJA - Slomškova

29.9. sv. Mihael, Gabrijel, Rafael nad.
30.9. Hieronim okt. mis. mesec
Ezk 18, 25-28; Ps 25; Flp 2, 1-11; Mt 21, 28-32

Tudi v današnjih berilih kliče Bog k spreobrnitvi od greha, kliče po prerokih, danes po preroku Ezekielu. Končno, Jezus sam je veliki prerok, ki ne neha vabiti človeka, naj se spreobrne, če je daleč od Boga. Bog namreč noče smrti grešnika, marveč da se spreobrne in živi.

Bog odpušča vsak greh, če se ga človek pokasa, če se odvrne od njega. Tu so mišljeni hudi grehi, kot npr. češčenje malikov, nasilje nad žensko, uboj, hudo varanje. Tedaj grešnik "uvidi in se odvrne od vseh pregreh, ki jih je počenjal, bo zagotovo živel, ne bo umrl" (Ezk 18, 28).

So ljudje, ki ne vidijo, da je splav hud zločin. Ali so potlačili v sebi glas vesti? Marsikdo se

sklicuje na številčno premoč javnega mnenja, ki dovoljuje razporoko in je pretrgal vsako vez s Cerkvijo, ki naj bi vztrajala na nemogočih stališčih.

Zato je potrebno moliti za pravilno pot: "Svoje poti, Gospod, mi daj spoznati, svojih steza me nauči. Vodi me v svoji resnici in me uči, saj si ti Bog moje rešitve; ves dan zaupam vate". Nato se sklicuje na Gospodovo usmiljenje in njegove dobrote, ki so od vekomaj". Naj pozabi greh naše mladosti in naše prestopke, saj je zvest (Ps 25, 4-9). "Gospod je iskren in dober; zato poučuje grešnike o pravi poti. Ponižne vodi v pravici, ponižne uči svojih potov" (v, 8 in 97).

Molitev k Svetemu Duhu naj nas prenavlja vsak trenutek, ker nas Sveti Duh uči moliti in moliti v nas z neizrekljivimi vzdihji, se njemu izročamo, da nas bo očistil madežev greha. Oblikoval nas bo v novega človeka. Uspeh je odvisev od ponižnosti, ki ima bližnjega za boljšega od sebe (Rim 8, 22-26).

Živ zgled ponižnosti je Božji Sin, ki se je ponižal na raven hlapca. Bil je in je ostal Bog, ki ohranja Božjo podobo. Toda "ni se oklepal

svoje enakosti z Bogom, ampak je sam sebe izničil in postal podoben ljudem. Po zunanosti je bil kakor človek in je sam sebe ponižal, tako da je postal pokoren vne do smrti, smrti na križu. Zato ga je Bog povzdignil nad vse in mu podelil ime, ki je nad vsakim imenom, da se v Jezusovem imenu pripogne vsako koleno teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo, in da vsak jezik izpove, da je Jezus Kristus Gospod, v slavo Boga Očeta" (Flp 2, 6-11). Naš poklic je torej, da damo v vsem življenju hvalo, zahvalo, slavo in čast našemu Bogu, kar ni brez trpljenja, samozatajevanja, v odmiranju samemu sebi; kajti le to je pot k Bogu.

Jezus je v današnjem evangeliju trd in rezek do velikih duhovnikov in starešin ljudstva zato, ker eno učijo, drugo pa delajo. Pretvarjajo se namreč v pravoverne in pravične pred Bogom in ljudmi, dejansko pa iščejo le svojo čast in koristi (Jn 5, 44).

29. septembra godujejo trije nadangeli: Mihael, Gabrijel in Rafael. Še vedno jih premalo poznamo in se zato bolj skopo zatekamo po njihovo pomoč. To so namreč mogoč-

ni nebeški knezi, ki noč in dan služijo Bogu. A se sprašujemo, zakaj je Bog ustvaril človeka in angele ter nadangele, ko je vedel, da se mu bodo nekateri uprli. Kaj pomeni večnost? Ali so se uprli zato, ker so videli človeka malo nižjega kot od samih sebe in zlasti zato, ker bo Bog postal človek in ne angel?

Po vseh teh vprašanjih se zdi, da se je angel luči prevzel in je zasovražil Boga in ves svet, ki je postajal polagoma svet ljubezni in dobrote, ponižnosti.

Kako je mogoče, da je zasovražil resnico, da je postal oče laži in ubijalec ljudi, že od začetka (Jn 8, 44)?

Jezus nam pravi, da se nekateri ljudje težko odločijo za delo v očetovem vinogradu. Spet drugi so dvojni: ne pokažejo dovolj zanimanja oz. niso pripravljeni iti za Jezusom v uboštvo in s križem na rami.

Sveti nadangeli pa govorijo o nenehnem boju za resnico in dobroto. Sveti Hieronim (goduje 30. sept.) nam je vsem zgled človeka, ki ga je vsega prevzelo učlovečenje Boga. Misijonski oktober naj poglobi ljubezen do vesoljne Cerkve.

RIM Ob 500-letnici rojstva

Trubarjev simpozij

V Slovenskem papeškem zavodu Slovenik v Rimu je prejšnji teden potekal 26. znanstveni teološki simpozij o Primožu Trubarju, ki sta ga pripravili Slovenska teološka akademija v Rimu in Inštitut za zgodovino Cerkve pri Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani.

Organizatorji simpozija so na začetku izpostavili razloge za izbiro letošnje študijske teme. Primoža Trubarja, ki je bil doslej predstavljen predvsem pod literarnim in kulturnim vidikom, so želeli predstaviti kot teologa, ki predstavlja prelomnico v slovenski teološki pisani besedi. Prvi Trubarjev teološki simpozij je v organizaciji ljubljanske Teološke fakultete potekal že leta 1986, žal, pa javnost z izsledki omenjenega posveta ni bila seznanjena, in sicer zaradi tedanjih ideoloških predsodkov. Na začetku simpozija je navzoče nagovoril veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu dr. Ivan Rebernik.

V torek, 16. septembra, dopoldne so se zvrstila štiri predavanja: prof. Andrej Vovk je predstavil Trubarjevo življenjsko pot, dr. France Oražem Trubarjevo odločitev za protestantizem, dr. Metod Benedik OFMConv Trubarjev namen in cilj, dr. France M. Dolinar pa Trubarjev odnos do ljubljanskih škofov.

Predavanja in razprave so pokazale, da se je Trubar za protestantizem zavestno začel zanimati sicer pod vplivom knjig, njegovemu odporu do katoliške Cerkve pa je botrovalo nezdravo in čudaško versko življenje, ki je zaznamovalo njegovo mladost. Trubar, ki je iskreno iskal resnico o sebi in Bogu, je vernikom želel s pridri-

ganjem in pisano besedo posredovati pot do prave krščanske vere. Ostro je kritiziral napake v Cerkvi, katero je želel reformirati na miren način. Gonilni sili Trubarjevega dela sta bili globoka vera in ljubezen do Slovencev. Glede na takratne slabe možnosti šolanja je bil Trubar zelo izobražen, vendar ne toliko, da bi – kot njegov učitelj Luther – pisal znanstvene teološke razprave. Deloval je predvsem kot pridigar, kot prvi slovenski reformator pa je s

preprosto pisano besedo preprostim ljudem želel približati resnico o pravi krščanski veri. V torkovem popoldanskem delu je bilo na sporedu pet predavanj: Trubarjev odnos do papeža je predstavil dr. Andrej Saje, njegovo ekleziologijo in delo Cerkovna ordnina dr. Joško Markuža, dr. Avgustin Lah Trubarjevo pojmovanje Boga Stvarnika, kristologijo in pnevmatologijo dr. Anton Štrukelj, eshatološke poglede pa dr. Ciril Sorč.

Udeleženci simpozija so se v sredo, 17. septembra, dopoldne udeležili papežev avdiencie, popoldne pa nadaljevali s predavanji. Trubarjeve teološke poglede so osvetlili: p. dr. Mari Osredkar OFMConv nauk o opravičenju, škof msgr. dr. Marjan Turnšek nauk o krstu, p. Slavko Kranjc OFMConv nauk o evharistiji, dr. Janez Vodičar SDB odnos do duhovništva, dr. Mari-

jan Peklaj odnos do Svetega pisma, ga. Fanika Vrečko pa Trubarjevo antropologijo. V sredo zvečer so si udeleženci simpozija ogledali monodramo Trubar pred slovensko procesijo v izvedbi igralca Anatola Šterna.

V nadaljevanju simpozija v četrtek dopoldne pa so predavatelji osvetlili naslednja Trubarjeva področja: odnos do cerkvenega izročila dr. Bogdan Dolenc, pogled na etiko dr. Roman Globokar, Trubarjevo odvisnost od Lutra, Kalvina in Zvinglija dr. Andrej Šegula OFMConv, Trubarjevo odvisnost od Bonoma, Vergerija, in Bulingerja dr. Bogdan Kolar SDB, slovensko protestantsko Cerkev je osvetlila ga. Breda Dvorak, odnos do ljudskih pobožnosti pa dr. Rafko

čim širši krog ljudi, se je za širjenje nauka odločil uporabiti tisk. Iz del odseva Trubarjev kolerični značaj. Je zelo neposreden, v govornih slikovit in poln konkretnih prispevkov in pretiravanj.

V četrtek popoldne so udeleženci simpozija obiskali baziliko sv. Pavla zunaj obzidja, zvečer pa jih je sprejel veleposlanik pri Svetem sedežu dr. Ivan Rebernik. Sprejema sta se udeležila tudi slovenski veleposlanik v Italiji Andrej Capuder in prvi veleposlanik pri Svetem sedežu Štefan Falež. Predavanja in razprave o posameznih vidikih Trubarjeve teološke podo-
be so se nadaljevale v petek, 19. septembra, do večera, ko se je simpozij končal. V šestih dneh je sodelovalo 29 predavateljev, ki so

prvega slovenskega reformatorja predstavili s teološkega gledišča. Spregovorili so o Trubarjevih teoloških pogledih na zakramente, opravičenje, antropologijo, cerkveno izročilo, ljudske pobožnosti, etiko in Sveto pismo, beseda je tekla tudi o Trubarjevi pastoralni dejavnosti ter njegovi

vlogi in pomenu za današnji čas. Strokovnjaki so ugotovili, da je bil Trubarjev namen s pridiganjem in pisano besedo vernikom posredovati pot do prave krščanske vere. Trubar je ostro kritiziral napake v Katoliški cerkvi, ki jo je želel reformirati, gonilni sili njegovega dela pa sta bili globoka vera in ljubezen do Slovencev. "Deloval je predvsem kot pridigar, kot prvi slovenski reformator pa je s preprosto pisano besedo preprostim ljudem želel približati resnico o pravi krščanski veri".

Trubar je po mnenju strokovnjakov skušal pojasniti "skladnost protestantizma s Svetim pismom in cerkvenim izročilom, hkrati pa je predstavil 'napačna' pojmovanja Katoliške cerkve glede obhajila pod eno podobo, celibata, redovnih zaobljub, zasebnih svetih maš, spovedne prakse, postnih postav in škofovske jurisdikcije".

Kratke

Maša na Sveti Gori ob 90-letnici konca prve svetovne vojne

V soboto, 27. septembra, bo v baziliki Matere Božje na Sveti Gori pri Gorici ob 11. uri maša ob 90-letnici konca prve svetovne vojne. Somaševanje, h kateremu so vabljeni vojaški škofje ali njihovi predstavniki vseh v takratni spopad vpletenih držav, bo vodil celjski škof dr. Anton Stres, ki je podpredsednik Slovenske škofovske konference in odgovoren škof za področje katehorijskega pastoralnega dela v vojski, policiji in zaporih v Sloveniji. K slovesnosti so vabljeni tudi predstavniki drugih krščanskih cerkva in verskih skupnosti, katerih pripadniki so se bojevali v prvi svetovni vojni, ki se je prav na področju okrog Svete Gore izredno hudo razvnela.

Spominsko slovesnost, ki ji bo sledil krajši kulturni program in predvidoma tudi mimohod navzočih veteranskih društev, organizirajo Škofija Koper, Frančiškanski samostan na Sveti Gori in Društvo I R 87 Solkan.

Nekaj podatkov o življenju Johannesa Duns Scotusa

Pred kratkim je bil v Novem glasu objavljen lep članek ob 65-letnici mašniškega posvečenja patra Bruna Koroška, ki je bil med drugim šestnajst let član mednarodne komisije za kritično izdajo del blaženega Janeza Duns Scotusa. Prav letos poteka 700 let od smrti tega velikega frančiškanskega filozofa in teologa.

Naj navedemo nekaj besed o njem, ki so mu zaradi izredne sposobnosti dojemanja in zelo prodornega mišljenja ter duhovitega dokazovanja pravili "doctor subtilis". Johannes Duns Scotus se je rodil na Škotskem najverjetneje leta 1266. Po skrbnem filozofskem in teološkem študiju je pri frančiškanih zgradil svoj sholastični filozofski sistem, ki ga prežema popolna predanost katoliškemu nauku, a je kritičen do tomizma. Njegov nauk, ki je postal uradni nauk frančiškanskega reda, je imel izreden uspeh predvsem v XVI. in XVII. stoletju, a ga še vedno preučujejo. Kot dosleden frančiškan je obsojal vsakršen pohlep po bogastvu. Leta 1905 je dosegel čast oltarja. Svoj filozofski sistem je razložil v delu Opus oxoniense, ki je njegov najpomembnejši spis. Duns Scotus je bil, kot rečeno, izredno ostroumen, to je sposoben zaznati razliko tudi tam, kjer je drugi ne vidijo, videti enovitost tudi tam, kjer drugi vidijo samo množstvo. Zato nekateri menijo, da je bil morda najostroumnejši mislec srednjega veka. Poudarjal je posameznikovo svobodno voljo, ki naj ne bi bila odvisna od razuma, ampak obratno, saj je menil, da volja nadkriljuje razum. Zato jo je treba krepiti, da z njo poplemenitimo celega človeka. / (mab)

Dom duhovnosti Klanec pri Kozini

V iztekajočem se poletju je Dom duhovnosti Klanec pri Kozini gostil več različnih skupin, ki so si ga izbrale za izvedbo zanimivih programov. Sezono so pričeli mladi glasbeniki in glasbenice iz Brkinske godbe 2000 in izpeljali intenzivni program glasbenih vaj.

Nadalje je več skupin birmancev in mladih iz bližnjih župnij

Deckani in Predloka ter Koper-sv. Marko imelo dneve zbranosti. Posebej zanimive so bile počitnice oskrbovancev iz SVZ Dutovlje, ki so svoj dom zapustili in za en teden odšli v Klanec na prave počitnice. V zadnjem počitniškem tednu je tam potekal oratorij otrok iz domačih župnij.

Dom duhovnosti Klanec pri Kozini je pred poletjem pridobil novo notranjo podobo, pravkar pa končujejo dela v mansardi, kjer so na razpolago dvoposteljne sobe s sanitarijami. Tako je Dom duhovnosti Klanec pri Kozini usposobljen tudi za izvedbo programov za zakonske pare in družine.

Okolica nudi več priložnosti za sprehode: po stari železniški progi Kozina-Trst v dolino Glinščice, po kraškem svetu ob vasi Ocizla sprehod skozi bogat podzemni svet Ocizlskih jam, do Socerba z obiskom Svete Jame, v kateri je živel sv. Socerba, preko Beke v dolino Botač ali na bližnji Slavnik (1028m). / J. B.

Medžugorje

V zvezi z nedavnimi polemikami, povezanimi z romarskim krajem Medžugorje, objavljamo naslednje pojasnilo:

Prikazovanja v Medžugorju se domnevno še dogajajo, zato Cerkev glede avtentičnosti prikazovanj in statusa romarskega kraja še ni dala dokončne sodbe. V želji, da bi se razjasnili dvomi, povezani s prikazovanji, je Cerkev ustanovila posebno komisijo, ki raziskuje tovrstne pojave. Cerkev je do tovrstnih pojavov načeloma zadržana, dokler ustrezne komisije ne potrdijo nadnaravnosti posameznih dogodkov. Marijina prikazovanja za verujoče sicer ne sodijo v del obveznega verovanja, pač pa predstavljajo dopolnitev lika Božje Matere Marije, ki nas vedno usmerja k Sinu – Jezusu Kristusu.

Na osnovi zgornje utemeljitve duhovniki romanj v Medžugorje sami ne organizirajo, romarskim skupinam pa so vedno na razpolago za duhovno oskrbo.

Kratki

Trije novi diakoni v Gorici

V nedeljo, 28. septembra, bo goriški nadškof msgr. Dino De Antoni v goriški stolni cerkvi ob 17. uri posvetil tri nove diakone. To so Mirko Butkovič (na sliki), Bruno Mollicone in Nadir Pigato. Vsi trije,

ki se od 21. do 26. t. m. pripravljajo na veliki korak z duhovnimi vajami, bodo naslednje leto posvečeni v duhovnike. Mollicone se je rodil leta 1975 v Vidmu, nato pa se je preselil na ozemlje goriške nadškofije; filozofijo in teologijo je študiral v Rimu. Pigato se je rodil v kraju Marostica (v pokrajini Vicenza) leta 1973. Doslej je študiral v Castelleriu, v različnih skupnostih pa je že služil v Gradežu, Gorici in Trzihu. Mirko (Federico) Butkovič pa je v naši skupnosti že dokaj znano ime, saj se je med drugim kot odlični organist že predstavil v marsikateri cerkvi; trenutno pomaga v župniji Rupa-Peč. Rodil se je v Trzihu leta 1979. Zaradi znanja slovensščine je študiral tako v semenišču v Castelleriu kot v Ljubljani; v slovenski prestolnici je tudi diplomiral iz orgel. Vsi torej tople vabljeni prihodnjo nedeljo v stolnico!

Sv. birma pri sv. Ivanu v Gorici

V nedeljo, 28. septembra, bo pri maši ob 10. uri v cerkvi sv. Ivana v Gorici osem mladih prejelo zakrament svete birmе. Mladi in njihove družine se bodo na dogodek lahko pripravili s tridnevno 25., 26. in 27. septembra ob 19.30 pri sv. Ivanu. V petek, 26., bo pri maši navzoč tudi znani slovenski zaporniški duhovnik Robert Friškovec. Po maši se bo srečal z birmanci in njihovimi starši.

Zbralo se je okrog sedem tisoč mladih

27. festival Stična mladih 2008

Festival Stična mladih 2008 je v soboto, 20. septembra, privabil okrog 7000 mladih iz vse Slovenije. Program se je začel ob 9.30 s festivalnim delom in nadaljeval z delavnicami ter ob 14.30 s sv. mašo, nato pa sklenil z družabnostjo ob glasbi in plesu.

Letošnji festival mladih se je v Cerkvi na Slovenskem umestil med prejšnjim letom družine, aktualnim letom ap. Pavla in začetkom pastoralnega leta mladih v slovenski Cerkvi. Prav prihajajoče pastoralno leto v Cerkvi na Slovenskem, posvečeno mladim, namenjeno okrepljenemu prizadevanju za zdravo vzgojo in notranjo svobodo mladih ter skrbi za ustrezno izobrazbo in omiko mladih je poglavitna naloga vsake človeške skupnosti in častna dolžnost vsake krajevnice in celotne Cerkve.

Festival mladostne vere so vodili animatorji Stične. Osrednje sporočilo letošnjega festivala, skrito v gestu "Prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče" (Apd 1,8), so predstavili preko pesmi, plesa, igre in še marsičesa. Že zjutraj se je začel izbirni program po delavnicah. Letos jih je bilo za vsak okus in zanimanje, potekale pa so po samostanu in okolici. S petro vsebino po cesti okrog samostana so vabile stojnice različnih dejavnosti in skupin. Pod šotorom na samostanskem "meditativnem vrtu" je bilo izpostavljeno Najsvetejše, pred katerim je skupina mladih molila ves čas srečanja. Ves čas so bili na voljo tudi spovedniki. Letošnji festival mladih je zaznamovala predvsem popoldanska maša daritev. Koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, ki je pri Slovenski škofovski konfe-

renci odgovoren za pastoralno mladih, je vodil somaševanje. Ob njem so somaševali še apostolski nuncij msgr. Santos Abril y Castelló in skoraj vsi slovenski škofje. Uvodni pozdrav je izrekel stiški opat p. Janez Novak, evangelij so izbrali animatorji posebej za mlade in z mislijo nanje, po enakem principu so popestrili tudi ostale dele maše. Celotno pridigo je škof Bizjak pripravil v sodelovanju s skupino animatorjev, saj je želel navzoče nagovoriti v jeziku, ki jim je blizu. Sklepni del, "žur", je pravzaprav koncert, "norenje, s katerim energijo pridobiš, ne pa izgubiš". Namen sklepnega dela Stične je vedno živeti in doživeti Božjo ljubezen na najbolj iskren način - s petjem in plesom. Mladi so ponesli domov tudi "Priručnik za zaljubljenost", namenjen mladim kristjanom na poti od zaljubljenosti k ljubezni, ki vsebuje odgovore na njihova večna vprašanja. Letošnji osrednji likovni motiv festivala je bil ovčka s plameni, kjer sedem plamenov nastopa kot sedem darov Sv. Duha. Novost letošnje Stične je zgoščanka z naslovom "Prejeli boste moč"; posneli so jo glasbeniki, ki že tretje leto pripravljajo glasbeni program srečanja - Stična band. Na njej je enajst pesmi s krščansko duhovno vsebino. Pesmi so stilsko različne - od rocka oz. poprocka do balad, ne manjka pa niti kratak rap. Pri pripravi in izvedbi festivala je sodelovalo 326 oseb, udeležencev je bilo okrog 7.000, somaševalo je 166 duhovnikov, 10 škofov in stiški opat, postavili so 31 stojnic in izvedli 37 delavnic. Ostale informacije s fotografijami najdete na www.sticna.net, na www.mladi.net ali blog festivala mladih na sticnamladih.ednevniki.si.

100-letnica Zadrúžne banke Doberdob in Sovodnje

S pogledom v prihodnost zavezani etičnim načelom

O srednja proslava ob 100-letnici ustanovitve Zadrúžne banke Doberdob in Sovodnje (1908-2008) je v goriškem Kulturnem domu v petek, 19. septembra, izzvenela kot optimistična simfonija, vpeta v preteklost, a z vedrim pogledom v prihodnost, ki naj bo še uspešnejša kot dosedanja prehojena pot, na kateri je banka, zvesta svojim ustanovnim etičnim načelom in vrednotam, kljubovala najhujšim viharjem. V imenu upravnega odbora je na slavnostni akademiji, ki se je udeležil tudi generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj, imel osrednji govor predsednik Dario Peric. Po sto letih obstoja in delovanja banka deluje na teritoriju, ki se tudi danes, podobno kot v preteklosti, predstavlja kot stičišče družbenih, kulturnih in političnih vezi in s perspektivami bogatega in plodnega bodočega razvoja. Skoz ves ta čas je doberdobsko in sovodenjsko banko ter - po združitvi - skupni bančni zavod spremljala, vodila in navdihovala etika "kot gibalno razvoja našega zavoda in naše skupnosti nasploh". V luči te vrednote se je banka razvijala in svoje delovanje razširila še na občine goriškega in tržiškega območja. "Delovanje našega bančnega zavoda zaznamujejo vrednote

Občinstvo na petkovi akademiji

zadrúžništva: solidarnost, vzajemna pomoč in sodelovanje, načela pristnega razvoja in jamstva". Upravitelji so zato banko vodili in razvijali ne le kot "instrument za doseganje ciljev ekonomske uspešnosti, ampak kot interesni sistem, ki upošteva tako notranje interese kot tudi interese zunanjega okolja", v prepričanju, da je dolžnost vodstvenih kadrov dati novim generacijam možnost razvoja. "Etika je tudi to: darovanje prihodnosti". V hudih časih, kakršne doživljamo tudi sedaj, so podjetja in institucije poklicani, "da odločneje prevzamejo odgovornost za razvoj socialnega sistema". V kontekstu ekonomske krize "etično razmišljanje predstavlja enklavo dostojanstva v geopolitičnem okolju, ki odstranja in izključuje odgovornosti". V tem kontekstu so zadrúžne banke poklicane, da kapitalizirajo preteklost in iščejo nove načine in pristope, "ki nam omogočijo, da skupaj sprejemamo važne odločitve ob upoštevanju naših idealov in vrednot". Zadrúžna banka mora z zavestjo lastnih dosežkov na pravičen način "sporočati zmožnost in pripravljenost zadrúžnega gibanja, da reagira na krize, ki zaznamujejo zdajšnje obdobje negotovosti. Samo na ta način se bodo naše večje ali manjše zgodbe o uspehih nadalje razvijale in jamčile našim skupnostim blaginjo in razmah". Zato, je sklenil Peric, "moramo nadaljevati po uspešni poti, ki so jo začrtali naši predhodniki, in posredovati bodočim generacijam vrednote in načela, potrebna za ubranljiv razvoj našega teritorija in naše skupnosti".

Blažina je podčrtala, da je etika dodana vrednost bančnega zavoda, ki skrbi za splošen družbeni razvoj, zaradi česar je "vsak uspeh banke tudi uspeh vse skupnosti". Predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta se je zahvalil banki za živ odnos z ljudmi: "To je moja banka, ki je moji družini omogočila, da smo zgradili dom". V imenu deželne zveze zadrúžnih bank je prinesel pozdrav poverjen svetnik Alberto Sandrin. Predsednik SSO Drago Štoka se je spomnil očakov, ki so z ustanovitvijo dveh posojilnic naredili drzen korak, predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je pohvalil zavod, ki ob praznovanju že snuje sistem skupnega finančno-gospodarskega napredovanja naše skupnosti. Govori, podeljevanje priznanj, čestitke in spodbudne besede za nadaljnje delo so se ob režijski zamisli Vesne Tomsič in dvojzičnem napovedovanju Tjaše Dornik prepletali z univerzalno govornico glasbe in giba, ki ne pozna nikakršnih pregrad. Na črtni zastori se je bleščal logo banke v zlatem in srebrnem lesku, na odskem prizorišču pa so se vseskozi prepletali svetlobni prameni zelene barve, barve upanja in spodbudnih želja, z modrimi. Tudi sprednji rob odra je bil odet v bujen zelen travnati pas z rumenimi gerberami med bilkami, ki so kot sonca naznanjale svetlo prihodnost za bančni zavod, katerega cilj je že od nekdaj čim boljše ustreči svojim članom in strankam nasploh. V ozadju so se na velikem ekranu prikazovale fotografije iz daljnih dni, ki so pričale, kako so vaški veljaki sklenili ustanoviti svojo zadrúžno banko in z njo pomagati ljudem v stiski. Z mojstrsko izdelanih posnetkov, ki jih je uresničila Vesna Tomsič z režiserjem Ivanom Gergoletom, so se oglašila pričevanja tistih voditeljev banke, ki so od ustanovitve prevzeli vaveti poslovanja. V zelenomodre kostume sta bili oblečeni tudi zali mladenki, plesalki skupine društva Kremenjak iz Jamelj, ki

sta v koreografskih gibih Jelke Bogatec simbolično ponazarjali sestrski banki, oklepajoči se v neuničujočem objemu. Poleg njihju so v kratkih plesnih intermezjih nastopile še druge plesalke in sama koreografinja Bogatčeva. Glasba je spremljala izrazni ples in se prelivala v zvoke violine desetletnega Aleša Lavrenčiča, obetavnega izvajalca sanjavo-igrivih Variacij na škotsko melodijo Aurelia Arcidiacona, ob klavirski spremljavi očeta Hilarija Lavrenčiča, ki je na črno-belih tipkah pospremil tudi veder, skoraj vodvilsko spogledljiv nastop sopranistke Alessandre Schettino. Mlada pevka je razigrano odpela arijo Mein Herr Marquis iz opere Netopir Johanna Straussa. Kot vselej je z energijo in zanosom Hilarij Lavrenčič vodil tudi pevce MePZ Hrast, ki so, oblečeni v stilizirane noše, zapeli

Sovodnje. V nedeljo, 21. septembra, pa je bila v Sovodnjah najprej spominska maša za pokojne člane in ustanovitelje bank. Po mimohodu do prireditvenega prostora je Pihalni orkester Kras iz Doberdoba najprej ponudil krajši koncert, nakar je res številne navzoče spet nagovoril predsednik upravnega odbora banke Dario Peric. Tudi tokrat se je spomnil na začetke banke pred sto leti, ko so si vaški očaki zamislili banko, ki bi pomagala revnejšim slojem skupnosti in zagotovila razvoj domačega teritorija. Zivljenje se je medtem globoko spremenilo, "a naša skupna banka je še vedno tu in njeni cilji niso bistveno različni od onih pred sto leti". Temelj banke so še vedno njeni člani in vrednote zadrúžništva, solidarnosti, vzajemne pomoči in sodelovanja, je podčrtal Peric. Na teh načelih so zgradili pošteno dejavnost, ki je v ponos obema vaškima skupnostima

in sploh vsej slovenski manjšini na Goriškem. Velika finančna kriza, ki jo te dni doživljajo velike svetovne bančne institucije, "nas ne bodo pestile, ker smo skupaj zgradili stabilen sistem". Zato "moramo nadaljevati po uspešni poti, ki so jo začrtali naši predhodniki, in posredovati bodočim generacijam vrednote in načela, potrebna za ubranljiv razvoj našega teritorija in naše skupnosti". Po nagovoru predsednika Perica je nastopil tudi Zdravko Custrin v imenu občinske uprave Sovodnje ob Soči. V daljšem govoru je poudaril pomen Zadrúžne banke, ki je

Predsednik Dario Peric

ohranila med prebivalstvom teritorija pomembno vlogo tudi v vseh povojni dobi do danes. Pohvalil je vodstvo in vse sodelavce, ki so uspešno vodili ta skupni bančni zavod. Sledilo je nagrajevanje najstarejših članov, in sicer tistih, ki so včlanjeni najmanj 50 let. Velika množica članov in nečlanov, ki je presenetila organizatorje, je bila deležna kosila in velikanske torte z dobro penino. Na odru je nastopal ansambel Happy Day, ki je veliko časa zabaval prisotne; ti so se v prijetni družbi, tudi ob petju vokalne skupine Sraka, še dolgo zadržali na lepem jubilejnim ljudskem prazniku.

IK, DD

Plesalki v barvah banke

Kratki

Štiri gledališke predstave v treh dneh

Štandreški igralci so tudi v mesecu septembru imeli več nastopov. Posebno intenzivna je bila gledališka dejavnost ob koncu prejšnjega tedna, ko so 19. septembra nastopili v Šempetru s komedijo Primorske zdrahe, naslednjega dne so izkoristili lepo vreme in na prostem, na Kekcu, uprizorili vedro igro Gremo v teater. V nedeljo, 21., pa so se odzvali vabilu gledališča Toneta Čufarja z Jesenic in v mestnem gledališču zaigrali dve komediji, in sicer Stari grehi in Čudna bolezen, obe v režiji Janeza Starine. Na Jesenicah so sodelovali na gledališkem maratonu, ki ga je organiziralo tamkajšnje gledališče.

Peč / V večnost je odšla zvesta župljanka Marija Čevdek Ozbot

Na Peči smo zopet izgubili dobro in zvesto faranko. V torek, 16. septembra zvečer, je v goriški bolnišnici nehalo utripati srce Marije Čevdek por. Ozbot. Luč sveta je zagledala 22. aprila 1927 na Peči. Bila je druga od petih otrok. Odraščala je v času druge svetovne vojne, ko sta vladala nasilje in velika revščina. Ostala je doma in bila v pomoč materi, ki je bila hudo bolna. V vasi je spoznala bodočega moža Pepija in se z njim poročila 16. februarja 1952. Odšla je na možev dom za nevesto. V zakonu sta se rodila sin Jordan in hči Claudia. Bila je ljubeča mati otrokoma ter zvesta in dobra žena svojemu plemenitemu možu. Rada je imela rože in petje. Zelo rada je ustregla vsakomur, ki jo je za kaj prosil. Vsi smo ji hvaležni za njeno vedrino in velikodušnost. Ob pogrebem slovesu v četrtek, 18. septembra, se je okrog cerkve sv. Katarine zbrala velika množica ljudi, da jo je pospremila na njeni zadnji poti. Naj se zdaj tudi večno veseli v zboru svojih staršev - Ivana in Marije - brata Danilota in angelov.

nadaljevati po uspešni poti, ki so jo začrtali naši predhodniki, in posredovati bodočim generacijam vrednote in načela, potrebna za ubranljiv razvoj našega teritorija in naše skupnosti".

Mali violinist Aleš Lavrenčič

ja in naše skupnosti". Na akademiji so nato prejeli priznanje zaslužni vodilni upravitelji Severina Peric, Andrej Gergolet, Mirko Hmeljak, Štefan Bukovec in Maks Gergolet. Banki in njeni "zgodbi o velikem uspehu" je čestital doberdobski župan Paolo Vizintin, v imenu sovodenjske občinske uprave pa Zdravko Custrin, ki je Pericu tudi poklonil občinsko priznanje. Senatorica Tamara

šopek ljudskih pesmi, s katerimi so se udeležili mednarodnega tekmovanja v kraju Azzano X in z njimi bili deležni zlatega odličja. Pod njegovo odločno taktirko se je z venčkom narodnih predstavil tudi instrumentalni orkester ArsAtelier, ki je spremljal zbor Hrast ob sklepni pesmi, Prešernovi Zdravljici, na Vrabcovo priredbo. Res posrečena izbira za konec lepe slovesnosti ob visokem jubileju Zadrúžne banke Doberdob in Sovodnje! Dan kasneje, v soboto zvečer, se je praznovanje jubileja nadaljevalo za mlade člane in stranke ob notah domačih rock skupin The Maff Show in Blek Panters v prireditvenem prostoru KD

Godalni kvartet Feguš
Začetek koncertne sezone

Godalni kvartet Feguš Začetek koncertne sezone

Koncertna sezona 2008-2009 se bo začela v Kulturnem centru L. Bratuž 2. oktobra 2008 in se bo prav tam končala 23. maja 2009. Tudi letos jo prirejajo KC L. Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo E. Komel in Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica. Zvrstilo se bo pet koncertov vokalne in instrumentalne glasbe. Prvi koncert je v okviru Kogojevih dnevov 2008. Nastopil bo Godalni kvartet Feguš iz Maribora, ki ga sestavljajo bratje Filip (violina), Simon Peter (violina), Andrej (viola) in Jernej (violončelo). Študirali so najprej v Mariboru, nato v Celovcu, Gradcu in v Firencah, izpopolnjevali so se v Londonu, Sieni in še drugje. Leta 2001 so se udeležili delavnice za komorno glasbo pod vodstvom slavnega violini-

sta Isaaca Sterna in drugih glasbenikov v New Yorku. Sodelovali so na različnih festivalih v Franciji, na Nizozemskem, v Zadru in v Prištini. Koncertirali so v številnih evropskih državah in v Združenih državah Amerike. Leta 2006 so izdali prvo samostojno zgoščenko. Posvečajo se tudi skladbam sodobnih skladateljev in so več njihovih del prvič izvedli. Poleg skladb slovenskih skladateljev Maksimilijana Feguša in Štefana Maurija bodo na goriškem koncertu izvajali skladbe, ki sta jih uglasbila češka skladateljca Josef Suk in Leoš Janaček. Program in izvajalci obetajo lep začetek koncertne sezone. Januarja in marca bosta še dva koncerta iz niza Srečanja z glasbo, in sicer Klavirski recital in Trio Aleks.

LB

Slavnost sovedenjske krvodajalske sekcije

"Darovati moramo čim več!"

"Ni pomembno, ali si star 18 ali 50: vedno je pravi čas, da postaneš krvodajalec", je v svojem nagovoru na prazniku sovedenjske sekcije krvodajalcev v nedeljo, 14. septembra, na Vrhu sv. Mihaela, pojasnil predsednik Štefan Tomsič, ki je poudaril pomen praznika sekcije z besedami: "Praznik smo organizirali tudi zaradi družabnosti. Vedeti pa moramo, da imamo vedno pomembnejši cilj pred sabo: govorim seveda o darovanju krvi. Darovati moramo čim več. Vsak naš dar je zelo pomemben: je sicer le majhen delček, a gre vseeno za bistveni del celotnega mozaika".

V teh besedah lahko zasledimo bistvo celotnega dneva, ki ga je sovedenjska krvodajalska sekcija organizirala na Vrhu sv. Mihaela. Po sv. maši, ki jo je daroval vrhovski župnik, g. Viljem Žer-

jal, so krvodajalci položili venec spomeniku padlim v boju proti nacifašizmu in v spremstvu

do športno-kulturnega centra Danica, kjer se je slovesnost nadaljevala. Sovodenjska sekcija

Foto Bumbaco

godbe na pihala krvodajalskega društva iz Vileša nadaljevali pot

krvodajalcev se lahko ponaša z dolgoletno tradicijo, ki je letos zabeležila že 31. leto delovanja. V tem dolgem obdobju je bilo v sovedenjski sekciji včlanjenih 282 članov, ki so darovali kri 3172 krat. Pomembno vlogo krvodajalske sekcije je poudaril sovedenjski odbornik Slavko Tomsič: "Po zaslugi krvodajalcev smo spoznali vrednost darovanja krvi. Ne gre samo za medicino, gre tudi za pomemben socialni in moralni pomen", je poudaril Tomsič in se s sklepni beseda-

mi obrnil naravnost na krvodajalce: "Na območju naše občine zasedate častno mesto tudi zaradi tega, ker h krvodajalstvu vzpodbujate mlade". Slovesnost na Vrhu je bila tudi idealna priložnost za podelitev nekaterih pomembnejših priznanj. Prav posebnega priznanja sta bila deležna dolgoletna vodilna člana sovedenjske krvodajalske sekcije. Nekdanji predsednik Branko Černic je bil imenovan za častnega predsednika, nekdanja tajnica Marinka Batič pa za častno odbornico. Ob tem je predsednik Tomsič podelil priznanja tudi najzvestejšim darovalcem: kar nekaj jih je prejelo priznanje za desetkrat darovano kri. Srebrni nagrajenec je bil Marko Volčič, zlato priznanje pa sta prejela Andrej Kogoj (50 darovanj) in Piero Brumat (75 darovanj). Ob sklepu tega dela programa so sledile še podelitve članskih izkaznic novim članom.

Na slavnosti so spregovorili tudi Gianfranco Lorenzut, podpredsednik pokrajinskega združenja krvodajalcev, ter predsednik Rdečega križa iz Škofje Loke Blaž Kujunčič. Kulturni program je z ubranim petjem dopolnila vokalna skupina Bodeča neža - Vrh Sv. Mihaela pod vodstvom Mateje Černic.

Argentinski glasbeniki v Štandrežu

V župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu bo v petek, 26. septembra, ob 20.30 koncert narodne pesmi "Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti", lirski prikaz v besedi in pesmi. Sodelujejo slovenski glasbeniki iz Argentine: Damijan Ahlin, Luka Debevec Mayer (na sliki), Cvetka Kopač, Diego Licciardi in Ani Rode. Pod pokroviteljstvom Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter župnije sv. Andreja v Štandrežu.

KONCERTNA SEZONA 2008/2009

2. oktobra 2008, ob 20.30

Godalni Kvartet Feguš - Maribor
Koncert v sklopu Kogojevih dnevo 200810. novembra 2008, ob 20.30
Cerkev sv. Silvestra, PevmaMePZ Hrast - Doberdob
Koncert ob sv. Martinu
Gregor Klančič, orgle
Hilarij Lavrenčič, zborovodja

12. decembra 2008, ob 20.30

Zbor pravoslavne patriarhata - Moskva
Božični koncert
Anatoly Grindenko, zborovodja

februar 2009, ob 20.30

Mladi goriški solisti in orkester ArsAtelier
Marco Feruglio, dirigent

23. maja 2009, ob 20.30

University of Utah Singers
Pevski zbor ZDA
Brady Allred, zborovodja

SREČANJA Z GLASBO

januar 2009, ob 18. uri

Klavirski recital
Zmagovalec 8. mednarodnega klavirskega tekmovanja v Gorici
Nagrada Giuliano Pecar 2008

19. marca 2009, ob 20.30

Trio Alex
Alessandra Schettino, sopran
Sandi Vrabec, klarinet
Aleksandra Pavlovič, klavir

Pred vsakim koncertom predprodaja vstopnic na tel. 0481 531455

Kulturni center Lojze Bratuž - info@kclbratuz.org - www.kclbratuz.org

Za obeležje

Za obeležje Mirku Špacapanu na telovadnici Kulturnega centra Lojze Bratuž daruje Remo Devetak 60 evrov.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na Center za zdravljenje venskih boleznij v Portorožu, tel. 00386 31 837218

Obvestila

Prosnetno društvo Štandrež obvešča, da bo sodelovalo na prireditvi Okusi na meji. Kiosk s pristnimi domačimi jedmi bo na Korzu ob mestnem parku.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da bo v soboto, 27. septembra, odpotoval avtobus na izlet v Trbovlje ob 6.45 iz Doberdoba, nato s postanki na Poljanah, na Vrhu, v Sovodnjah, Štandrežu pred cerkvijo in v Podgori pred športno palačo. Priporoča se točnost!

Društvo Jadro prireja dva tečaja slovenščine za odrasle (začetni in nadaljevalni) na sedežu v Romjanu. Tečaja se začneta v oktobru in končata v januarju. Skupno bo 50 ur po štiri ure tedensko v dveh večerih. Organizacijsko srečanje bo ob 20.30 v torek, 30. septembra, na sedežu društva v ul. Monte 6 Busi 2. Informacije o tečaju pri članih društva, v ronški knjižnici in v mladinskem informativnem središču v Trziču (Informaglovi) na drevoredu sv. Marka 70 (0481-798011).

Vabimo Vas na romanje v Medjugorje od 3. do 6. oktobra. Prijave sprejemata g. Darko (tel. 0481 882395 ali 0481 32121) ter g. Jože Markuža (040 229166). Cena romanja 110,00 evrov vključuje avtobusni prevoz, prenočevanje, organizacijsko in duhovno vodstvo. Romarji, tudi iz Slovenije, lahko potujejo samo z osebno izkaznico.

Župnija Rupa-Peč prireja vsakoletno romanje s kulturno-družabnim delom; letošnje bo 5. oktobra k malo znani Materi Božji v Lipici pri Bazovici. Romarji si bodo med drugim ogledali Kraljeve freske zlasti v cerkvi v Lokvi. Pod noč bodo obiskali kmečki turizem. G. župnik Viljem Žerjal priporoča, naj se udeleženci romanja pripravijo tudi duhovno. Spovedovanje je vsak dan tam, kjer se tudi med tednom bere sv. maša. Če bo čas dopuščal, si bodo ogledali tudi Škocjanske jame. Najprej bodo počastili bazoviške junake; spomnili se bodo Srečka Kosovola. Prirčno vabljeni! Vpišite se takoj!

Nujno iščem sorodnike pok. gospe Leopoldine Makovec, ki je stanovala v ul. Leopardi 8 v Gorici in je bila rojena 31.10.1902. Saverij Rožič, tel. 0481 390688.

Čestitki

Mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba je v soboto, 13. septembra, nastopil na mednarodnem zborovskem

tekmovanju v Azzano X in osvojil prvo mesto v tekmovalni kategoriji mešanih zborov ter prejel še veliko nagrado tekmovanja kot najbolje ocenjeni zbor na celotnem tekmovanju. Zveza slovenske katoliške prosvete čestita zboru za uspešen dosežek.

Na 7. zborovskem tekmovanju v Azzano Decimo je prvo mesto v kategoriji mešanih sestavov osvojil MePZ Hrast iz Doberdoba pod vodstvom dirigenta Hilarija Lavrenčiča, prvo mesto v kategoriji ženskih sestavov pa vokalna skupina Vinika z Dobrovega pod dirigentskim vodstvom Franke Žgavec. Iskreno čestitamo. - Svet slovenskih organizacij.

Darovi

Za števerjansko cerkev darujejo: N. N. 50; v spomin na nečaka, svaka in strica Bruna: Marija, Simon in Ida z družinami 200; N. N. v spomin na starše 50; N. N. namesto cvetja Brunu Bensi 50; sosedja namesto cvetja Slavici Maraž 50; svojci v spomin na Albina Komica 100; v spomin na Danico Tinta nekdanji otroci, ki so se igrali na njenem borjaču 75; družina Devetak-Corsi ob blagoslovu novega doma 50; v spomin na Ivico Simičič: družina Marini 20; sestri 100, Roman Vogrič in Marica Rožič 50; v spomin na Lojzeta Humarja: Cvetka in Nives 80, družina Humar 100, Sonja, Lucija in Ivan Maraž 250, svakinja 100; v spomin na Anito Leopoli: družina Simona Komjanca 50; v spomin na sestro Danico in bratranca Bineta: Milka, Ančka in Lojze 100, N. N. 44, N. N. 20 evrov.

Za cerkev na Jazbinah darujejo: nekateri darovalci 55; namesto cvetja Brunu Bensi družina Aleša Komjanca 100; N. N. 100; N. N. 40; v spomin na Pepeta Corsija in Pepeta Prinčiča daruje Anton Kraljevič iz Trsta 60 evrov.

Za cerkveni pevski zbor v Števerjanu: v spomin na nečaka, svaka in strica Bruna darujejo: Marija, Simon in Ida z družinami 100; N. N. v spomin na Emo Širok 50; v spomin na Albina Komica daruje njegova družina 100; v spomin na Lojzeta Humarja daruje njegova družina 100 evrov.

Za lačne otroke v misijonih darujeta sestri v spomin na Ivico Simičič 100 evrov.

Za kočjo sv. Jožefa: namesto cvetja na grob Lojzetu Humarju daruje družina Škorjanc-Gorica 50 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26.09. do 2.10.2008)

Radljska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 26. septembra (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotichek, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 27. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. septembra (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 30. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. oktobra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prijazni odmev - izbor melodij.

Četrtek, 2. oktobra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

KOROŠKI KULTURNI DNEVI NA PRIMORSKEM

OD 5. DO 12. OKTOBRA 2008

Prireditve na Goriškem

Nedelja, 5.10.2008, ob 17. uri

Števerjan, Sedejev dom

Gledališka predstava Sveti plamen

Nastopa Gledališka skupina KPD Planina Sele
Soprireditelj SKPD F.B. Sedej

Ponedeljek, 6.10.2008, ob 18. uri

Gorica, Travnik, Razstavnici prostori nad Katoliško knjigarno
Odprijetje likovne razstave del Alberta Krajgerja
Soprireditelj društvo ARS

Četrtek, 9.10.2008, ob 18. uri

Gorica, Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž
Srečanje glasbenih šol
Soprireditelj Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel

Petek, 10.10.2008, ob 9.30 in 10.45

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
Lutkovna predstava Srečni kraljevič
Nastopa Lutkovna skupina Navihanci - SKD Celovec
Soprireditelj Kulturni center Lojze BratužZveza slovenske katoliške prosvete - Gorica
Slovenska prosveta - Trst
Krščanska kulturna zveza - Celovec

Kratke

Šestdeset let glasbene šole v Novi Gorici

Med dogodki, ki so jih obeležili ob nedavnem prazniku mestne občine Nova Gorica in 60-letnici začetka graditve Nove Gorice, je bila zelo pomembna tudi 60. obletnica ustanovitve Glasbene šole v Novi Gorici. O ustanovitvi, razvoju in deležu v kulturnem življenju in utripu je šola izdala poseben Zbornik, v katerem je Anton Komel, nekdanji glasbeni pedagog v novogoriški glasbeni šoli zapisal, "da je v nekem smislu res, kar pravi Beethoven, da je namreč glasba več kot filozofija, ker da filozofija obsega tudi glasbo, glasba pa filozofijo".

Nov prizidek šole ima skupaj 2.027 kvadratnih metrov površine, med prostori za glasbeni pouk je tudi dvorana za koncerte in druge glasbene prireditve. Prizidek že uporabljajo in bo lahko precej razbremenil prostorsko stisko, s katero se je šola soočala vrsto let. Naložbo je v celoti financirala Mestna občina Nova Gorica, stala pa je skoraj 2 milijona 351 evrov. V občinski upravi so povedali, da bodo v tem letu zagotovili še 298 tisoč evrov za nakup nove opreme v omenjenem prizidku.

Glasbena šola v Novi Gorici deluje za širše območje Goriške, vključno z Brdi, Kanalom ob Soči in delom Vipavske doline. Njen razvoj odseva tudi dolgo tradicijo, ki jo ima glasba na Goriškem in ljubezen do nje, ki je živa in očitna tudi v sedanjem času in razmerah. O vsem tem je mogoče prebrati v zborniku, v katerem je opisano tudi sodelovanje novogoriške glasbene šole z glasbenimi šolami pri rojakih v Gorici. V tem šolskem letu glasbeno šolo v Novi Gorici obiskuje 690 učencev, največ je tistih, ki obiskujejo pouk glasbenih instrumentov in baleta. Na šoli je 55 zaposlenih, od teh 46 učiteljev glasbe. Med njimi jih je nekaj iz tujine, pretežno iz Ukrajine in Italije. V njej poučujejo vse glasbene instrumente in pomagala, razen ljudskih glasbil. Prispevek enega učenca za kritje materialnih stroškov šole znaša od 14,61 do 25,04 evrov na mesec.

Ljubljana bo leta 2010 prestolnica knjige

Komisija UNESCO, to je organizacije Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo, je Ljubljano izbrala za svetovno prestolnico knjige v letu 2010. Za ta naziv je sicer kandidiralo sedem evropskih

mest. Komisija je svojo odločitev utemeljila z ugotovitvijo, "da v Ljubljani izvajajo program, v katerem je upoštevana tako promocija pisateljev kot tudi knjig in branja, spodbujajo pa tudi dostopnost knjige in nagovarjanje vseh skupin prebivalstva". Ljubljana bo deseta nosilka naslova Svetovna prestolnica knjige, s katerim organizacija UNESCO spodbuja književnost in branje knjig. Doslej so to bila mesta Madrid, Aleksandrija, New Delhi, Antwerpen, Montreal, Torino, Bogota, Amsterdam in Bejrut.

V tednu ekologije / Protestni glas mladih ljubiteljskih gledališčnikov

Mladi gledališčniki iz kroga Amaterskega mladinskega odra in Gledališča na vrhovi Nova Gorica so, v spremstvu svojega mentorja in režiserja Emila Aberška, ob Evropskem tednu mobilnosti in Dnevu brez avtomobila, v sredo, 17. septembra, v popoldanskih urah, pripravili svojevrsten gledališko ekološki pasijon Vzemimo si čas - danes. Obleženi v ekletične kostume so se z zastavo, bobnom in še čim odpravili na šest postaj posebnega križvega pota, ki se je začel pod arkadami gledališča in se končal na Bevkovem trgu, kjer so njihovemu klicu na pomoč naši ogroženi Zemlji, ki jo vedno bolj prekriva cement in s katere zgirnjajo zelene površine in drevesa, prislunili mimoidoči in se z njimi brez dvoma strinjali. S pesmijo, besedo in petjem trpkih songov na to temo so posamično in skupaj - bilo jih je nad dvajset - ob velikem napisu Danes brez politike v boj za civilno družbo izrazili svoje grenke misli nad našim življenjem, ki je vsak dan tako enako nepomembno... in izrekli tudi misel, "da hočejo biti kot orač in zapustiti za seboj brazdo, ki se ne bo zagrnila". Osrednja misel iz povsem neobičajne predstave pa je bila tale: "Letos praznujemo 500-letnico rojstva Primoža Trubarja, ki nam je dal prvo knjigo; 250-letnico rojstva Valentina Vodnika, ki nam je dal narodno samozavest z mislijo 'Slovenec, tvoja zemlja je zdrava'. In po čem se bomo spominjali današnjega časa? Bo mogoče čez 500 let takole: Proslavljali bodo Trubarjevo tisočletnico. Proslavljali bodo tudi Vodnikovo sedemstopenjdesetletnico. Kaj pa če se bodo tudi spominjali, da je minilo petsto let, ko so nazadnje dihali čisti zrak in pili čisto vodo". To zelo resno in realistično misel so vrgli med poslušalce v upanju, da bo naletela na pametna ušesa. / IK

Usta Rolling Stonesov je kupil londonski muzej

Slavna usta frontmana legendarnih Rolling Stonesov Micka Jaggerja bodo dobila stalno mesto v londonskem Victoria & Albert muzeju. Muzej je na dražbi v ZDA za 92.800 dolarjev kupil slavno pop art umetnik Johna Pascheja, ki so jo navdahnile Jaggerjeve ustnice in je postala zaščitni znak Rolling Stonesov, ter jo bo uvrstil v svojo stalno zbirko. Vest prinaša tudi Slovenska tiskovna agencija. Slovita Paschejeva "usta" so nastala leta 1970 in jih je vsaj delno navdihnila značilna oblika Jaggerjevih ustnic. Prvič so se pojavila na albumu Rolling Stonesov Sticky Fingers, od takrat naprej pa so stalna spremljevalka te legendarne britanske rock skupine. Danes 65-letni Jagger se je leta 1969 obrnil na londonski Royal College of Art s prošnjo, naj mu najdejo talentiranega študenta oblikovanja, ki bo ustvaril razpoznavni znak Rolling Stonesov, potem ko so ga razočarali neizvirni predlogi založbe Decca Records. "Jezik Rolling Stonesov je eden prvih primerov uporabe blagovne znamke s strani neke glasbene skupine in so

verjetno postale najbolj slaven rock logo na svetu. Navdušeni smo, da smo pridobili originalno umetnino", je povedala predstavnica Victoria & Albert muzeja Victoria Brookes.

In memoriam Vinku Beličiču

Kresnice

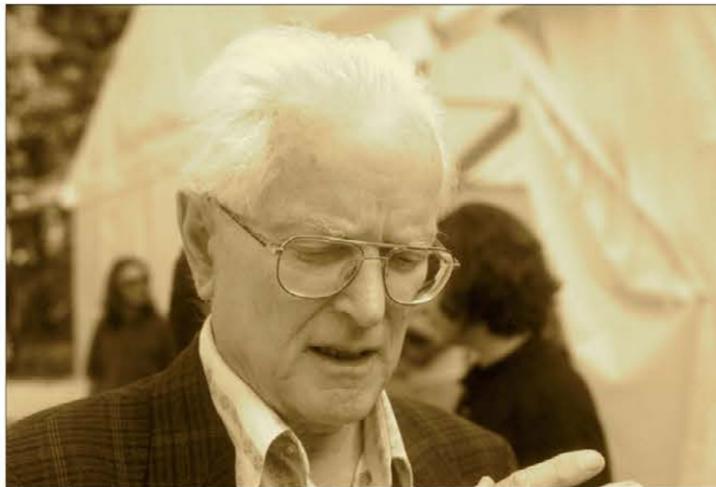
Bilo je nekega poznega večera v Vinici, ob Kolpi, ko sva z možem odšla iz kampa na sprehod in sem začutila pravljico te dežele. Reka, tako drugačna od tistih, ki sem jih bila vajena, je zaspalo iskala poti skozi zelenje in v noči je bila še bolj tiha in prelestna. Tiha je bila tudi pokrajina, ovita v meglice, za katerimi so se zagotovo skrivale vilenice, in pripovedovale pravljice otrokom, ki so spali za malimi zastrtimi okni. Nenadoma sva obstala, kajti prizor pred nama je naznanjal, da sva že zdavnaj zapustila svet resničnosti. V objemu listja, na bregu Kolpe so se lovili roji kresnic in kot čarobne lučke poplesavale, ugašale in se spet prižigale v razkošnem objemu pomladi. Gledala sva v tišini ter v strahu, da bi že katerakoli beseda lahko razblinila čarovnijo in naju vrnila v svet vsakdanjosti.

Tedaj sem bila dokončno prepričana, da Vam moram povedati o teh kresnicah, da Vam moram pisati o tej tišini, ki sem jo sama tako pogrešala. Morda samo razglednico, morda samo nekaj prijateljskih besed, morda samo pozdrav iz Bele krajine.

Že lepo število let je minilo, odkar sem bila jaz študent in ste Vi prvič vstopili v naš razred, da bi nas poučevali slovensko besedo. O Vas nismo vedeli veliko; Vinko Beličič ni tu doma, ampak je rojen nekje daleč ob Kolpi, v svetu, ki je nam tržaški mulariji popolnoma tuj. Pa še to, da ste strogi, so vedeli nekateri povedati, nekoliko zlobno so še pripomnili, da ste starokopitni.

In se res nismo ujeli. Morda z mano še najmanj. Nisem veliko razmišljala o resničnosti tega, kar so mi starejši prijatelji pripovedovali o Vas, človeku nisem znala pogledati v oči, nisem znala razbrati bolesti, ki se skriva v srcu. Bila sem še premlada. Naveličano sem gledala na uro in čakala, kdaj bo že konec vsega, medtem ko ste nam Vi, z ljubeznijo, ki jo malokdo premore, in s prikrito otožnostjo pripovedovali o rodni zemlji. O tej Beli krajini, ki je bila tedaj za nas tako zelo daleč, za Vas pa še veliko bolj, kajti od nje Vas je odtrgala nepremostljiva pregrada. Tiho, skoraj pretiho, da bi Vas poslušali, ste nam govo-

riili o brezah in njih krhkosti, o tehle travnikih, ki se končujejo v jasad, in o jagodah, o pticah, o prepelici, ki se tako otožno oglašajo. Še sedaj se spomnim, kako ste posnemali njen glas: pet pedi, pet pedi. Toda ni nas očarala vsa ta lepota, niti tile vinogradi in pripoved o materi, o revnem vsakdanu, o boju za vsak-

danji kruh. Tisti kruh, za katerega sploh nismo vedeli, kako zadiši iz domače peči, in smo ga mi puščali pod klopmo in po hodnikih. Vas pa je bolelo, vem, da sta bili bolečina in žalost za tistimi strogimi besedami: poberi in poljubi ga. A kaj, ko so naši starši kruh kupovali v pekarnah, ko nam nikoli ni zadišal, niti posebno dober ni bil, a bilo ga je na pretek in še preveč.

O Vas so mi pripovedovali neprijetne stvari, ne da bi sploh vedeli, da gre za laži. Grobosti in nasilnosti so Vas obtoževali, Vi pa se niste nikoli postavili v bran, tiho ste šli skozi vsakdan in skozi življenje, čim bolj tiho in nevsiljivo. Ker so Vam domovino, ki ste jo tako ljubili, odvzeli, ste odločili, da boste apolidi. Vedno ste nam pripovedovali o materinski ljubezni in o tem, da je mati samo ena. Mačehe niste hoteli vzljubiti. Tiho ste živeli za majhne, drobne stvari, za trenutke, ki so se zivali v spomine in rojevali boleče hrepenenje. O hrepenenju ste nam veliko govorili, o tem, da ga drugi jeziki ne poznajo. Vam pa je bilo tako domače, ko Vas je zjutraj prebujalo in Vam je pozno v noč paralo sanje.

Še se spominjam, kako ste nam nekoč rekli, naj pišemo o desetih najljubših besedah. In sem upala, da se bova tokrat ujela, pisala sem o svojih velikih idealih, o revoluciji, o velikih besedah. Pa se nisva razumela, kajti Vi ste v srcu nosili drobne spomine na majhne, neznatne stvari. Velikih ste se bali, kajti vedeli ste, kako človeku jemljejo vero in ljubezen. Moje počitnice v Beli krajini so bile prežete s spomini na Vašo pripoved, s travnikov je odmevali "pet pedi" in kruh, ki so mi ga ponudili domačini, je tako lepo

spomni, kakšne oči je imel tale gospod. Pa mi je povedal, da modro-zelene, kot bi se v njih odsevali nebo in travniki, in žive ter polne hrepenenja. Pa sem takoj vedela, da ste bili to Vi, da lahko samo Vi tako pripovedujete o nepokošeni trati, o bilkah, o vetru. Pa mi je bilo žal, da me ni bilo tistega dne, na tistem tramvaju. Srečala sva se malo zatem, na Opčinah, spominjam se, da sem bila jaz s psom, Vi pa ste prinesli nekaj hrane potepuškim mačkam. Psa sem takoj privezala, da bi si še enkrat v življenju ne

stala daleč narazen, in sprejeli ste me z nasmehom in z odprtimi rokami. "Kako so lepe", ste dejali o mačkah. Vedno, na vsakem koraku, ste iskali lepoto in jo gledali s hrepenenjem v očeh. Žalost in lepota. Vem, da ste nam pripovedovali o biserih, ki se rodijo iz bolečine. Brez bolečine ni prave lepote, ni hrepenenja, ni poezije. Pa o semenu ste nam govorili, ki ga vsadiš, pa nikoli ne veš, kdaj bo kalilo. In ste tudi vame zasadili svojo ljubezen do lepote, do

majhnih, preprostih stvari, do tegale neba, ki se utaplja v travnikih, do te naše lepe domovine. In je po toliko letih vendarle pogrnala kal, ne da bi sploh vedela za to.

Pustili ste mačke in mi pogledali globoko v oči: "Hvala za tisto razglednico iz Bele krajine". In sva si segla v roko in izrekla sem tiste besede, ki sem jih tako dolgo nosila v srcu za Vas: "Oprostite, oprostite za vse, gospod profesor. Zdaj sem razumela..." In vem, da ste tudi Vi razumeli vse, stisnili ste me v objem, tam sredi potepuških mačk, in mi tudi rekli hvala. Vem, da sva bila sedaj enaka, ko sva ljubila majhne stvari in s hrepenenjem zrla za nečim, kar nama je bilo daleč. In lažje mi je bilo, kajti teško breme je padlo in tiste besede so bile končno izrečene, da bi prinesle toplino in uteho. Nekaj mesecev zatem, 27. septembra 1999, so se v tržaški bolnišnici, daleč od vaših ljubljenskih Rodin, za vedno končale vaše sanje, polne žalosti in razočaranja, polne otožnega hrepenenja po tisti domovini, ki Vam je bila nekoč vzeta in je niste pozneje nikoli več našli.

Suzana Pertot

Galerija Narodnega doma / Razstava

Sodobna slovenska fotografija

V sklopu 4. festivala Triestefotografija je v Narodnem domu na ogled fotografska razstava Prehajanja / Transitions, ki je sad skupnega prizadevanja krožka Fotovideo Trst 80 in ljubljanske galerije Photon. Pokrovitelja razstave pa sta ZSKD in ZKB.

Tokratna postavitev je zaradi impozantnih fotografskih platen težko preizkusila prostorske zmožljivosti razstavnega prostora galerije Narodnega doma, ki je preizkušnja vendarle dobro prešla. Estetiko razstavljenih fotografij običajno pripisujemo avtorjem t. i. postdusseldorfske šole, za katero so značilne barvne fotografije velikega formata, ki jo formalno opredeljuje izostrenost detajlov ter kompozicijska in svetlobno-koloristična usklajenost: prepoznavna je tudi po distanci, hladni objektivnosti upodobljenega.

Fotografi Branko Cvetkovič, To-

maž Gregorič in Bojan Salaj, ki sodijo med najbolj prepoznavne avtorje sodobne slovenske fotografije scene, so to estetsko izbiro osvojili in jo uporabili pri tematičnem določene fenomena sodobnega urbanega okolja. Trojica fotografov je s svojimi stvaritvami na poseben način upodobila različne arhitekturne plasti mesta Ljubljane: "tako specifično zvrst urbane fotografije prav zaradi fokusiranosti na arhitekturne elemente in odsotnosti človeške figure sicer običajno označujemo s splošnim izrazom kot arhitekturno fotografijo" - piše v brošuri, ki spremlja razstavo. Kljub skupni izhodiščni varianti pa so konceptualni nastavki pri posameznih avtorjih precej različni. Bojan Salaj je v svojem ciklusu Interjerji skoval barvne fotografije večjih dimenzij, ki kažejo izrazito reprezentativne prostore slovenske javnega življenja: ustavno sodišče, parlament, urad predsed-

nika republike. Nad vsem pa lebdi teža odsotnosti človeka. Fotografski dokumenti prostorske realnosti pri Branku Cvetkoviču nastajajo pod naslovom En Face, kjer se avtor s strogo objektivnostjo do upodobljenega loteva

stor v širšem pomenu besede: ukvarja se namreč s fotografiranjem prostorov urbanega okolja, ki so lahko podobe predmestnih naselij, posameznih objektov, socialnih kompleksov. Gregorič se poglablja v antropologijo roba, kjer

predvsem odkrivanja simbolnih pomenov v zgradbah urbane zgradovine prestolnice. Tomaž Gregorič pa se od kolegov ločuje po vsebinski razsežnosti upodobljenega, saj je njegova osrednja tema pro-

se mestno urbano okolje polagoma izliva v naravno zelenje. Vsi trije avtorji postavljajo zato vprašanje o različnih pogledih na vlogo in pomene prostora. IG

Kratke

Grenka pripomba

Med svojim pozdravom na letošnjih študijskih dnevih Draga 2008 je cenjeni dr. Drago Štoka govoril o tem, kako Slovenci, ki živimo zunaj meja Republike Slovenije, sledimo dogajanju v matični domovini in kako se z njo veselimo ali se z njo žalostimo. Navedel je nekaj primerov, zaradi katerih smo bili veseli, navdušeni, tudi ponosni; navedel je nekaj primerov, zaradi katerih smo bili žalostni, potrjeni, tudi v skrbeh.

Dovolil bi si dodati tole. Slovenci zunaj meja matične domovine, zlasti v zamejstvu, se moramo velikokrat, prevečkrat, spopadati tudi v našem vsakdanju z neprijetnimi, bolečimi situacijami, ko se ne izvajajo naše temeljne pravice ali se skušajo že izvajane krčiti ali izbrisati. Prejšnji teden sem bil na Upravni enoti v Sežani, da bi uredil nekatere dokumente. K okencu zraven mene se je obrnil gospod s pozdravom: "Dober dan! Dovrei rinnovare questo..." Uradnica je brez besed sprejela dokument in opravila postopek. Kako to izgleda v Trstu, vsi tu živenci vemo: "No capiso!"

Rad bi bil slišal v pozdravu gospoda dr. Štokes, da Slovence, še zlasti nas, ki živimo v zamejstvu, globoko boli v srcu in nas duši, kako prihajajo na obisk predstavniki upravnih ustanov Republike Slovenije in si tu lomijo jezik, da bi govorili italijansko. Kako nas boli v srcu in nas duši, ko npr. na vozovnici za avtobusno povezavo beremo "Trst - Sežana, Trieste - Sesana" - Sežana ni ne dvojezična občina in ne nosi uradno tega dvojnega imena -, še bolj pa zato, ker je vozovnica tiskana v Sloveniji.

Če smo bili pred kratkim razočarani nad neko turistično karto, izdano v Sloveniji, na kateri krajevna imena slovenskih vasi v Italiji so bila navedena izključno v italijanski obliki, koliko bolj nas boli, ko Slovenci za lastne kraje popačijo svoja slovenska imena! / Igor P. Merku', Slovenska skupnost, rajonski svetnik v Trstu

Tondova večina načrtuje reformo deželnega urbanističnega zakona iz lanskega leta

Tondova večina se bo na vse kripnje trudila, da bi že na prihodnji seji deželnega sveta sprejela zakon, ki bo vnesel bistvene spremembe deželnega zakona št. 5 iz leta 2007 o urbanističnem načrtovanju. "Urbanistična reforma, ki jo je sprejela Illyjeva uprava, res ni najboljša, saj so v tem smislu predvsem številni župani že svojčas izrazili resne pomisleke ali celo nasprotovanja", ugotavlja deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki pa v isti sapi odklanja vsako novo zakonsko spremembo, ki bi jo sprejemali v sumljivi hitrici in torej brez prepotrebne soudeležbe vseh zainteresiranih subjektov.

Zato je deželni svetnik Gabrovec pristojni deželni komisiji iznesel zahtevo, da se takoj sproži vrsta avdicij. "Poleg krajevnim javnim upraviteljem morajo deželni svetniki prisluhniti tudi mnenju slovenske manjšine, kot to izrecno predvideva žal redno nespoštovani 21. člen zaščitnega zakona 38/2007", zaključuje svetnik SSK Igor Gabrovec, ki posebej apelira na mnenje tudi slovenskih županov.

Borisu Pahorju ob njegovem 95. rojstnem dnevu

Te dni se vrstijo manjše ali večje svečanosti ob visokem jubileju pisatelja Borisa Pahorja. Sam sem se udeležil enega izmed teh srečanj, in sicer v Padni, v Slovenski Istri, v okviru Dnevov poezije in vina. Na njem sem nameraval posredovati nekaj svojih misli, ki sem jih pred časom prebral na Pravni fakulteti v Ljubljani, ki so slednja Pahorju, na pobudo Slovenskega panorvopskega gibanja z dr. Francetom Bučarjem na čelu, podelila visoko priznanje. Vendar mi tega v Padni organizatorji niso omogočili, zato sem se odločil, da te misli objavim:

"V Tržaškem zalivu imamo, ob nekaj manjših, dva velika svetilnika. Eden je v Barkovljah, na obrobju Trsta. Drugi pa je nekoliko višje, na Kontovelski cesti št. 71, kjer stanuje gost današnjega slavja. Prvi s svojim svetlobnim sijem kaže pot v varen pristan ribičem, mornarjem in ladjam. Drugi pa s svojo jasno, tehtno in pogumno besedo ter s svojo pokončno držo žarči svojo misel, svojo energijo in svoja sporočila po Primorski in še mnogo dlje ter

usmerja slovenstvo in širše človeško občestvo v njihov varni pristan. Ko se znajdemo na razpotjih, ko tavamo v dvomih in iščemo opore, svetilnik na Kontovelski št. 71 nikoli ne zataji. Ob slehernem pomembnem dogodku, ki ga preživlja naš narod onstran in tostran izginjajoče meje, svetilnik zasije in nam kot nepogrešljiva referenčna točka količi smer in daljo poti.

Zato želim našemu slavljencu vse najboljše ob njegovem rojstnem dnevu ter se mu spoštljivo klanjam za njegov izjemni življenjski opus in njegovo dragoceno poslanstvo. Čestitam mu za veliko čast, ki mu jo, po dolgih desetletjih krivičnega potiskanja na obrobje, končno, zaslužno izkazujemo njegovi rojaki doma in po svetu ter širša evropska javnost, s Francijo na čelu in v zadnjem trenutku celo Italijo. Prepričan sem, da se tem čestitkam pridružuje tudi množica drugih ljudi iz široke palete koprskre civilne družbe, najmanj tistih, ki so pred leti v polni dvorani Pokrajinskega muzeja v Kopru z aklamacijo podprli predlog za podelitev slavljencu častnega doktorata Univerze Primorske, kar se je potem tudi zgodilo. Želim mu še veliko čilih in ustvarjalnih let z željo, da bi dočakal tudi Nobelovo nagrado, ki si jo zagotovo zasluži". / Milan Gregorič

TRŽAŠKA KARITAS Odprtje nove jedilnice in sprejemnega centra

Topla beseda ob toplém obedu

V sprejemnici prenovljenih prostorov tržaške Karitas na Istrski ulici št. 73, ki gostijo nov refektorij, poimenovan po Giorgi Monti, in visoko specializiran dnevni center Šotor, ki je namenjen ljudem v stiski, visi tabla, na kateri so naštet vsi dobrotniki, ki so s svojim prispevkom omogočili korenita popravilna dela v poslojpu (med njimi je tudi ZKB z Opčin). Čeprav so novi prostori začeli delovati že junija meseca, je uradno odprtje refektorija in dnevnega centra bilo v torek, 16. septembra; na že omenjeni tabli je zapisan datum 24. april 2008, to je dan, ko je tržaški škof Evgen Ravignani praznoval svoj škofovski jubilej.

"V sklopu praznovanj ob 25-letnici svojega škofovskega posvečenja je msgr. Ravignani izrazil željo, da bi se tako pomemben osebni jubilej prelil tudi v dejanski objem celotnemu mestu: naš škof je tako v svoji dobrotljivosti želel povezati svojo osebno radost z radostjo številnih potrebnih, v katerih se zrcali Kristusov obraz", nam je povedal ravnatelj tržaške Karitas Mario Ravalico, preden nas je popeljal na ogled prostorov novega refektorija, ki bo odslej nadomestil dosedanjega v ul. Venezian. "Rad bi poudaril, da se delovanje jedilnice ni prekinilo niti med selitvijo iz prostorov v ul. Venezian v prenovljeno strukturo na Istrski ulici: strnili smo moči in v eni noči zaključili selitveni proces, da ne bi pustili naših gostov na cedilu", je dejal ravnatelj Ravalico

in nanizal kopico podatkov: "Refektorij sestavlja dve jedilnici, od katerih je ena manjša, namenjena družinam. Julija in avgusta smo razdelili več kot štiri tisoč obrokov, uredili smo tudi kopalnico, kjer se obiskovalci lahko oprhajo." Dnevni center Šotor pa je namen-

jezikom, da bi lahko v prihodnje z večjo suverenostjo stopili v šolski zavod za odrasle Bergamas. Ob tej dejavnosti ponujamo še psihosocialno službo, za katero sta zadolžena Adam Selj in Kristina Martelanc. Druga naša sodelavka pa se ukvarja z jezikovno in kulturno

šanje, ki deluje na sedežu Karitas, in z ostalimi območnimi socialnimi službami. S tem želimo nuditi potrebnim olajšano pot do avtonomnega življenja".

Sprejemna hiša Teresiano, ki leži tik ob središču Monti/Šotor in ki ga je tržaška Karitas odprla leta 2002, je druga struktura tržaške Karitas, ki pa je povsem avtonomna. "Z njo pa poteka vsekakor tesno sodelovanje: gostje Teresiana zahajajo v center Šotor, da bi obiskovali razne tečaje. V kratkem bomo delovanje obeh struktur uskladili tako, da bodo obroki (okrog sto) pripravili v kuhinji sprejemne hiše Teresiano in jih nato delili tudi gostom refektorija Monti", je pojasnil Ravalico in se za trenutek vrnil na torkovo odprtje novega središča.

"Prejšnji terek je bil za nas poseben dan, saj smo na odprtje novega središča povabili vse sponzorje (krajevne ustanove in zasebnike ter župnije), ki so omogočili ta mali čudež. Želeli smo, da bi se nam pridružili še slovenska Karitas iz Primorske (zastopal jo je naš prijatelj g. Franc Prelc) in Novoga mesta.

Karitas iz Novoga mesta, tako kot tudi sama župnija, sta nastali pred dvema letoma. Ravnatelj novomeške Karitas, g. Igor Luzar, je rade volje sprejel naše povabilo, da bi v Trstu nabral nekaj začetnih informacij o splošnem delovanju tržaške škofijske ustanove. Prve stike s tamkajšnjo Karitas smo navezali že letos poleti, ko smo se v Novem mestu srečali z g. Luzarjem, da bi posredovali kopico naših izkušenj, s katerimi upam, da bo naš kolega uspešno zaglad delovanje ustanove, ki šele začne svojo pot".

Igor Gregorič

Foto Kroma

posredovalno dejavnostjo s pribežniki oz. osebami, ki so zaprosili za zatočišče. Naša struktura razpolaga tudi z računalniškim servisom in internetno povezavo, ki lahko gostom služi pri pripravljanju raznih prošenj in osebnih kurikulumov".

Ekipo centra v Istrski ulici sestavlja še dva sodelavca, ki sprejemata in vzpostavljata neposreden stik z osebami, ki zahajajo v strukturo ob urah kosila in večerje: "Ob toplém obroku nudimo tako tudi toplo besedo. Naša sodelavca opravljata svojo dejavnost v tesnem sodelovanju s Centrom za poslu-

deno dejavnostjo s pribežniki oz. osebami, ki so zaprosili za zatočišče. Naša struktura razpolaga tudi z računalniškim servisom in internetno povezavo, ki lahko gostom služi pri pripravljanju raznih prošenj in osebnih kurikulumov".

POGOVOR Marko Sancin

S petjem je treba opredmetiti sedanje miselno okolje

Marko Sancin je pred nedavnim postal novi zborovodja mešanega pevskega zbora Jacobus Gallus, ki ima v zamejskem prostoru dolgoletno tradicijo. Pred leti je Marko Sancin diplomiral iz klavirja na tržaškem konservatoriju, nato pa je na tržaški filozofski fakulteti dokončal študij z diplomom o zborovskem repertoarju Ubalda Vrabca. Sancina lahko uvrščamo med mlajšo generacijo zamejskih zborovodij, ki se spričo svoje starosti dobro zavedajo, kako se je pevsko-glasbeni svet v letih spremenil in kako je za nadaljnji razvoj našega pevskega okolja treba nagovarjati mlade z drugačnimi argumenti, programi in pristopi kot nekoč. Svojo pot kot zborovodja je naslednik Matjaža Ščeka začel pri mladinskem pevskem zboru iz Bazovice, nakar je vodil pevske sestave še v Štandrežu, Križu, Dolini; za krajše obdobje je kot zborovodja sodeloval tudi pri Partizanskem pevskem zboru Pinko Tomažič.

Tokrat pa se zaradi pomena zbora Gallus spodate s čisto novim izzivom.

Tako. Zbor Gallus ima nedvomno veliko potenciala. Zavedati pa se moramo, da se je splošna kvaliteta zborovskih sestavov v zadnjih desetih letih krepko povečala.

Se pravi? Kakovost slovenskih zborov, ki so bili nekoč na nivoju zbora Gallus, je zaradi večje profesionalnosti mlajše generacije zborovodij močno porasla. Obenem se je študij petja v Sloveniji v zadnjih letih sunkovito razmahnil. Tak pojav se pač ciklično pojavlja. Če k temu prištetemo še

pevske tradicije, ki je v Sloveniji vselej prisotna, nas tako trden in perspektiven položaj pevskega miljeja res ne preseneča.

Omenili ste profesionalnost zborovodij: kakšne lastnosti mora torej imeti zborovodja, kakšne sposobnosti pa pripisujete sebi?

O sebi bi le povedal, da imam še mnogo dela in študija pred sabo. Kar se pa prvega vprašanja tiče, bi takole dejal: obstajajo namreč amaterski in profesionalni dirigenti: profesionalni dirigent lahko zahteva profesionalno delo v zboru, amaterski pa se mora najprej zavedati, da ima opravka z amatersko pevske skupino, katere člani ne potrebujejo zgolj vaje, študija, tehnike, temveč tudi prostost, ki izhaja iz skupinskega dela. Amaterski zbor ne sme torej sloneti zgolj na noti, ampak tudi na zabavi, drugače ni več amaterski zbor...

Kako mora zborovodja izbrati program, da se ga bodo pevci lotili z veseljem?

Vsak program je treba izbrati na podlagi tradicije posameznega zbora, na podlagi čutenja vsakega pevskega sestava. Zgodi se, da se zborovodja včasih ušteje in izbere take pesmi, ki zboru niso prikladne, čeprav se na prvi pogled zdijo čisto enostavne. Program mora biti vsekakor sestavljen po določenem kriteriju, vezati ga mora neka rdeča nit, ki naj povezuje zanimivost, zabavo in raznolikost. Program mora vsebovati hkrati tudi izzivalne, preizkusne vrhove, ki lahko - ob suvereno opravljeni preizkušnji - sestavu vlijejo svežega elana in zaupanja v lastne sposobnosti.

Katero pevsko literaturo imate najraje?

Veliko navezanost čutim do slovenske pevske zakladnice. To zato, ker je predvsem raznolika; blizu pa so mi tudi

skandinavski avtorji.

Kakšen odnos obstaja med tradicijo in inovacijo v slovenski pevski literaturi?

Foto IG

Tradicija 19. stoletja je dandanes že mimo: v to pevske zakladnice segajo večinoma vaški zbori, ki s takim 'železnim repertoarjem' suvereno opravljajo svoje poslanstvo. Za mlajšo generacijo pa je taka zvrst pevskega izročila zastarela, kot tudi daleč ji je svet, v katerem so tovrstne skladbe nastale. Repertoar moramo približati sedanjim okusom, povezati je treba čustvenosti in čutnost današnjih pevcev s tem, kar pojejo: s petjem je treba zato opredmetiti sedanje miselno okolje.

Kako se je sestav zbora Gallus letos spremenil?

Prišlo je nekaj novih mladih moči, kar je povsem razveseljivo, če pomislimo, da takega dotoka zadnja leta ni bilo. Po eni strani

smo sicer okrepili glasove, ki so bili doslej manj številni, s tem pa smo nekoliko osiromašili odseke, ki so bili poprej številnejši. Ta manko je pri zborih pač običaj, ki se ga da brez večjih težav nadoknaditi. Zadovoljen bi bil, ko bi se današnjim tridesetim članom pridružilo še deset novih.

S kakšnimi mislimi in besedami ste nagovorili pevce na prvi vaji?

Povedal sem jim enostavno to, da, če želijo doseči nekdanje standarde zbora Gallus, bo treba veliko delati in pri tem obdržati tudi znatno mero ponižnosti. Splošna raven kakovosti se je danes tako povišala, da ni več mogoče imeti do petja isti pristop kot npr. pred desetimi leti.

Kako boste zastavili delovanje zbora?

Prvenstveno bom skušal izuriti vokalnost pevcev, na podlagi izkušenj in študijev, ki sem jih in jih še danes opravljam. Računal bom lahko na dejansko podporo svojega očeta - Ivana Sancina -, ki ima za seboj dolgoletno izkušnjo opernega pevca in ki bo zato lahko vadal vokalno tehniko s posameznimi pevci. Upam, da bomo imeli čim več nastopov, tekmovanj pa letos ni v programu.

Kateri avtorje pa boste vključili v vaš repertoar?

Gotovo bomo posvetili našo pozornost domačim avtorjem: Mariju Kogoju, Ubaldu Vrabcu, Aleksandru Vodopivcu, Pavletu Merkuju, Ivanu Grbcu, Hilariju Lavrenčiču; črpali bomo tudi iz slovenske zakladnice s pesmimi Lojzeta Lebiča, Sama Vremšaka, Mirka Slosarja, Ambroža Čopija, Antona Lajovica; poglobili se bomo tudi v dela Vitautusa Miškiniša, Javija Busta in Mendelssona ter v priredbe pesmi vokalnih skupin, kot npr. skupine Takesix, ki so prikladne božičnemu programu.

SLOVENSKA PROSVETA in RADIJSKI ODER Gledališki vrtljak

Nova sezona v duhu tradicije

Enajsta sezona Gledališkega vrtljaka bo tudi letos ob podpori Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu nadaljevala v duhu tradicije, ker so se izbere prideliteljev - Radijskega odra in Slovenske prosvete - v tem časovnem razdobju namreč izkazale za zelo posrečene: začeti so na lokaciji Marijinega doma pri Sv. Ivanu v ul. Brandesia 27, ki je postalo stičišče otroške radosti in slovenske besede, kateri se na posreden način približajo tudi starši ne-slovenskega jezika: koordinatorka Lučka Susič, duša Gledališkega vrtljaka, je na tiskovni konferenci, ki je bila v ponedeljek, 22. septembra,

Z leve: Marij Maver, Lučka Peterlin Susič, Tatjana Oletič in Marijan Jevnikar (foto IG)

Radijskega odra", je dejal predsednik Radijskega odra Marijan Jevnikar. Predstave so torej zasnovane zato, da bi družine v prijetnem slovenskem okolju preživele nedeljske popoldneve ob neobremenjenem

medsebojnem soočanju, ki "se večkrat po predstavah nadaljuje v pizzeriji", je dejala prof. Lučka Susič. Dodala je tudi nezanimljiv podatek, da so cene abonmajev prilagojene številnejšim družinam zato, da ne bi bremenile družinskega proračuna. "Prvi član plača abonma v celoti (27 evrov), za drugega pa je predviden popust (23 evrov), za ostale družinske člane pa je brez-

plačen". Prof. Susičeva je predstavila še podrobnosti letošnjega otroškega abonmaja. Poudarila je, da bodo kot vsako leto prvo predstavo oblikovali udeleženci gledališke šole, ki je potekala junija v Marijanišču na Opčinah. Tokrat je kar petdesetčlanska skupina otrok od 6. do 12. leta starosti pripravila igro Trnuljčica: zasedbo so pridelitelji (med katerimi gre omeniti koordinatorko Tatjano Oletič) razpolovili, tako da bo tudi tokratno prvo srečanje abonmajske sezone, ki bo 28. septembra, ponudilo občinstvu kar

dve uprizoritvi, kar je pri Gledališkem vrtljaku običajna praksa: abonma Sonček se bo tudi letos začel ob 16. uri, abonma Zvezda pa ob 17.30. "V sklopu Koroških kulturnih dni na Primorskem bo 12. oktobra na sporedu predstava Mezinček v priredbi KPĐ Šmihel", 16. novembra bo gostovalo Lutkovno gledališče Maribor s predstavo Jajce; 7. decembra pa bo MAK

Deskle uprizoril zgodbo Veveriček posebne sorte, 18. januarja bo na sporedu igra Hudobna mačeha in dobra pastorka v priredbi Gledališča na vrhovi iz Nove Gorice; Mini teater iz Ljubljane bo 15. februarja najmlajše zabaval z lutkovno predstavo Pipi in Melkiad. Sklepni nastop v sezoni 2008/09 bo 15. marca prepuščen mlajši generaciji igralcev, ki deluje v Radijskem odru. V gledališkem listu, ki ga je kot vsako leto suvereno oblikoval Matej Susič, je v sklopu letošnjega abonmaja poudarjena prisotnost SC Melanie Klein, ki bo pred vsako predstavo poživil prisotne s krajsjo animacijo. Organizatorji razpisujejo tudi letos likovni natečaj za domišljjsko risbo z naslovom Moj najljubši gledališki junak: ob zadnji predstavi bodo risbe nastopajočih razstavljene, najboljše pa tudi nagrajene. Decembra bo male gledališke navdušence

obiskal sv. Miklavž, ki ga delno podpira ZKB. Predsednik Slovenske prosvete Marij Maver je pomen Gledališkega vrtljaka poudaril s prepričanjem, da bi bile podobne tovrstne mladinske pobude v Trstu še kako dobrodošle, "saj je slovenska beseda v našem prostoru pomembna narodnostna vrлина".

Obvestila

Župnija Zgonik vabi ob prazniku župnijskega zavetnika nadangela Mihaela na glasbeni večer v petek, 26. t. m., ob 20. uri v župnijski cerkvi. Sodelovali bodo Ženski pevski zbor Devina, organist Andrej Pegan in mezzosopranistka Vesna Topič.

Šolske sestre de Notre Dame vabijo v ponedeljek, 29. septembra 2008, na romarski izlet h Gospe Sveti, Gosposvetsko polje in k Sv. Hemi na Koroško. Vodič nam bo pokazal še mnoge zanimivosti.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na srečanje pritrkovalcev

POJO, POJO ZVONVI

ob praznovanju sv. Hieronima na Kontovelu
sobota, 27. septembra, ob 18.30

sodelujejo skupine pritrkovalcev s Tržaškega

Slovesnost sv. Jerneja v Barkovljah

Po enajstih letih so v Barkovljah ponovno počastili zavetnika sv. Jerneja v nedeljo, 24. avgusta t. l. Ob 18. uri je bila dvojezična maša. Darovala sta jo tamkajšnji župnik g. Elio Stefanuto in škof vikar msgr. Franc Vončina.

Med mašo sta pela dva zbora, ki sta ju vodila Ladi Vodopivec in Davide Chersicla, pri orglah sta bila maestro Giuseppe Zudini in prof. Vizzini.

Po maši se je vila procesija po stranskih ulicah, da ne bi preveč ovirali nedeljskega prometa. Med procesijo je igrala godba od Sv. Barbare.

Nebo-baldahin, ki so ga nosili v procesiji, je cerkvi daroval Maksimilijan Habsburški, ki je dal zgraditi Miramarski grad.

V cerkvi hranijo tudi bandero sv. Jerneja, ki pa je precej poškodovana, zato je bil med mašo ofer za popravilo prapora domačega zavetnika.

Procesiji je sledilo odprtje prenovljene župnijske dvorane, za katero so prispevali: prof. Lina D'Athens, Dežela Furlanija Julijska krajina, Fundacija Cassa di Risparmio in zasebniki.

Praznik se je končal ob družabnosti in klepetu. Tudi lepo vreme je botrovalo, da je vse teklo po začrtani poti. / V imenu Barkovljanov Vera Poljšak

Glasbena matica / Ob novem šolskem letu Pogled v lepo uspelo poletno delavnico in nadaljnje delo

Pisani morskimi svet pojočih ribic iz dežele Na dnu morja je pravljica pokrajina, ki so jo s svojim zaključnim nastopom pričarali mali udeleženci poletne delavnice Glasbene matice v Trstu. Ritmične vaje, pesmice, koreografije, igranje na razna, tudi "neakademska" glasbila so sestavljali učno snov dopoldanskega programa za pripravo male predstave, v popoldanskih urah pa so se otroci vsak dan soočali z različnimi glasbami, saj so jih obiskali profesorji šole, ki so jim z zanimivim prikazom predstavili svoje instrumente. Celotno delo je koordinirala Jana Drassich, ki je z večletno izkušnjo vodila docentka za predšolsko in osnovnošolsko

glasbeno vzgojo pri Glasbeni matici. Jelka Bogatec je bila mentorica za koreografije, pianistka in zborovodkinja Neda Sancin pa je prvič sodelovala pri glasbenem in pevskem delu te priljubljene poletne delavnice z izrazito glasbeno usmeritvijo. Mentorice so zelo pohvalile letošnjo skupino, ki je bila homogena, disciplinirana in navdušena. Sestavljalo jo je 30 otrok od 6. do 9. leta starosti.

Poletna delavnica v Dijaškem domu je bila samo ena od poletnih pobud Glasbene matice, ki je priredila več študijskih srečanj, tudi v Beniciji in na Gorškem. Mladim kitaristom je bil namenjen nov tečaj za začetnike "Easy guitar", ki je zaživel v sklopu mednarodnega Festi-

vala kitare Kras, solopecvi pa so lahko obiskali delavnico Krisztine Nemeth v Špetru, medtem ko so se mlajši zabavali na poletnem tednu v Dobredu. Ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj se po sklepu srečnega poletnega poglavlja pripravlja na začetek novega šolskega leta z vrsto novosti in projektov: "Začenjam leto z optimistično noto, saj smo odprli čisto novo podružnico v Terski dolini, točneje v Bardu, in beležimo stalen razvoj šole Glasbene matice v Beniciji, kjer je veliko povpraševanje privedlo do širitve pedagoške ponudbe v Špetru. Na Krasu smo odprli novo podružnico s poukom klavirja v Križu. V Gorici in Beniciji smo zelo zadovoljni s povečanim številom vpisov, medtem ko tržaški sedež nekoliko zaostaja, vsaj po dosedanjih podatkih. Da bi olajšali staršem in otrokom izbiro glasbila, bomo

ponovili tudi letos posebno ponudbo brezplačnih poskusnih lekcij v mesecu septembru. Šolsko leto se je uradno pričelo v ponedeljek, 15. septembra, v Kanalski dolini pa se bo 1. oktobra. Letošnje leto bo zaznamoval visoki jubilej šole. Stoletnico bomo praznovali od januarja do decembra leta 2009, tudi izven meja šolskega leta. Pomembno obletnico bomo proslavili z velikimi mednarodnimi dogodki, ki ne bodo namenjeni samo ožjemu krogu slovenske manjšine v naši deželi. V načrtu so namreč pobude, s katerimi se bomo lahko predstavili tudi italijanski publikli in v Sloveniji. Poleg osrednjih pobud imamo v načrtu še dokumentarni film, razstave, koncerte učencev in profesorjev. Projektov je veliko in upam, da bo odziv publike praznično pečat naš trud za počastitev te visoke obletnice in dolgoletne tradicije na področju glasbene kulture in izobrazbe v naši deželi".

PAL

Kulturni dom Trst

Žalna seja ob smrti Mire Sardoč

V prgišču dni se je Slovensko stalno gledališče poslovilo kar od dveh svojih dolgoletnih članov, najprej od Stojana Colje, nato še od markantne gledališke osebnosti, Mire Sardoč. Njenemu spominu so se vodstvo, nekdanji kolegi in gledališčniki nasploh poklonili na žalni seji v ponedeljek, 8. septembra, pod večer. Prvi je o veliki gledališki in filmski igralki spregovoril ravnatelj SSG Tomaž Ban, ki je ob bežnem pregledu igralke življenjske in poklicne poti, na kateri je prešla nič koliko priznanj in nagrad, poudaril, da se je vrnila v rojstni kraj svojih staršev, na Tržaško, in se zaposlila v Slovenskem gledališču, ko je le-to, še pred izgradnjo Kulturnega doma, štelo 30 igralnih članov in je bilo tako "eno izmed največjih slovenskih gledališč in je bilo slovensko in jugoslovansko, ne le italijansko gledališče s slovenskim jezikom; v

čas, ko je matična domovina s ponosom podpirala svoje gledališče v Italiji in ga z navdušenjem vabila na dolge turnee in si je vsak vrhunski igralec in režiser želel delati v Trstu". Vsem sorodnikom je v imenu SSG izrazil iskreno sožalje. Za njim je besede slovesa Miri Sardoč izrekel predstavnik Združenja dramatičnih umetnikov Alen Jelen. Pokojno igralko je označil kot eno izmed tistih velikih gledaliških umetnikov, ki so v slovensko gledališče vnesli svojevrstno poetiko in sledili duhu evropeizacije našega gledališča in pustili z vsako svojo kreacijo pečat v slovenski gledališki zgodovini". Mira Sardoč je seveda bila tudi "narodna in kulturna buditeljica, učiteljica slovenskega jezika, aktivistka na terenu, učiteljica mladih. ... Niso je poznali samo v tej hiši na ul. Petronio 4., njena visoko kultivirana umetniška beseda je prihajala v mnoge domove preko

radijskih valov tržaškega radia Trsta A, Radia Koper in Ljubljana". Med drugim je v občuteno izrečenih mislih dejal, da je "iz iskanja in razdajanja izviral njena drugačnost. Mira Sardoč bo ostala v našem spominu kot pokončna in samosvoja ustvarjalca, ena redkih, ki je znala povezati čas preteklosti in sedanjost". Iz Maribora je spomine nanjo prinesel pisatelj, dramatik Tone Partljič, predsednik Borštnikovega srečanja. Od druge kolegice je z bolečino v srcu in z branjem stihov Vihar vzela slovo tudi Miranda Caharija, ki se je ob njeni smrti spomnila predvsem njenega obraza, ker se je "Mira zelo rada smejala, in to do solz. Take se je spomnim in taka mi bo ostala v spominu". Zadnji je pred mikrofonom stopil umetniški vodja SSG, Marko Sosič. S toplim, božajočim glasom je v lirični misli dragi Miri Sardoč zaupal svojo bolest ob slovesu in željo, da bi ji izpovedal vse to, česar ji ni nikdar, s pripovedjo sanjskega privida o razsvetljenem oknu, v katerem je naenkrat začelo snežiti, ker je to sneženje zrežiral Jože Babič za vse tiste ljudi, ki si ne morejo kupiti vstopnic za gledališče. "V tej sanjski podobni, ki ti jo danes iz-

ročam, mislim, da si ti ena izmed tistih snežink, tista bela in mehka snežna odeja in tisto razsvetljeno okno na sivi stavbi ob gledališču, ki poklanjaš vsakomur, ki stoji na ulici in te gleda, enkratno, avtentično radost, milino in moč... in gledam ljudi na ulici tistega neznanega mesta, ki so zastali pred tistim zasneženim oknom in gledajo in čakajo, da pade še zadnja snežinka, v kateri se blešči tvoj obraz.... Ti nisi nikdar nikomur vračala milo za drago, kar bo za vselej zaznamovalo tvojo pokončnost. Vse zlo si skozi samotnost in tiho vselej znala prevesti v lastno in naše skupno bogastvo svoje umetniške izpovedi ter v svoj milini nasmeh, ki si ga poklanjala vsem, predvsem pa našim neštetim ljudem na Tržaškem, ki so pri tebi ponovno našli vero in lepoto za svoj jezik. Danes te ponovno vidim v svojih sanjah, snežinka draga in mehka, kako v tisočih podobah svojega odrskega obraza padaš z višav v naš spomin, da ga boš s svojim belim plaščem čuvala vse do tiste pomladi, ko bodo iz tvojega dela spet zrastle rože. Hvala ti za vse, draga, in naj ti bo toplo in mehko, kjerkoli si!"

IK

13. KOROŠKI KULTURNI DNEVI NA PRIMORSKEM

Prireditve na Tržaškem

Nedelja, 5. oktobra 2008, ob 18. uri
v cerkvi na Repentabru

A inu O - pripoved svetopisemskih besedil

Janko Krištof - besedilo, Andrej Feinig - glasba

Ponedeljek, 6. oktobra 2008, ob 20.30

v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3

Literarni in glasbeni večer ter razstava Simone Krajger

Bereta Stanko in Samo Wakounig

Glasbeni okvir Miro Wakounig

Soprireditelj: Društvo slovenskih izobražencev

Sobota, 11. oktobra 2008, ob 20.30

Prešernovo gledališče v Boljuncu

Contrappunto bestiale

koncert MePZ Podjuna-Pliberk

Soprireditelj: Mladinski krožek Boljunec

Nedelja, 12. oktobra 2008, ob 16. uri in 17.30

Dvorana Marijinega doma pri Sv. Ivanu

Lutkovna predstava Mezinček

Prireditelj v sklopu 11. Gledališkega vrtljaka

Zveza slovenske katoliške prosvete - Gorica

Slovenska prosveta - Trst

Krščanska kulturna zveza - Celovec

Razmišljanje o današnjem svetu in mladih "Ognimo se posploševanju!"

Res je, živimo in dihamo v posebnem, zapletenem in kompleksnem času, ki bi mu morda najraje obrnili hrbet in zavrskali: "Dovolj mi je tega"! Poplava kulturnoindustrijskih izdelkov, fiksijski videz realnosti in svobodne izbire, zagrizeni srđiti plaz medijsko posredovanih informacij, podatkov in pogledov na svet ter sanjske obljube večne mladosti izmučenega posameznika lahko spuščajo v nevaren polsen, v katerem izgublja sebe, lastno dragoceno individualnost, edinstvenost in smisel za Dobro. Res je, v tej globalni igri med lovcem in plenom, v kateri si sodelujoči (z nasmehom na ustih) zamenjujejo vloge, se pristnost kate-regakoli duhovnega, moralnega, etičnega diskurza zamegljuje za megalomanskimi, z zlatom pozlačeni-mi fasadami uspeha in služka. Res je, še posebej so na vdaru mladi, mladostniki, manj mladi in vsi, ki jim "mladost" veliko pomeni, saj si bo to karkoli že. V sodobni kulturi poznega kapitalizma prav to obdobje simbolizira čutnosti prepuščene ovčice, ki same neprenehoma zavijajo izven lepo postlane in urejene gozdne stezice ter se prepustčajo prepovedanemu, čutni pokvarjenosti in vnesplošno človeški izprijenosti. Mladi postaja-

mo pravzaprav sramoten, nerazumljen, nerazločen in nezanesljiv segment drugače izjemno kompaktne družbe, ki zasanjano zapadamo iluzijam "alla" 'pri so-sedu (po možnosti še tujem) je boljše' oz. "samo vi me ne razume-te".

Predhodne vrstice pričajo o mojih

današnjih občutkih glede odnosa med mladimi, vrednotami in družbo, v kateri vsi mi živimo. Še zdaleč nisem želel radikalno pomesti z vsem, kar ni opozicijsko oz. revolucionarno, ker je prav to v današnjem kvazipostmodernem vzdušju postalo "kul", modno in pričakovano. Sprašujem se, kaj pravzaprav ti

fragmentarnih kritiknih, predvsem pa širokoglednim očesom nekoga, ki bi rad spoznal tak svet, kot v resnici je: neizčrpiljiv in na vsakem vogalu zanimiv za vsakogar. A hkrati nevaren in spodrsiljiv. Beri: fascinantna hladnokrvnost. Ob krektni in odgovorni komunikaciji s sogovornikom moramo zato dobiti stičišče ne v enakosti mnenj,

t. i. sodobni revolucionarji, mehki teroristi, bojvniki za pravice nerazumljenih želijo doseči. Ali zasledujejo cilj končne prevlade Pravice in Enakosti med družbenimi, spolnimi, starostnimi oz. katerimi koli plastmi ali pa si s svojo umetno in zaigrano marginalnostjo ustvarjajo inteligentno, a izredno podlo oglaševalsko kampanjo, ki jo v tajnosti kličejo "odpor zaradi odpora samega". Kakorkoli že, ne gre za iskanje krivcev in podkrepitev lastnega samospoštovanja v neuspehu drugega. Gre za konkreten in boleč občutek medgeneracijskega prepada, v katerem so mladi velikokrat upravičeno, največkrat pa stereotipizirano vrednoteni po krivici. Gre za to, da iščemo skupno, na komunikaciji, spoštovanju in približevanju različnega temelječo družbo. Naj te besede ne zvenijo kot utopično idealiziran, nedosegljiv projekt, nasprotno! Vsakdo lahko stopi svoj skromni, a pristno doseženi korak, prirejen situaciji in možnostim. Sodobne medijske hiše seveda dobičkonosno iščejo podobe in like, naj si bodo pozitivne ali negativne narave, ki bi publiko zanimali. Televizijske slike vsebujejo podtaknjena sporočila in implikacije, ki jih moramo odkodirati s kar se da

kritičnim, predvsem pa širokoglednim očesom nekoga, ki bi rad spoznal tak svet, kot v resnici je: neizčrpiljiv in na vsakem vogalu zanimiv za vsakogar. A hkrati nevaren in spodrsiljiv. Beri: fascinantna hladnokrvnost. Ob krektni in odgovorni komunikaciji s sogovornikom moramo zato dobiti stičišče ne v enakosti mnenj,

temveč prav v njihovi raznolikosti. Naj bo prav to vodilo zrelega in duha polnega človeka! Za konec pa še nekaj besed o odnosu med mladimi in vrednotami. Mladi so danes paradoksalno razdvojeni. Debata o njih je vzpeta med norim ciljnim načrtovanjem potrošnje prav na to starostno skupino ter hkratnim odrinjanjem le te na rob aktivne družbene realnosti. Že večkrat sem opazil težnjo po (nenameri) apriorni osamitvi mladih, rekoč, da so izgubili "prave" vrednote, ki jih morajo Absolutno (beri univerzalno, brez kontekstualizacije v prostor in čas, kar je seveda nemogoče) ponovno pridobiti. Tovrstne nostalgicne izjave me boljijo, saj temeljijo na dogmatičnem zakonu, ki pa nima trdne podlage, ni utemeljen in predvsem ni vreden pozicije tistega, ki avtoritativno izjavlja in razsvetljuje. Na kratko naj se obrazložim: zdi se mi (seveda povsem amatersko in brez strokovnih oprijemov), da moramo naj si bo še kako neprijetni, negativni in zaskrbljujoči sedanosti ponuditi

možnost, da poskusi in zaživi na drugačen, preprostejši, a brez dvoma pristnejši način. Z idiličnim opevanjem "dobrih starih časov" žal lahko le še spodbujamo negodovanje in neprijetno vzdušje, storiti pa veliko ne moremo. Izkoristiti moramo priložnost vseh priložnosti, t. j. življenje samo, in se sprijazniti s časovnoprostorski razmerami. Prav tu, tu in sedaj lahko zaživimo v iskanju vrednot, tako verskih, moralnih, službenih, družinskih kot nasploh življenjskih. Mladi imajo v tem procesu prav tako pomembno vlogo in niso njegovi zaviralci! Ognimo se posploševanju in nekonstruktivnemu sumničanju, razširimo pogled onkraj krajevnih meja, iščimo pozitivne elemente sveta in jih prinesimo nazaj na dom. Svet je nepredstavljivo in neizmerljivo bogat, spoznavajmo ga in spoznavajmo nas same, razmišljajmo nad ustaljenimi praksami, tradicijo, življenjskim potekom in načinom življenja ter jih plemenito obarvajmo z novimi elementi. Zapiranje v lasten Sonderveg, v lastno posebnost in ne-

dotakljivost namreč pelje do samorazkroja, temeljne vrednote lahko ohranjamo le s prilaganjem časa. Še zdaleč ne s slepo asimilacijo in poslušnostjo, temveč zavestnim, podkrepjenim in modrim pristopom. Mladi pa smo lahko del tega procesa. Tudi sam se seveda večkrat zgražam nad obnašanjem in razmišljanjem napačno imenovane Večine, a se večkrat zalotim ob podobnem razmišljanju. Pomembno pa je, da doživeto in ne-šedoživeto pretehtamo na podlagi temeljnih življenjskih vodil. Tudi sam bi izpadel patetično in predvsem avtoritativno, če bi druge razsvetljeval s humanističnimi načeli, ki se mi večkrat zdijo pragmatično korektna in poštena. Ne, ni to rešitev! Verjamem v to, da nas, vse skupaj, povezujejo trdna duhovna načela (o njihovih formah bi se dalo razpravljati), ki pa ne smejo delovati kot prisila s implicitno sankcijo, ki preži od zadaj. Le ob pristnem spoštovanju in verovanju vanje bodo lahko zaživila v vsej svoji moči!

Jernej Šček

Blagoslov novega križevega pota na Mengorah Govorica ljubezni vabi in nagovarja vse ljudi

Starodavna Božja pot na Mengore, romarsko svetišče na hribčku nad Kozarščami, kamor romarji prihajajo pod plašč Marije, je letos obogatena z umetnino velike ljubezni. Koprski škof Metod Pirih je blagoslovil nove kapelice križevega pota. Stare naj bi v večini porušili, ker so v svinčenihih časih kvarile naravno okolje... Letošnji romarski shod, ki je 7. septembra potekal na Mengorah, je bil posebno slovesen, zaradi blagoslova mozaikov križevega pota. Oblikovalec je izjemno cenjeni mojster pater Marko Ivan Rupnik. Kapelice so v ta namen postavili na novo, in sicer to leto. Kot smo lahko slišali in brali, podobe Rupnikovega križevega pota simbolizirajo stoletno bojevanje za staro pravdo, pravico obstoja ljudi v Posočju in ljubezen. Njihovo trpljenje preliva umetnik pater Rupnik v likovno simfonično pesnitev. Ta umetniška govornica vedno znova daje smisel življenjski poti vsakega, ki ji hoče prisluhniti. Njegova mlada umetniška ekipa je večnarodna. Ti obetavni umetniki pripadajo štirim krščanskim cerkvam.

Če kdo od velikih umetnikov današnjega časa lahko verodostojno izrazi to mučeniško zapuščno duha ljudi tega prostora, je to prav Marko Ivan Rupnik, saj se je rodil v Zadlogu pri Črnem Vrhu nad Idrijo, torej v Posočju. Tudi slavnostni govornik dr. Silvester Gabršček, ki je vzpostavil stik s patrom Rupnikom, da je prišlo do izpeljave te ideje, je omenil lepote tukajšnje narave in tudi tiste v srcih domačih umetnikov, ki segajo v širši prostor kraja in zgodovine, ti so Pregelj, Bevk, Šorlijeva, Gradnik... Tudi tiste svetovno znane, ki so jih poslali sem kot mlade vojake. Teh mladih življenj je skozi zgodovino to od umiralo na tisoče in tudi v zadnjih vojnah je bilo tako. V tem hudem času smo ohranili našo kulturo in našo molitev. Umetniki, ki so v marsičem hodili pred nami, so kot kakšni preroki puščali to svoja govorna sporočila ljubezni, izražene v lepoti izpovedi. Opisal je vsako postajo posebej. Te podobe odsevajo notranji vtis duha in so prvenstvena novost v obrazložitvi upodobitve križevega pota. Koprski škof msgr. Metod Pirih se je zahvalil vsem po vrsti, od po-

budnikov odlične ideje in drugih, da se starodavni križev pot prenove, in so, medtem ko je delo trajalo več let, res lahko mislili, premissljevati in vse ideje preverjali tako, da so se na koncu odločili za najboljše in da je ta križev pot poslikal naš rojak, pater Marko Rupnik, umetnik svetovnega slovesa. Tudi če bi živel sto ali dvesto let, ima toliko naročil z vseh koncev sveta, da jih ne bi mogel vseh uresničiti, toliko škofov, kardinalov se obrača nanj s prošnjo, da bi naredil različne upodobitve. Škof se je zahvalil vsem, ki so se pri tem prostovoljno angažirali, kot npr. g. Milan Ocvirk, tudi pri prostovoljnem delu krajanov Oljč in nabirki, ki je zajela širši prostor župnij toliminske dekanije in kobariške župnije. Razveseljivo je, da tako čutijo to božjo pot vsi ti ljudje širšega prostora. To pa je idealno za postni čas, da bi bil tukaj

postanemo na to ali ono stvar posebej pozorni ter to povežemo s svojim življenjem... Samo če imamo vero, je smiselno to, kar verskega delamo. Marijina znamenja, o katerih danes razmišljamo, in zlasti blagoslovitev križevega pota naj bodo nov pripomoček na romanju naše vere, da nas bo Marija varovala, nas spremljala in nam pomagala na naši poti. Marijo prosimo za močno in trdno upanje, da ne bi tudi v najtežjih preizkušnjah obupavali in postajali malodušni. "Velike reči mi je storil on, ki je mogočen in je njegovo ime sveto". Ob vsaki postaji se ustavimo in v molitvi počastimo gospoda, ki je za nas trpel in umrl. Čeprav je teh postaj samo štirinajst, ne moremo in ne smemo pozabiti, da jim sledi še ena: Jezus je vstal od mrtvih. Križev pot bi bil pot obupa, če ga ne bi osvetljevala svetloba Velike noči. Na to mislimo takrat, ko bomo križev pot molili, pa tudi takrat, ko bomo nosili svoj današnji križ in bomo hodili po križevem potu: Gospod, Jezus Kristus, z nami Si hodil po poti, ki je preko križane ljubezni vodila v večno življenje. Srečujemo Te tu-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Babičini sms-i in še kaj...

Včasih se ti spomin ustavi pri dveh ali treh stavkih v dnevnem časopisu. Nobena eklatantna novica, vse prej kot mastne črke, dve ali tri vrstice z izsledkom take ali drugačne raziskave, omemba te ali one publikacije, večinoma jih dnevnik uporablja, da napolnijo stran. Danes se spominjam omembe publikacije, ki jo bodo v Veliki Britaniji brezplačno delili po šolah z namenom, da bi se o njej debatiralo v razredih, kot tudi po pouku v domači kuhinji. Povod zanjo je bilo vprašanje, ki ga je ekološko gibanje "We are what we do" (Smo, kar naredimo) postavilo dijakom nekaj sto angleških osnovnih šol: "Če bi lahko milijon ljudi prosili, naj nekaj malega naredijo za spremembo v svetu, kaj bi to bilo?" Celo leto so gosto kapljali odgovori in nasveti, gibanje pa jih je letos zbralo, natisnilo in ponudilo v branje vsem šolam. Predstavljajo pravzaprav dokaz, kako smo kot družba delno izgubili stik z najpreprostejšim. Izgovorimo besede "sprememba v svetu" in takoj pomislimo na možnost miru med narodi, na diplomatske akcije med državami in sploh na "velike korake". Posebnost vprašanja, ki je bilo zastavljeno otrokom, pa je ravno v tistem "malem", na videz neznamnem, ki pa lahko sproži naslednje človeške naravnosti in posledično dejanji, ki dejansko vodijo v neko otipljivo (čeprav "majhno") spremembo. Otroci so si zaželeli, da bi si očetje kdaj

vzeli čas in šli z njimi na sprehod, virtualnemu milijonu naslovnikov so želeli priporočiti, naj pogosteje poklanjajo nasmeh in izrekajo pozitivne opombe, naj se zjutraj spomnijo, kakšna lepota nas obkroža, in naj se prisilimo, da jo včasih zares pogledamo. Zaželeli so si branja knjige s kakim prijateljem, možnost gojenja zelišč ali sadeža v lončku na oknu, svetovali so nam krajše prhe, da bi tako prihranili kaj vode, in več oseb, ki bi obvladale znakovni jezik in... način, kako babico naučiti pisanja sms-ov na mobilnetu...

Nič pretresljivega, pa vendar je sporočilo vseh teh nasvetov zelo povedno: verjetno je smisel človekovega obstoja le v povezavi. Z vsem, kar ga obkroža, naravo in soživečimi v njej. Kot družba smo se v zadnjih desetletjih vedno bolj naprezali, da dosežemo to in ono, individuum je postal edini bog, nasveti teh otrok pa nas jasno postavijo pred ogledalo: odpri se svetu. Navsezadnje je pomenljiv tudi naslov, ki ga je dnevnik dal novici o angleški publikaciji: "Svet, ki ga lahko rešijo otroci".

Pred dnevi je filozof Lars Gustaffson v intervjuju za ugledno slovensko dnevniško prilogo izjavil, da "začenem obstajati, ko nas kdo očitno vidi. Zaradi ljubezni se seveda počutimo bolj smiselno, osmišljeno. Sanjamo seveda o tem, da se zares dotikamo drugega človeka, da obstaja še kaj več kot predstava..."

množičen križev pot s premissljevanjem za vedno bolj trdno vero. Ker pa so to visoko kakovostne umetnine, je izrazil škof Pirih pričanje, da bodo hodili mladi obiskovalci na ta romarski kraj v še večjem številu, ko je narava odeta v prelope barve raznih letnih časov. Poudaril je, da so verni ljudje vedno globoko dojemali Kristusovo trpljenje, ga premissljevati, zlasti v postnem času, se ob njem mudili... Zato je križev pot tako priljubljena pobožnost. Prav tako je nastalo veliko pasijonskih iger, pri čemer so verni ljudje na vse načine doživljali Kristusovo trpljenje. Zelo lepo premissljevanje je, če mirno, pozorno preberemo poročilo o Jezusovem trpljenju in

di danes na vseh krajih v trpečnih bratih in sestrah. Tvoj križ je postal del vsega blagoslova edinosti, zato Te zaupno prosimo: Blagoslovi ta novi umetniški križev pot, ki smo ga postavili, da bi se srečevali v Tvojem trpljenju in smrti. Daj nam moč, da bomo s Teboj hodili po poti vere in ljubezni. Pomagaj nam, da bomo voljno nosili svoj križ in po tem življenju prišli v neminljivo velikonočno veselje, kjer živis in kraljuješ vekoma. Tega dne sta bili darovani dve sveti maši in ob drugi je potekala še opisana slovesna blagoslovitev, ki jo je daroval škof msgr. Metod Pirih ob somaševanju okoliških duhovnikov. Prisostvovalo je okoli tisoč vernikov.

NSi izločena iz parlamenta, dr. Andrej Bajuk ponudil odstop

Tesna zmaga Socialnih demokratov Boruta Pahorja

Na državnozbornih volitvah v Sloveniji, petih v samostojni državi, v nedeljo, 21. septembra, se niso uresničile javnomnenjske ankete in napovedi, da bo Slovenska demokratska stranka prejela največ glasov in s tem omogočila oblikovanje desnosredinske koalicije oz. obstanek vlade Janeza Janše. Volilni izidi so bili drugačni, po mnenju Janeza Janše zato, ker je opozicija v tednu pred volitvami izredno zaostriala kampanjo oz. gonjo proti strankam desnosredinskega bloka. Vanjo sta se aktivno vključila tudi nekdanji predsednik države Milan Kučan in ljubljanski župan Zoran Janković, dejaven pa je bil tudi veliki kapital, ki ga izražajo tako imenovani tajkuni.

Sodeč po vzporednih volitvah, ki sta jih izvedli javna radiotelevizija in komercialna televizija POP TV, je največ glasov, 30,63 odstotka, dobila stranka Socialni demokrati Boruta Pahorja.

Ta stranka, ki se je v volilni kampanji predstavljala kot alternativa Slovenski demokratski stranki oz. celotni desnosredinski koaliciji, naj bi novo vlado sestavila skupaj

s stranko Zares, ki jo vodi Gregor Golobič, ter z LDS, pod vodstvom Katarine Kresal. V parlamentu bi ta koalicija imela 46 poslancev, kar je komaj dovolj za oblikovan-

je vlade. Morebitna vlada levosredinske politične opozicije bo imela v državnem zboru močno opozicijo, saj je Demokratska stranka prejela 29,32% glasov, torej komaj dober odstotek manj, kot jih je dobila stranka Socialnih demokratov. Vendar pa končni zmagovalec volitev še ni znan, ker je treba upoštevati tudi glasove volilnih upravičencev iz tujine. Teh je 46.368, njihovi glasovi pa naj bi v državno volilno komisijo prispeli do 29. septembra. Njihovo glasovanje v prid stranki iz enega ali drugega političnega bloka bi morda lahko odločilo, da je Demokratska stranka Janeza Janše zmagovalec parlamentarnih volitev. Na tretje mesto se je uvrstila stranka Zares z 9,42 odstotka glasov, sledijo Demokratska stranka upokojevcev (Desus) s 7,44, Slovenska nacionalna stranka s 5,45, SLS skupaj s stranko mladih Slovenije s 5,25, in LDS s 5,19 odstotka glasov. Največje in zagotovo najbolj boleče presenečenje volitev je poraz

Nove Slovenije, krščanske in ljudske stranke, ki jo vodi dr. Andrej Bajuk. Prejela je samo 2,76% glasov. Zaradi poraza stranke je njen predsednik dr. Bajuk ponudil odstop. V Državni zbor se tudi ni uvrstila stranka Slovenska lipa, ki jo vodijo prebežniki iz Slovenske nacionalne stranke, njen predsednik je Sašo Peče iz Maribora. Nekdanja poslanka iz te stranke Barbara Žgajner-Tavš se je pred volilno kampanjo "proslavila" z izjavo, "da je Janez Janša Slovenijo prodal hudici". V parlament se ni uvrstila tudi nobena od devetih na novo oblikovanih političnih strank, predvsem predstavnic ekoloških gibanj. Volitev se je udeležilo okoli 62% upravičencev, kar je približno enako udeležbi na volitvah leta 2004. Glasovali so na več kot 3.000 voliščih, kandidatov za 90 poslanskih mest pa je bilo skoraj 1.200. Seveda pa bodo postopki za oblikovanje novega sklica parlamenta trajali še nekaj časa. Pri tem bo imel pomembno vlogo zlasti državni poglavar Danilo Türk. Po zakonu se mora Državni zbor oblikovati najpozneje do 11. novembra. Deseti november bo zadnji rok, do katerega bo moral predsednik države predlagati kandidata za predsednika vlade. 17. november pa bo skrajni rok za glasovanje v državnem zboru o predlogu za novega predsednika vlade.

Marijan Drobež

Kratke

V observatoriju na Črnem Vrhu nad Idrijo odkrili komet

Slovenija je dobila svoje ime tudi v astronomiji. Sodelavec observatorija na Črnem Vrhu nad Idrijo, Stanislav Matičič, je namreč s svojim teleskopom odkril šibak objekt, ki se je hitro gibal po nebu. Analiza posnetkov je pokazala, da gre za megličast objekt, podoben kometu. Pod tem pojmom

razumemo nekakšno repatico oz. majhno, gosto in zmrznjeno nebesno telo, ki je v bližini sonca vidno kot megličasta pega z repom.

Izvedenci poudarjajo, da gre za prvi komet, ki so ga kdajkoli odkrili v sicer znanem in modernem observatoriju na Črnem Vrhu nad Idrijo oz. v Sloveniji. Da gre za komet so potrdile tudi meritve, ki jih je, po sporočilu observatorija na Črnem Vrhu nad Idrijo, opravilo 17 observatorijev v Evropi, ZDA in na Japonskem.

Osebna izkaznica za dokazovanje istovetnosti in državljanstva

V Sloveniji pri pristojnih organih, to je na območnih upravnih enotah, poteka zamenjava osebnih izkaznic, ki jim je prenehala veljavnost. Postopek je zelo poenostavljen, tako da prosilci nov osebni dokument prejmejo po pošti na domači naslov, najpozneje v sedmih dneh po podani vlogi. Ob tem navajamo, da bodo tudi slovenski državljani, ki prebivajo v Italiji, v prihodnje osebne izkaznice, ki jim bo prenehala veljavnost, lahko podaljševali pri najbližji upravni enoti v Sloveniji. Postopek pri generalnem konzulatu v Trstu ali pri drugih predstavništvih Slovenije v Italiji torej ne bi bil več potreben. Upravičencem do osebne izkaznice je slovenski notranji minister Dragutin Mate v posebnem pismu sporočil, "da ta dokument lahko uporabljajo za dokazovanje istovetnosti, državljanstva in nastopanje v pravnem prometu (npr. na bankah, poštah, v državnih organih ipd.), poleg tega pa tudi kot potovalni dokument. Z veljavno osebno izkaznico je slovenskim državljanom omogočen vstop in prebivanje do 90 dni v vseh državah članicah Evropske unije ter v državah Evropskega gospodarskega prostora (Islandiji, Lihtenschteinu in v Norveški), pa na Finskem, Hrvaškem, Švici in v Bosni in Hercegovini". Notranji minister še opozarja, "da je osebna izkaznica dragocen dokument, zato naj ga upravičenci ne posojajo drugim oz. zastavljajo tretji osebi. Prepričan sem, da boste z osebno izkaznico, ki je praktičen in ličen dokument, lahko uresničili namene, za katere je bila pripravljena".

V termah Čatež prvič več kot stotisoč nočitev v enem mesecu

Terme Čatež so med najbolj uspešnimi naravnimi zdravilišči v Sloveniji. V obdobju med januarjem in julijem letos so imeli skupaj 380.300 nočitev, kar je bilo za skoraj štiri odstotke več kot v enakem času lanskega leta. Posebej pa poudarjajo, da so v termah v letošnjem juliju prvič presegle stotisoč nočitev v enem mesecu. Bilo jih je namreč 102.358. Povečalo se je število nočitev domačih gostov, predvsem pa obiskovalcev iz tujine. Nočitev slednjih je bilo kar za okoli 49 odstotkov več kot pa v juliju lani. V termah napovedujejo več novosti. Letošnje jesen bo goste presenetila razširjena tako imenovana zimska Termalna riviera s številnimi novostmi. Med njimi bo tudi vulkanska gora z izbruhom lave in s slapovi. Med obiskovalci term Čatež iz tujine je zlasti veliko Italijanov.

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica Z Odjugo v preteklo in sodobne čase

Slovensko narodno gledališče Nova Gorica je v zgornjem atriju svojega poslojstva tik ob baru, ki bo letos odprt za publiko ob vsaki predstavi, predstavilo novo gledališko sezono z naslovom Odjuga. O abonmajskem in spremljevalnem programu so spregovorili direktor SNG Nova Gorica Mojmir Konič, umetniški vodja Primož Bebler, dramaturginja Martina Mrhar in vodja Amaterskega mladinskega odra Emil Aberšek, zadolžen za predstave najmlajših. Letošnji abonmajski program Odjuga, ki obsega šest predstav, je vodstvo pripravilo z željo, da bi gledalci z zgodovinsko distanco pogledali na nekdanjo skupno državo skozi zanimiva, razburljiva, zabavna in dramatična besedila iz domače dramatične slovenske in tiste, ki je nastala v skupni državi. Po skoraj dvajsetih letih od ločitve je dozorel čas "za moder in zrel, pa ne preveč indiferenten in sklero-

tičen" pogled na preteklost, je zapisal Bebler v bogati programski knjižici. Dela segajo od obdobja Kraljevine SHS, preko druge svetovne vojne, snovanja novega si-

stema, dobe socializma in tranzicijskega časa v sodobno slovensko in makedonsko emigrantsko zgodbo. Po Beblerjevih besedah je program, prežet s humorjem in poetiko, dovolj raznolik, da bo

pritegnil in zadovoljil občinstvo. Rdeča nit ni politika, ampak so saloni, gostilne in bordeli, nekakšni na pol javni kraji, kjer se lažje sprošča družbenokritična energija, v prostoru čustvene odjuge, kot je zabeležil Bebler. O posameznih delih je izčrpno spregovorila dramaturginja Martina Mrhar. Sezona se bo začela z Ledo, grenko sladko igro salonkega ljubimkanja hrvaškega dramatika Miroslava Krleža v režiji

v režiji Dušana Jovanovića. Njej bodo sledile krstna uprizoritev dramskega prvca Andreja E. Skubica Neskončni šteti dnevi, tragikomična fantazma upora na robu družbe z ostrim družbenokritičnim nabojem v režiji Matjaža Latina, poetična komedija o bolečinah in čudežnem odrešenju, Čudež v Šarganu Ljubomira Simonovića v režiji Primoža Beblerja in Pasijon po Edvardu Kocbeku (S poti v Jajce jeseni 1943) Iva Svetine, ki bo nastala kot koprodukcija s SNG Drama Ljubljana pod režijskim vodstvom Sebastijana Horvata. To bo krstna uprizoritev Svetinovega dela, ki nudi pogled v narodovo preteklost in premislek za prihodnost. Zadnja na vrsti bo predstava Tetovirane duše Gorana Stefanovskega, lanskega nagradjenca festivala Vilenica, v režiji Eduarda Milerja. Ta predstava z oznako fragmenti s poti v surovi tuji svet bo del projekta Orient Ekspres; v njem bo v sklopu evropskega gledališkega združenja nastalo osem predstav. Novogoriški igralski ansambel, ki je bil izbran tudi za letošnje Borštinkovo srečanje, bo pod okriljem Mednarodne mreže Neta (Nova evropska teatarska akcija) v maju in juniju imel v gosteh festival s tremi predstavami.

/ stran 15
Iva Koršič

Slovesnosti ob občinskem prazniku in 60-letnici Nove Gorice Priznanja zaslužnim za napredek mesta in okolice

Slovesnosti, razne prireditve in drugi dogodki v počastitev praznika in 60-letnice začetka gradnje Nove Gorice, ki bodo potekali do petka, 26. septembra, so dosegli vrhunec proti koncu prejšnjega tedna. Glavna osebnost pri najpomembnejših dogodkih je župan mestne občine Mirko Brulc, ki bo na listi stranke Socialni demokrati tudi kandidiral za poslanca. Med bolj znanimi kandidati na območju Nove Gorice bosta tudi Borut Pahor, predsednik Socialnih demokratov, ki naj bi v primeru zmage

politične levice na parlamentarnih volitvah 21. septembra bil imenovan za mandatarja nove vlade, in Črtomir Špacapan, nekdanji župan občine, ki kandidira na listi LDS. V petek, 5. septembra, je župan Brulc v čast občinskega praznika, 9. septembra, priredil slavnostni sprejem v zgradbi Slovenskega narodnega gledališča. Naslednji dan, v soboto, 6. septembra, je potekala slavnostna seja Mestnega sveta. Na zasedanju so podelili tradicionalna priznanja posameznikom ter ustanovam in društvom, zaslužnim za

napredek na raznih področjih v Novi Gorici in drugod v občini. Nagrado Mestne občine so prejeli: Ivo Hvalica za zasluge pri oblikovanju igralniške zakonodaje in pridobitvi koncesijske dajatve od igralništva, ki veliko prispeva k razvoju mestne občine; Boleslav Simoniti za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljske kulturne dejavnosti v občini; Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje v Novi Gorici za izražen tankočuten odnos do izobraževanja ter nudenja nasvetov in povezovanja starejših oseb.

Bevkovo listino je prejel Janez Rijavec - Gianni, glasbenik in

Mirko Brulc (foto JMP)

pevec s Trnovega, za dolgoletno kulturno delovanje v Sloveniji in svetu. Diplomsko Mestne občine pa so dobili: Justina Doljak, učiteljica v pokouju iz Grgarja, Turistično društvo v Lokovcu, Stane Markič iz Ljubljane in Jože Ivanc iz Nove Gorice za njun prispevek pri gradnji Nove Gorice, ko sta bila voditelja mladinskih delovnih brigad; Območno združenje borcev za vrednote osvobodil-

nega boja za ohranjanje vrednot, pridobljenih med drugo svetovno vojno, za trud pri utrjevanju socialne države in za sožitje med ljudmi; Ivan Mrevlje iz Drage v Dornberku, ki se je odlikoval z izjemno požrtvovalnostjo pri razvoju Društva invalidov v Dornberku. Tudi v soboto, 6. t. m., so v Novi Gorici, sredi mesta na Bevkovem trgu, odkrili spomenik graditeljem mesta. Na Trnovem so priredili slovesnost ob vzpostavitvi spominskega topa artilerijem IX. korpusa. Na Trnovem je med vojno potekalo 27 sovražnih ofenziv, med katerimi je bila najhujša med 19. do 21. januarjem leta 1945, ko je Kosovelova brigada v sodelovanju artilerije IX. korpusa uničila bataljon Fulmine iz enote X. Mas.

M.

Nova trgovska-stanovanjska soseka blizu novogoriške železnice

Zelena luč za Majske poljane

Generalni direktor ajdovske družbe Primorje, Dušan Črnigoj, in novogoriški župan Mirko Brulc sta v ponedeljek, 15. septembra, slovesno položila temeljni kamen za izgradnjo Majskih poljan, nove stanovanjske soseke, v kateri bo na voljo okrog 700 novih stanovanj. Družba Primorje, za katero je to do zdaj največji lasten projekt, je pred letom dni od Slovenskih železnic za 23 milijonov evrov odkupila 106.000 kvadratnih metrov veliko zemljišče med Prvomajsko ulico in novogoriško železniško postajo, kjer naj bi v štirih, petih letih zrastle mesto v mestu. Mesto v mestu zato, ker bo poleg stanovanjske soseke, v kateri bo tudi javni program za vrtcem, ambulanto in podobnim, na Majskih poljanah zacvetel tudi poslovno-trgovski center. Investitor tega projekta je ljubljanska družba Immorent, po neuradnih podatkih pa naj bi bila naložba v poslovno-trgovski center, ki naj bi ga tudi začeli graditi še pred zimo, vredna od 50 do 60 milijonov evrov. Ajdovsko Primorje bo v gradnjo stanovanj in poslovnih prostorov skupaj investiralo več kot 100 milijonov evrov. Gradnja bo potekala v

arhitekturni biro. S tem pa naj bi se stolpnice še bolj umestile v prostor in ga popestrile. Povedal je še, da naj bi bila stanovanja na voljo do pomladi 2010. V preostalih, nižjih stanovanjskih objektih, ki se bodo gradili v drugi fazi in katerih končna oblika zaradi pričakovanih sprememb

je na prvega maja dan Slovenija pripela rumeno zvezdico...", bo po mnenju novogoriških nepremičninskih agentov poskrbela vsaj za padec cen starih stanovanj v mestu, ki so trenutno precenjena in dosegajo cene novih stanovanj v Gorici. Glede cen novogradenj so malo bolj previdni. Neka-

lokacijskega načrta še ni znana, naj bi bilo Novogoričanom in Goričanom, na katere v Primorju resno računajo, na voljo še 500 stanovanj. Velik zalogaj, ki si ga bo sicer delila z investitorjem v trgovski center, bo za družbo Primorje tudi ureditev komunalne

terij pravijo, da se ne bodo spremenile, drugi, da bodo padle, tretji nočejo prehitovati in se jim zdi kakršnokoli modrovanje o tem še preuranjeno, saj se Nova Gorica trenutno pospešeno razvija in je težko napovedovati, kakšne bodo razmere čez nekaj

let. V novi stanovanjski soseki naj bi bilo tudi 40 do 50 neprofitnih stanovanj za mlade družine. Po zagotovilih direktorice Stanovanjskega sklada Mestne občine Nova Gorica, Nataše Leban, bodo v obdobju 2008 - 2011 v Novi Gorici zgradili okrog 200 neprofitnih stanovanj. Poudarila je še, da naj bi s tem pri zagotavljanju potreb prišli na neko pozitivno ničlo, ki bi omogočila normalno izvajanje vsakoletnih razpi-

Nace Novak

fazah, najprej pa bodo vzdolž Prvomajske ulice zrastle trije 11-nadstropni stolpiči, v katerih bo 214 stanovanj in 2660 kvadratnih metrov površin, namenjenih poslovnim prostorom ter seveda ustrezno število parkirnih mest. Kot je ob polaganju temeljnega kamna povedal generalni direktor Primorja, so se v tem primeru odločili za nekoliko drugačen in tudi dražji način projektiranja, saj je vsako stolpnico zasnoval drug

infrastrukture, kar je pogoj za uspešen konec del. Gre za predvidenih 12 milijonov evrov, kolikor naj bi stali nujna rekonstrukcija Prvomajske ulice in vodovoda ter izgradnja odtoka meteorne vode v Sočo. Ureditev komunalne infrastrukture naj bi zaključili leta 2010. Nova soseka, za katero so v Primorju pesniško zapisali, da gre za lokacijo, "kjer se dve mesti spajata v eno, kjer si dve kulturi podajata roki, kjer si

sov. Vse kaže, da v Novi Gorici kmalu ne bo več tako težko priti do stanovanja po neki razumni, nenapihnjeni ceni. Da se trend počasi obrača, pričajo tudi oglasi za prodajo stanovanj, ki jih zaradi velikega povpraševanja dolgo ni bilo na oglasnih deskah stanovanjskih blokov, kjer so prevladovale prošnje po najemu ali nakupu, zdaj pa so se že začeli spet pojavljati.

Zgradili so ga na podlagi sodelovanja treh partnerjev

Dom upokoencev v Podsabotinu prvi v Brdih

V Podsabotinu so v sklopu praznovanj ob obletnici združitve Primorske z matično domovino Slovenijo odprli moderen, sodoben in prostoren Dom upokoencev, ki je prvi v Brdih. Za ta zavod so si dalj časa prizadevali Dom upokoencev v Novi Gorici, ki je zanj matična ustanova, Občina Brda in finančna družba Gorica Leasing. Ta je projekt v vrednosti okoli 4 milijone evrov tudi financirala. V novem domu je prostora za 94 upokoencev, ki vanj prihajajo v teh dneh. Predvsem so to upravičenci iz Brd, ki so doslej morali odhajati v domove upokoencev ali v razne socialne ustanove v Novi Gorici, Prvačini, Ajdovščini ali drugam v Slovenijo. Direktor novogoriškega doma upokoencev, ki upravlja tudi ti-

stega v Podsabotinu, Vasja Medvešek, je za naš časnik povedal, da v novem domu vsaj za nekaj časa ne bodo mogli sprejemati morebitnih proslcev iz Gorice ali drugih območij v Italiji. Vlog za sprejem v Dom upokoencev je namreč samo na območju Nove Gorice okoli 450 in teh

prošenj tudi v daljšem obdobju ne bodo mogli ugodno rešiti. Stroški prebivanja in oskrbe v novem domu upokoencev v Podsabotinu bodo znašali od 700 do 1.030 evrov mesečno. Bodo torej občutno večji, kot znaša večji del pokojnin v Sloveniji.

Slovenija / Po ugodnem obdobju

Zaskrbljenost glede razvoja in zaposlenosti v gradbeništvu

V Sloveniji sta se gradbeništvu in z njim povezana industrija doslej zelo ugodno razvijala. V obeh dejavnostih je zaposlenih že skoraj sto tisoč ljudi, njun delež v bruto domačem dohodku države dosega okoli šest odstotkov. V gradbeništvu se zaposluje tudi večina delavcev z območij nekdanje Jugoslavije, ki prihajajo na začasno delo v Slovenijo. V sindikatu gradbenih dejavnosti pa opozarjajo, da so prihodnost

gradbeništvu in z njim povezane industrije negotove. Lahko bo po bližnjem koncu gradnje avtocest in hitrih cest, pa tudi nekaterih drugih večjih objektov, za gradbeništvu zmanjkalo dela oz. pomembnih naročil. Bojijo pa se tudi posledic afer, ki so v zadnjih mesecih zmanjšale ugled posameznih velikih družb v gradbeništvu, kot sta zlasti Slovenija ceste in Ljubljana in Primorje v Ajdovščini.

SOL V KAVI

Zrno na zrno... pogača

Ko bi vsi skupaj zavrčali določeno stvar, bi veljala za splošno zavrženo. Preprosto, kajne? Če vsi določeno zadevo sprejemamo za normalno, velja za splošno sprejeto. Misel je seveda zelo banalna, vendar kaže na to, da imamo v rokah veliko moč, ki pa se je ne zavedamo. Spet se torej vračamo k istim vprašanjem. Če sprejmemo, da so politiki po definiciji podkupljeni in pokvarjeni, bomo take politike tudi imeli, ker bomo korupcijo imeli za nekako sprejemljivo. Če pa tega v nobenem primeru niti najmanj ne toleriramo, se bodo sami politiki začeli drugače obnašati.

In vendar smo prepričani - kot kuhane žabe - da se določenih stvari preprosto ne da spremeniti, to pa zato, ker vedno gledamo na naša mala, posamezna prizadevanja kot nekaj ločenega, individualnega. Kaj lahko jaz naredim v primerjavi s šestimi milijardami prebivalcev tega planeta? Veliko. Ljudska modrost nam pravi, da je kamen na kamen palača, mi pa še vedno razmišljamo kvečjemu o kaki kolibi.

Za vse spremembe je potreben čas. Pred mnogimi leti je večina ljudi sprejemala smrtno kazen za nekaj normalnega in vemo, da danes to ni več tako. Pred mnogimi leti si moški niso mogli zamisliti, da bi sli v javnost brez klobuka na glavi. Danes pa že tudi kravata, obvezen del "resne" moške garderobe, počasi izgublja na pomenu. Primerov je preveč, da bi jih našteval, ne da bi znova izpadel banalen, kar je že tako in tako stalnica teh mojih prispevkov.

Vsi poznamo staro misel, ki gre nekako takole: »Ko sem bil mlad, sem hotel spremeniti svet. Sedaj, ko sem star, pa se zavedam, da bi bil naredil veliko več, ko bi bil najprej spremenil sam sebe.« In kaj nam to pove o naši skupni moči? Preprosto to, da moramo najprej začeti pri nas samih in bomo vsi skupaj nare-

dili veliko.

Navajeni smo imeti paradiznik v vseh letnih časih, kar sicer ni normalno, ker sploh ni naravno. Globalno gospodar-

stvo pa nam danes omogoča, da tudi v najbolj zakotni vasi kupimo "sveže" grozdje iz nekega drugega dela sveta sredi decembra po sprejemljivi ceni. Vemo tudi, da je prevoz takšnega sadja kriv za tone in tone toplogrednih plinov in torej verjetno za podnebne spremembe. In kaj lahko mi, mali posamezniki, naredimo proti tem globalnim gospodarskim gibanjem? V naprednejših državah so ljudje dosegli, da se na takšne izdelke napiše, koliko toplogrednih plinov so prispevali samo zaradi prevoza. Dobro, pravim, lahko se odločim, da jih ne bom kupoval. Kaj pa lahko še naredim? Pred časom pa sem nekje prebral presenetljiv podatek. K vsemu ogljikovemu dioksidu, ki se spusti v ozračje zaradi prevoza takšnih živil, moramo pritišeti še enkrat isto količino ogljikovega dioksida, ki pa ga spustimo v ozračje sami, ko se peljemo v trgovino po to grozdje. Polovico! Ko bi torej vsi kupovali grozdje le jeseni samo od branjevk na domači tržnici, bi bistveno zmanjšali izpuste toplogrednih plinov.

Pa še ena misel: Nekoč je bilo povsem normalno iti v trgovino s cekarjem ali košaro. Danes je povsem normalno priti domov iz trgovine z več kot eno plastično vrečko. Pomislite samo na sadje in zelenjavo, ki jih kupujemo vsako v svoji plastični vrečki. Koliko ton plastičnih vrečk na dan vržemo v smeti? In vendar me vsakič preseneti, ko me v trgovini debelo gledajo, ko jim rečem, da nočem vrečke. Izbrskajmo cekarje, košare in torbe in pustimo vrečke v trgovini. To je zelo majhen korak, ne zahteva napora, in čeprav se zdi neznamen, vem, da bomo zelo hitro naredili veliko, če se nas čim več odloči, da bomo počeli isto. Konec koncev smo sami odgovorni za življenje, ki ga živimo, in za življenje naših potomcev.

Peter Szabo

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. septembra, ob 14. uri.

Otožne misli ob prihajajoči jeseni Sanje o otoku

Jesen je že sama po sebi otožna, pa čeprav se skriva za bogatimi darovi in zlatimi barvami. Ta čas je čas minevanja, zima mi pomeni dolgo pričakovanje, pomlad pa je začetek življenja, ki se razbohoti s poletjem. Prav zato mi je še posebno težko, ko se ob koncu počitnic zopet priklopim na računalnik in spet resno poprimem za delo. Najprej je na vrsti pregled pošte, se pravi brisanje nezaželenih reklamnih sporočil. Sploh ne vem, kako so vsi ti nadležni dobili v roke moj elektronski naslov, zagotovo pa vem, da jih je iz dneva v dan več. Spami! Kakšna smešna beseda za tole ropotijo. Prijateljica iz Irske mi je povedala, da pomeni beseda spam pravzaprav šunko ali mesni narezek. No, sedaj vsaj vem, zakaj mi gredo tile spami tako na živce: saj sem vegetarijanka! Radovedna sem pa vendarle in med brisanjem vsaj bežno preletim vsebino te nadleže. No, ta je pa lepa: nudimo vam najrazličnejša božična darila ter novoljetne okraske za vaš dom, da boste osrečili sebe in najdražje. Ne, res ne morem verjeti, saj smo se komaj vrnili z morja!!!! Pa saj še listje ni orumenelo in še zdaleč ni zadušilo po kostanju in moštu, ki zori v vino, še trgateg se je ponekod komaj začela. Jesen prihaja počasi, prinaša mir in razposajene dni, nakupovalna mrzlica pa jesenskega miru seveda ne pozna.

Od česa pa naj živijo trgovci sedaj, ko ne potrebujemo več pripomočkov za na morje, opreme za taborjenje ali najrazličnejše šare za vrt in vrtičkarje. Nekaj je pač treba prodajati, saj zaradi recesije, ki nam grozi, dobiček in proizvodnja že itak padata. Če ljudje ne bodo kupovali, pa bo ekonomija še bolj na psu. No, pa potegnimo na dan Božič, pa čeprav nekako prezgodaj. Praznik Kristusovega rojstva je v naši družbi že zdavnaj postal praznik potrošništva in tekma za milijonske dobičke se začena že ob izteku poletja. Žalostno, ko pa je zame Božič še vedno tisti mah in tisto drevesce, pa brskanje po kleti, kjer sva sredi prahu in raznovrstne šare z očetom vsako leto iskala pastirčke in lučke. In zvonjenje v noči, ki naznanja rojstvo.

Vrt je še vedno poln pisanega cvetja, čebele pridno nabirajo, soseda pa se kljub vsemu še vedno pritožuje nad vročino. Zadnje note poletja izzvenijo v mojo tolažbo in zadovoljno vržem v "koš" spam z božičnimi darili. Bo vsaj mir, pomislil. In že se razveselim poštarja, ki veselo pozdravlja soseda in polni tudi moj nabiralnik. Te

fanta imam izredno rada, saj ima vedno za vsakogar nasmeh in prijazno besedo, tudi pod dežjem in v burji mi veselo maha v pozdrav in starejši vaščani ga vsako jutro željno pričakujejo na b' rjaču. Zdad ima mamo v bolnišnici, vsi se bojimo, da ni kaj hujšega, ko je še tako mlad, prijazen in nasmejan... Tudi jaz mu grem naproti, pa se mi že od daleč smeji: "Reklama, sama nepotrebna reklama!!!!" In mi izroči celo na-

roče pisanega papirja. Koliko dreves je umrlo samo zato, da bo tale sveženj romal najhitrejšim kupcem in s pokali poplačali tiste, ki v enem dnevu največ porabijo. No, mislim, da ni več daleč do potrošniške olimpijade, saj nakupovanje je itak polni naše nedelje, našo samoto, ob njem pozablja-

tudi ponovno bom!!!!), da bodo čez nekaj dni odpri deželo nakupov Qlandia. Ja, pa ognjemet in torta, in vsi morajo tja, pa četudi ob četrtkih zjutraj večina poštenih ljudi sedi v službi. Pa kaj, ta prvi bodo nagajeni. Kdor se bo najbolj vzorno prerinil do pulta (prvih sto), če bo pri tem prišlo do prerivanja in poškodb, ni važno, smo v času krutega individualizma, bo lahko dobil bon za dodatne nakupe ali vrtično ali čokoladi-

co ali pohvalo. Na kolajne so pozabili, pomislil, zakaj ne bi delili zlatih kolajn najhitrejšim kupcem in s pokali poplačali tiste, ki v enem dnevu največ porabijo. No, mislim, da ni več daleč do potrošniške olimpijade, saj nakupovanje je itak polni naše nedelje, našo samoto, ob njem pozablja-

mo na tegobe in bolezni, pogubljamo našo svobodo in našo domišljijo ter celo na prijatelje pozabljam. No, mene v "deželi nakupov" ne bo, odrekla se bom temu "nepozabnemu doživetju" (tako piše v tisku), prerivanju in zatohlim halam, pa še kak denar bom prihranila in nekaj nepotrebne šare manj bo pri nas doma.

Sveženj papirnatega spama že leži v zbiralniku za papir, jaz pa sem se že vrnila k računalniku. Še kavo bom spila, da bom malo posedela na soncu in prisluhnila njegovi pripovedi sedaj, ko odhaja od nas. Kavo srebam počasi in poslušam CD dalmatinskih narodnih, ki sem ga prinesla s Krka. O morju poje, o morju, o ljubezni, o sinjini, ki se lomi na belih skalah, o ljudeh, ki odhajajo, o galebih. Težko mi je po otoku, po tistih jutrih, ko se vsi zberejo pred edino kavarno in teče pogovor o morju, največkrat o morju in ribičih. Tamle v mandraču, kamor se vračajo

zgodaj zjutraj, in si potem zadovoljni pripovedujejo o ulovu, o vremenu, o nevihtah. Jesensko jutro na mojem br' jaču je žalostno tiho, žalostna je tudi glasba, polna nežne nostalgije. Nostalgije po otoku. Ne vem, po čem mi je najbolj hudo. Gotovo ne po plaži in kopanju. Morje imam rada tudi

pozimi. Morda mi je najbolj žal po sinjini, ki se izgublja na obzorju, po vonju, ki je zjutraj v mandraču, po tistih belih skalah. Morda mi je žal po ljudeh, ki so mi tako podobni, ko mi pripovedujejo o oljkih in trtah, o suši in toči, o tem, kaj bodo posadili jeseni. In o tem, da so na tem otoku srečni. Že zjutraj so srečni, ko se jim z okna odpre pogled na morje in stare bele hiše in Jadran, ki se tako veseli vetra in valov.

Ne morem si kaj, ampak po otoku mi je težko. Ne vem, zakaj mi je tako prišel k srcu, zakaj mi je tam tako drugače kot pri nas. Nenadoma se spomnim, da na otoku ni trgovin, no ja, marketi za otok ni trgovinami so in spominki za turiste, v trgovske centre pa hodijo Krčani enkrat na leto, na Reko ali v Trst. Morda pa je to tisto, kar me je na otoku najbolj očaralo. Trgovin in izložb ni in ljudje zato vsako jutro gledajo morje, zvečer pa se sprehajajo po "rivi" in uživajo ob sončnem zatonu. In ljubijo to lepoto, tako jo ljubijo, da se zvečer zberejo v oštariji in zapojejo o njej.

Glasba govori o slovesu in v mojih očeh se zrcali modrina in otok sredi sonca. Otok, kjer veter prinaša vonjave in odnaša utrujene misli. Kjer ljudje dolge ure zrejo v morje in se vračajo k mandraču. Otok brez "dežele nakupov", brez bogatih izložb, s sanjami, ki so jih med skale skrili utrujeni popotniki. Otok z morjem in tišino, kjer je jesen samo zlato obarvana in kjer bo minilo še dokaj tihih, otožnih dni, preden bodo zvonovi kamnite cerkve naznanili Božič.

Suzi Pertot

Dve naši košarkarski ekipi na državni ravni Bor Radenska in Jadran Mark

Prejšnji teden smo ob startu amaterskih lig predstavili naše nogometne članske ekipe, ker se bodo ta konec tedna začela nekatera članska prvenstva v igri pod košema, pa bomo tokrat pogloblje spoznali košarkarske vrste. Kot smo že pisali poleti, bosta na startu državne košarkarske C lige spet dve slovenski peterki, in sicer poleg Bora Radenska, ki nastopa v tej ligi že peto sezono zapored, ponovno tudi Jadran Mark po enoletni izkušnji na nižji ravni in takojšnji vrnitvi. Tretjeligaško prvenstvo, ki zaobjema Furlanijo Julijsko krajino in Veneto (letos do Roviga), je sila zahtevna konkurenca, v kateri igra veliko nekdanjih višjeligašev (vse več veteranov, ki so igrali celo na najvišji ravni).

Liga je naporna tako zaradi tehnične ravni kot tudi po organizacijski plati, saj je zveznih zahtev (od informatiziranih statistik do rešilca pred dvorano) vsako leto več, pa tudi stroški so za amaterska društva težko znosni. Tudi zaradi tega je treba Boru in Jadranu

priznati, da sta znala v prvi vrsti utrditi zgledno društveno strukturo, po zaslugi katere sta kos elitni konkurenci.

Povsem drugačni so okviri, v katerih tekmujejo deželni četrtol-

gaši. Igralci Brega, Doma in Kontovela manj trenirajo in imajo kajpak krajša potovanja (Tržaška in Goriška), zato pa ni njihova vne-ma prav nič manjša. Prvenstvo se bo začelo teden dni kasneje kot državna C liga, in sicer v soboto, 4. oktobra, ko bo takoj na vrsti slo-

venski derbi Kontovel - Dom.

Državna C liga
Bor Radenska

Na čelu ekipe je potrjeni mladi domači trener Andrea Mura iz Loga, ki je lani nadvse uspešno doživel svoj ognjeni krst. Postava je precej spremenjena, saj je Štefan Samec dokončno prenehal z igranjem (če se le ne bo premislil), pod košema, kjer je ekipa močno oslabiljena, pa ni več niti Madonie in Zerialija. Novi prihodici sicer jamčijo vrhunsko kakovo-

članske ekipe. Več kot dvajset let so bili namreč borovci belo-zele-ni, kar je povezano s sicer potrjenim sponzorjem Radenska. Cilj: mirno prvenstvo brez skrbi o obstanku in uvrstitve v play-off.

Jadran Mark

Varovanci potrjenega sezanskega trenerja Bobana Popoviča, glavnega akterja lanskega napredovanja, bodo računali v prvi vrsti prav na val navdušenja po zmagovitem prestopu iz C2 lige. Igralska zasedba je na las podobna lanskim, s tem da sta jo še okrepila strelec Coco in krilo Madonia. V deseterici pa ni več Jana Umka in Alexa Viteza, ki sicer lani nista igrala v vodilni vlogi.

Novost: po treh letih, ko so jadrancovi nastopali v celoti s slovenskim igralnim kadrom, je v postavi spet italijanski košarkar, Goričan Coco.

Cilj: razlika med deželno C2 in državno C1 je ogromna. V podobnem sestavu so namreč Jadrancovi košarkarji pred dvema letoma iz te lige izpadli, tako da bo tudi letos prvenstveni cilj obstanek na tej ravni.

Breg

Brežani so ugledna ekipa v tržaško-goriški skupini D lige, saj so se tri leta zapored uvrstili v končnico za napredovanje. Letos je play-off celo minimalni cilj, saj bi ga radi nadgradili še z odločnim pohodom na C2 ligo. Novi-

stari trener Krašovec je jamstvo za uspeh, nekaj prestarjih mož so se otrešli, moštvo pa so okrepili znameniti povratniki Cociancich, Klamban in Zeriali.

Novost: kljub delni pomladitvi je ekipa vseeno še naprej zelo izkušena.

Cilj: boj za napredovanje v C2 ligo.

Dom

Po več sezonah na ravni rekreacijske promocijske lige (sicer v vrhu) so domovci sprejeli repasaž med četrtoligaše, kjer bodo igrali z zelo mlado postavo, polno mladincev. Poteza je tvegana, čeprav jim bo stalo ob strani nekaj veteranov, začeniš z igralcem-trenerjem Davidom Ambrosijem.

Novost: po sedmih letih v promocijskem prvenstvu je Dom spet v deželnem prvenstvu, ki nedvomno jamči večjo vidljivost in bolj kakovostno prizorišče za razvoj mladih.

Cilj: prva skrb ob obstanek v ligi,

za katerega se bo treba pošteno potruditi.

Kontovel

Novost: Enoletni poskus združitve s Sokolom se je takoj izjalovil, saj so v Nabrežini raje spet samostojno sestavili svojo ekipo za igranje v promocijskem prvenstvu. Spet vse po starem in Kontovel bo ponovno mešanica izkušenih mož in mladincev (nekateri bodo tudi trenirali in občasno igrali z Jadranom). Na stara pota so se povrnili tudi z vrnitvijo trenerja Petra Brumna. Zanimivo, med tednom bo v telovadnici vodil tako Kontovelce kot tudi v Gorici domovce, ob sobotah pa bo sedel na Kontovelovi klopi. Derbi čaka njegovi ekipi že v prvem krogu, postavi pa bosta najbrž tudi konkurenta v boju za obstanek... Cilj: posamezniki so dovolj kakovostni, da menda lahko moštvo zagotovijo bolj mirno rešitev kot v zadnjih sezonah.

HC

NOGOMET

Promocijska liga: Kras Koimpex - Pro Gorizia 2:0, Juventina - Lignano 0:1, Pro Cervignano - Vesna prelazna

1. amaterska liga: Sovodnje - Costalunga 2:2, Primorac - Pro Romans 1:1

2. amaterska liga: Begliano - Breg 0:1, Fiumicello - Zaria/Gaja 1:0, Primorje Interland - Fogliano 2:3

3. amaterska liga: Poggio - Mladost 1:1

ODBOJKA

Deželni pokal

Ženske: Sloga List - Altura 1:3, Sloga List - Cervignano 3:1

Moški: Sloga Tabor Televisa - Sloga 3:0, Sloga Tabor Televisa - Olympia TMedia 3:0, Pallavolo

Trieste - Sloga 3:0

KOŠARKA

Memorial Boris Tavtar

Polfinale: Falcnstar Monfalcone - Kraški Zidar Jadran Sežana 93:76, Bor Radenska - Pallacanestro Ronchi 71:55; za 3. mesto: Kraški Zidar Jadran Sežana - Pallacanestro Ronchi 80:70, za 1. mesto: Falcnstar Monfalcone - Bor Radenska 95:90

Turnir K2 Sport

Kvalifikacije: Sokol - Dinamo 76:69, Kontovel - Dom 85:67, Ardita - Sokol 89:79, Ajdovščina - Kontovel 103:67; polfinale: Jadran Mark - Ardita 70:61, Ajdovščina - Codroipo 80:71; za tretje mesto: Ardita - Codroipo 73:72, za prvo mesto: Ajdovščina - Jadran Mark 83:56

S 13. strani

Z Odjugo v pretekle...

Vpis letošnjega abonmaja je možen do 16. oktobra. Gledališče upa, da bo obdržalo svojih 1300 abonentov in jih morda zvišalo na željeni prag 1500. Da bi bil uvod v novo sezono čim bolj privlačen, so novim abonentom omogočili ogled tistih predstav,

s katerimi je gledališče gostovalo na mednarodnih festivalih (Alica, Letoviščarji). Kot je pojasnil direktor Konič, je letošnja pomembna novost abonma konto, ki omogoča, da si abonent lahko sam izbere dan ogleda predstave. Podčrtal je še, da bo tudi letos na voljo popoldan-

ski abonma za tiste, ki ne radi zahajajo na večerne predstave. Izven rednega programa bodo pripravili še predstavo Varuh v rži; v glavnem jo bodo uprizorili študentje, ki študirajo na AGRFT Ljubljana. S tem si želi SNG Nova Gorica pridobiti novih moči za igralški ansambel. Iz njega letos odhajata Lara Jankovič, ki bo odslej svobodna umetnica, in Alida Bevk, ki bo predavala na AGRFT. Z njo se sicer vodstvo gledališča dogovarja

za vsaj občasno sodelovanje. Ob koncu tiskovne konference je Emil Aberšek spregovoril še o ustvarjalni dejavnosti Amaterskega mladinskega odra (AMO), ki že nad trideset let deluje pod okriljem SNG Nova Gorica. Mladi bodo letos naštudirali igrice za otroke Marsovečki na obisku Vida Pečjaka v režiji svojega mentorja Emila Aberška. Najmlajši obiskovalci gledališča bodo, kot že vrsto let, imeli svoj abonma, Gledališki

vrtiljak z Malim in Velikom polžkom, ki s svojimi predstavami razveseljuje tudi malčke v Šempetru, kjer bo letos še Polžkov abonma plus za učence zadnjih treh razredov osnovne šole, in v Desklah. Abonma za otroke je že pred več kot desetiimi leti razigrano preskočil mejo in se veselo vrtil tudi v Gorici, v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž, in v Trstu, kjer ga prireja Radijski oder in Slovenska prosveta.

Poleg predstav za otroke je Aberšek omenil še Nedeljska gledališča srečanja, abonmajski niz predstav ljubiteljskih gledaliških skupin, ki ga prireja Zveza kulturnih društev Nova Gorica (Gledališče na vrvcu) in Slovensko narodno gledališče Nova Gorica. Program vsebuje šest predstav, ki se bodo vrnile v nedeljskih popoldnevih, od oktobra do marca v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica.

Direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič je predstavil zasnovo muzeja

Na Cerju pod svobodnimi zvezdami

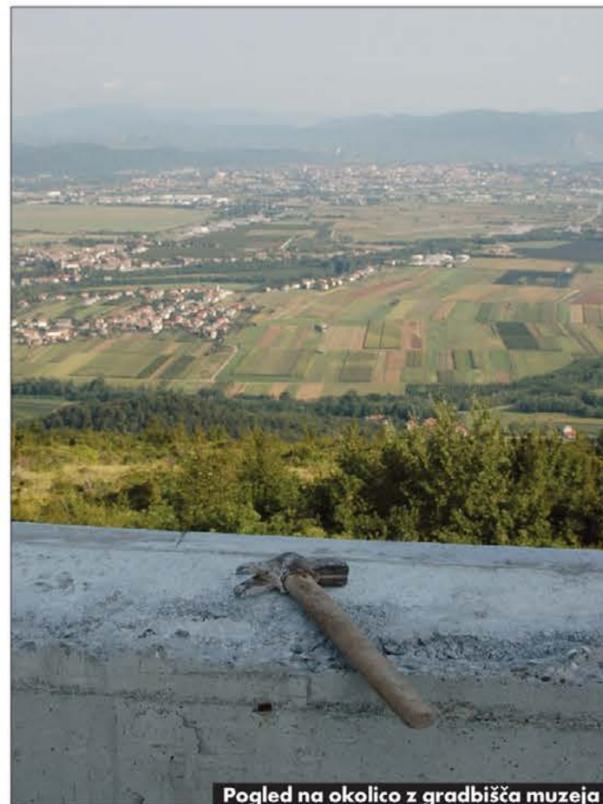
Monumentalen spomenik Braniteljem slovenske zemlje na Cerju je še vedno odprto gradbišče. Mogočen stolp s slovensko zastavo na vrhu se dviga nad gričcem v bližini Mirna, tako da vanj vsak dan lahko zre celotna Goriška. Do stolpa nas vodi kamniti makadam, ki pa je tako urejen, da do cilja zlahka dospemo z vsakim avtomobilom. Zanimivo je ob poti opazovati kraško pokrajino, ki se za starim

strani slovenske zgodovine vse od leta 1848 naprej. Namenoma se bomo izogibali spornim in temačnejšim stranem, ker želi biti muzej prikaz svetlih zgodovinskih trenutkov slovenskega naroda". Namen razstave je torej pozitivna dejanja iz slovenske zgodovine povezati v smiselno sosledje dogodkov, ki drug drugega dopolnjujejo in tudi scensko nadgrajujejo, od pritičja z vsemi abecedami, v katerih je pisana slo-

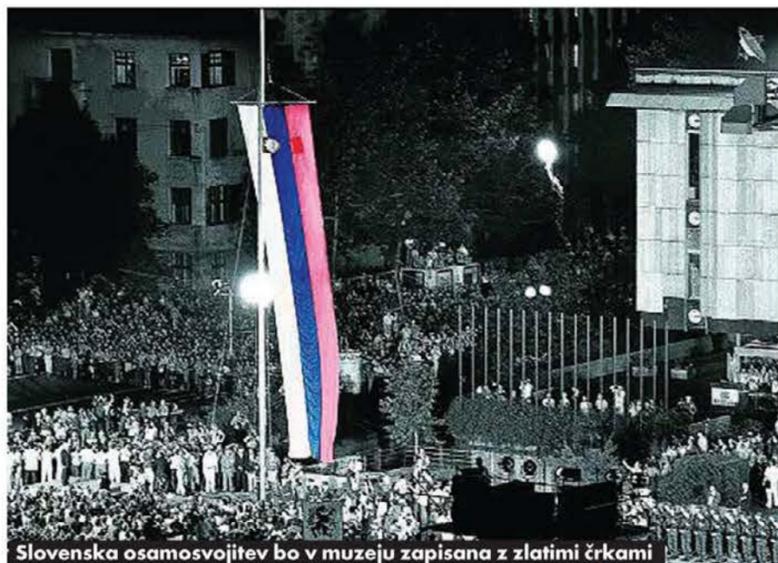
bene zahteve po narodni, državni in politični svobodi Slovencev". V muzejski postavitvi bo glavno vlogo odigrala narodna zastava iz leta 1848, na stenah pa se bodo obiskovalci lahko poglobili v zgodovino in pomen slovenskih množičnih narodnih gibanj in shodov, peticij, praporjev in podobnih instrumentov.

"Dober dan" in "dobro delo", so naše vzpenjanje spremljala srečanja s številnimi delavci, ki so nam delali družbo v splotju cerjanskega spomenika. Stopnišče nas je vodilo iz nadstropja v nadstropje. V drugem se pripravljala razstavnica prostor z naslovom "Tod sekla bridka bodo jekla", ki v skladu z Gregorčičevo Soči simbolizira krvavo 20. stoletje.

ne, v katerih so bili vpleteni Slovenci, in obdobje odpora proti fašizmu. Le-tega bo simboliziral 1. tržaški proces in njegove štiri žrtve. 2. svetovno vojno bo ponazarjal spomin na junaški Pohorski bataljon. Kronološko sosledje bitk se bo seveda začelo s 1. svetovno vojno, ki jo Gregorčičev verz posebej najbolje, sklenilo pa z osamosvojitveno vojno iz leta 1991, ki je bila tudi zadnje dejanje pri slovenskem prizadevanju za samostojno državo. "Sobano bodo na sredini krasila slovenska odlikovanja za hrabrost v boju proti okupatorjem in agresorjem, na stenah pa bodo ta dejanja predstavljena", je pojasnil Malnič. Ko bomo šli še za nadstropje višje, nas bo čakala nova sobana, nad katero bo napis "Na svoji zemlji". Gre za priljubljeno misel, ki bo v tem kontekstu simbolizirala zahteve Slovencev po lastnem suverenem ozemlju. Izstopal bo Kozlerjev zemljevid slovenskih dežel. Na stenah pa bodo izobešeni vsi zemljevidi, od leta 1848 do mednarodnega priznanja Slovenije, ki bodo prikazovali tudi obseg slovenskega narodnega telesa. Zadnje nadstropje bo krasil verz iz slovenske himne, Prešernove Zdravljice: "Ne vrag, le sosed bo mejak". Verz pa ni samo misel iz Prešernove poezije in slovenske himne, gre za slavospev želji po miru in življenju v slogi s sosedi. "Nadstropje je posvečeno zgodovini mirovnih in državnih pogodb na Slovenskem in splošno vseh pomembnih pogodb za Slovence, od leta 1848 do vstopa Slovenije v EU in NATO

Pogled na okolico z gradbišča muzeja

Slovenska osamosvojitve bo v muzeju zapisana z zlatimi črkami

kamnitem zidom, obarvana še v zelene odtenke iztekajočega se poletja, pripravljala na jesenske impresionistične podobe, polne barvnih pramenov. Prav zabavno je ob tem razlagati in razkazovati domačo okolico tujim obiskovalcem. "Kamniti zid brez malte je tipično kraška pogruntavščina. Drugače imamo tukaj zelo prepustna tla in posledično veliko poletne suše in požarov. Našla boš veliko hrastov in borov", smo pojasnjevali za nas nadvse logične geološke pojme naši gostji, Anni, švedski študentki, ki jo je v obdelovanju svoje magistrske teze o železni zavesi pot zanesla k nam v Gorico.

Na vrhu vzpetine, kjer se dviga stolp - muzej, dela še potekajo. Notranjost stolpa, ki je sicer v zunanosti že bolj ali manj dokončan, je namreč še pravo gradbišče. Načrt za muzej, ki bo oplemenitil notranjost stolpa - spomenika, pa je tudi že nared. Ko smo se tako sprehajali po notranjosti spomenika, smo si lahko s kančkom domišljije predstavljali končni rezultat. Pri domišljijki predstavi nam je pomagal Andrej Malnič, direktor Goriškega muzeja, institucije, ki muzej vsebinsko oblikuje.

"Ta muzej želi biti svojevrsten tempelj slovenskega naroda", je dejal Malnič in nadaljeval: "prikazali bomo zato samo pozitivne

venščina, do zadnjega nadstropja z vsemi mirovnimi in državnimi pogodbami, od leta 1848 do vstopa v EU in NATO. "Pritičje pravzaprav ne bo namenjeno strogi politični zgodovini", je uvodoma pojasnil Malnič, ko smo stopili v notranjost strukture spomenika, "slo bo za sociolingvistični izsek, ki predstavlja pomembnost slovenskega jezika v naši zgodovini". Vsako nadstropje ima svoje geslo, pritičje bo zaznamoval Trubarjev pozdrav "Lubi Slovenci". Vsi državotvorni politični programi so imeli v svojih temeljih slovenščino kot (edini) uradni jezik. "Zato smo se odločili pritičje muzeja posvetiti jeziku, natančneje vsem pisavam, v katerih je bila v preteklosti zapisana slovenščina in najpomembnejši spomeniki slovenske pisane besede". Pritičje krasi večni ogenj, ob njem je prostor za častno stražo.

Nekoliko višje bo prvo nadstropje, posvečeno narodnim gibanjem Slovencev od sredine 19. stoletja do priznanja slovenske samostojnosti. "Najprimernejše geslo za to nadstropje se nam je zdel Jenkov verz Naprej, zastava slave", je uvedel novo "poglavje" muzeja direktor Andrej Malnič, "saj želimo v tem predelu predstaviti različne množične shode, na katerih so se postavljale bor-

Spomenik braniteljem slovenske zemlje, ki bo v kratkem gostil muzej

"Nadstropje je posvečeno boju slovenskega naroda proti tujim gospodarjem in osvajalcem", je Malnič predstavil vsebinski prerez tega dela, ki bo predstavljal tri voj-

pakt", nam je obrazložitev gornjih prostorov z izvrstnim pogledom na vso okolico podal direktor Goriškega muzeja. Posebej zanimiva bo muzejska predstavitev slovenskih diplomatskih uspehov na mednarodni ravni. Na sredini bo namreč postavljen dokument, ki priča o vstopu Slovenije v OZN. Na stenah pa bodo posamezne pogodbe predstavljene. Zadnji del stavbe, ki smo si ga ogledali, je bila terasa, ki se odpira v kraško kamnito okolje. Naslov nad vhodom bo povzet po najslavnejšem Finžgarjevemu romanu, slo bo za poimenovanje "Pod svobodnim soncem", ki simbolizira življenje v miru in svobodi. Na terasi bo kamen, ki bo simbolno dopolnjeval večni ogenj v pritičju. Na robniku kamna bo spet citirana Prešernova Zdravljica: "Žive naj vsi narodi, ki hrepeno dočakat dan, da koder sonce hodi, prepri iz sveta bo pregnan". Ob tem bodo na kamnu zapisana imena vseh krajev, ki so za Slovence pomembni, njihove

nebesne smeri ter oddaljenost od spomenika na Cerju. Ob odhodu se je veliki cerjanski stolp kopal v jutranjih sončnih žarkih. Delavci so nemoteno nadaljevali delo, kot da bi nas sploh ne bilo tam. Stolp je tik pred do-

graditvijo, nato bo na vrsto prišel muzej. Postavitve, ki si jih lahko predstavljamo samo s pomočjo domišljije in posebne zgibanke, ki jo je izdal direktor goriških muzejev, bodo tako postale stvarnost. Andrej Černič

Malnič: Muzej bo urejen po tematskih sklopih

Od kod zamisel za tako vsebinsko strukturo muzeja na Cerju?

To sem si sam zamislil. Zgodovinske tekste sem prevedel v muzejski tekst. Celotno strukturo muzeja sem postavil tematsko in ne kronološko. Kronološka postavitve bi bila po mojem mnenju predolgčasna in bi preveč sekala sam tok obdobja. Posamezna nadstropja muzeja tako celostno obdelujejo po eno tematiko. Tematske zgodbe prinašajo večplastnost grajenja posameznih idej in tokov v slovenski zgodovini. Samostojnost npr. ni bila samo vojaško dejanje, ampak tudi kulturno in politično dejanje, ki zajema široke sloje ljudi. S tako postavitvijo sem hotel prav to prikazati. Pomembno je npr., po mojem mnenju, imeti tudi jasno začrtane koordinate: zato sem v kontekst muzeja umestil tudi pojem zemljevida. Občutek moraš imeti, kaj je tvoje ozemlje. Brez zemljevida bi tudi Slomšek težko postavil stvari na noge in gradil mejnike. Isto velja tudi za vse kasnejše pojave, od Maistra do OF. Kronološko se tega ne da narediti, ker je materiala preveč. Kako boš odločil, kaj je za muzej in kaj boš izpustil? Po kronološkem ključu vsega hkrati ne moreš postaviti. Tematsko pa posamezna masovna gibanja lažje povežeš, vse od taborov do Roške ceste, od peticije za samostojno državo v času Korošca do OF. Tematski način prikazovanja bolj učinkovito zariše celotno zgodbo naših masovnih gibanj. Spet podobno logiko lahko uporabljamo za prikazovanje posameznih pogodb, ki so krojile slovensko zgodovino. Mislim torej, da nam tak način prikazovanja nudi tudi vpogled v kompleksnost samega dogajanja. Ob tem se avtomatično vzpostavi tudi element primerjalnosti med posameznimi koncepti, ki jih v muzeju poudarjamo. Primerjaš lahko taborsko gibanje, antifašizem in dogajanje pred 2. svetovno vojno, dogajanje po 2. svetovni vojni v sami Jugoslaviji. Primerjaš navsezadnje tudi vsa masovna gibanja, vse pogodbe. Naenkrat dobiš tako celotno tematiko.

Andrej Malnič

Kdo vam je pri tem pomagal? Projekt smo ustvarili kot muzej. Strokovno pomoč nam je nudila skupina zgodovinarjev, na čelu katere je Branko Marušič. Čakam na njihov odgovor, kako zapolniti mozaik: kateri so tisti dogodki znotraj posameznega sklopa, ki jih moramo poudariti. Če govorimo npr. o pogodbah, moramo vključiti Rapallo, Pariško pogodbo, Londonski memorandum, Osimski sporazum. Pozabiti ne smeš na nobenega od teh. Če govorimo o abecedah, v katerih se je zapisovala slovenščina, morajo prav tako biti prisotni npr. slavisti. Gre torej za timsko delo, v katerega bo vključen tudi oblikovalec.

Že veste za datum odprtja?

Ne. Boste izvajali kako posebno oglaševalsko kampanjo? Ja, to je že rutina. Oglaševalske akcije, panoji, letaki in podobno. Na Cerju bo treba seveda ustvariti tudi niz dogodkov in prireditev. V katerih jezikih bodo v muzeju obiskovalci lahko prebirali panoje? V vseh glavnih jezikih: angleščini, nemščini, italijanščini, tudi ruščini. Kaj pa vodeni ogledi? Ja, tudi te smo predvideli. To je žel del upravljanja, kot se upravlja sodobni muzej.

Delavec v zadnjem nadstropju stolpa med zasluženim pavzo